

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Maria Puranen

Lasten Parlamentti Joensuussa

Alueellisen mallin kehittäminen

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kulttuurialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Kulttuurituotannon tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

16.4.2020

Tekijä(t) Otsikko	Maria Puranen Lasten Parlamentti Joensuussa - Alueellisen mallin kehittäminen
Sivumäärä Aika	63 sivua + 6 liitettä 16.04.2020
Tutkinto	Kulttuurituottaja (ylempi AMK)
Tutkinto-ohjelma	Kulttuurialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaaja(t)	lehtori Niina Torkko
<p>Lasten parlamentti on vaikuttamiskanava alakoululaisille, joka mahdollistaa lasten osallistumisen päätöksentekoon. Lasten Parlamentin uudistaminen Joensuussa toiminnallisilla menetelmillä on lähtökohtana opinnäytetyölle. Kehittämistyön keskeiset osa-alueet ovat tieto-, toiminta-, suunnittelu- ja päätöksenteko-osallisuus. Miten kunta voisi ottaa lapsia enemmän mukaan suunnitteluun ja päätöksentekoon? Tutkimuskysymyksenä onkin, kuinka Lasten Parlamentti saadaan toimimaan Joensuussa sujuvasti, jotta lapsen ääni kuuluu päätöksenteossa. Apukysymyksenä pohdin nuoriso-ohjaajan ja monialaisen työryhmän roolia Lasten Parlamentissa.</p> <p>Uimaharjun, Enon ja Louhiojan oppilaskunnat ovat olleet osallisina toiminnallisessa osuudessa syksyllä vuonna 2019 ja talvella vuonna 2020. Aineistonhankintamenetelminä ovat olleet Aivoriihi, Kuusi Ajatteluhattua ja MieliPidejana. (Taipale 2005). Aikaa on ollut kolme oppituntia/koulu. Osallistavien opetusmenetelmien lisäksi on käytetty Nielikäisen (2009) toimittamaa menetelmäopasta avuksi, jotta lapsen oikeudet ja myös faktat vaikuttavuuteen hahmottuvat.</p> <p>Konstruktiiivinen tutkimussuunta on antanut mahdollisuuden toiminnan kehittämiselle. Se on perustunut havaintoihin ja testaukseen, miten harjoitteet ovat toimineet oppilaskunnan kanssa. Ryhmädynamiikan toimivuus on ollut tärkeässä asemassa harjoitteiden onnistumiseen.</p> <p>Tulokset Uimaharjun, Enon ja Louhiojan osalta ovat olleet erilaisia. On ollut kuitenkin yllättävää, miten nopeasti eri alueiden lapset ovat hahmottaneet omat vaikuttamismahdollisuudet yhteisössä. Alueiden erilaisuus ja kasvu ympäristö näkyivät tuloksissa. Perhearvot, kaverisuhteet, harrastukset ja koulutus nousivat keskeisiksi tarpeiksi jokaisen oppilaskunnan kanssa. Lapset pitivät toiminnallisia harjoitteita mielekkäinä ja innostuivat kokonaisuudesta kiitettävästi.</p> <p>Alueellisen parlamentin malli vahvistui myös kehittämistyön aikana. Monialainen työryhmä tulee keräämään vuoden aikana lasten ideat kokonaisuudeksi ja tuomaan oppilaskuntien edustajien kanssa ne suuristuntoon keväisin. Osallistavan budjetin käyttöönotto on antanut lapsille mahdollisuuden viedä ideoita eteenpäin vieläkin konkreettisemmalla tasolla. Lasten ääni kuuluu paremmin ja oma asuinalue kehittyy entisestään.</p>	
Avainsanat	osallisuus, vaikuttaminen, lapsen oikeudet, Lasten Parlamentti, osallistaminen

Author(s) Title	Maria Puranen Parliament of Children – The development of a regional model
Number of Pages Date	63 pages + 6 appendices 16 April 2020
Degree	Master of Culture and Arts
Degree Programme	Cultural Management, Master's Programme
Specialisation option	
Instructor(s)	Niina Torkko, Senior Lecturer
<p>Children's Parliament is an instance for children to influence on decision making. Reforming the Children's Parliament with functional methods is the basis for this thesis. The substantial points of development work are knowledge, action, planning, and decision-making. The research question is how the Children's Parliament can function efficiently in Joensuu, making the youngsters' voices heard in decision making. I will also take a look at a youth instructor's, as well as a multidisciplinary workgroup's, role in the Children's Parliament.</p> <p>The student councils of Uimaharju, Eno, and Louhioja have been a part of the functional part this autumn 2019 and winter 2020, where the methods used for gathering information were Brainstorming, Six Thinking hats, and Opinion line. (Taipale 2005). The time span for this has been three classes per school. In addition to partaking teaching methods a guide, published by Nielikäinen (2009), has been used to help perceive rights of the child, and facts on effectivity. Constructive research has given a possibility to compare partaking functionalities. It was done by observing the effectivity of the exercises with the student council. Well-functioning group dynamics have played an important role in making them a success.</p> <p>The results in Uimaharju, Eno, and Louhioja have been varied. It is surprising how quickly the youngsters begun to understand the core idea behind the Children's Parliament, and also recognize their potential to have an impact on the community. The diversity of districts, as well as the environment that the youngsters grew up in, shows in the results. Family values, friendships, hobbies, and education rose up as fundamental needs with every student council. The youngsters found the functional exercises sensible, and were enthusiastic about the big picture.</p> <p>The concept of a regional parliament grew during the development of the project. A multidisciplinary workgroup will combine all the youngsters' ideas to one within a year, and bring them to the representatives of the student councils in spring. Using a partaking budget has given the opportunity to work on the youngsters' ideas on an even more concrete level, and get their voices heard concerning the development of their own residential area.</p>	
Keywords	involvement, affection, rights of the child, participation Parliament of Children

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kaikilla lapsilla on samat oikeudet	3
2.1	Osallistuminen lähialueen suunnitteluun	6
2.2	Vaikuttavan osallistumisen haasteet	7
2.3	Vuorovaikutustaidot	9
2.4	Voimaantuminen	10
3	Joensuun kaupungin kriteerit kestäväälle kehitykselle	11
3.1	Osa laajempaa kehittämistarvetta organisaatiossa	13
3.2	Lasten Parlamentin vastuualueet Joensuussa	15
4	Tutkimuskysymykset	17
5	Tutkimuksellisen kehittämistyön menetelmät	17
5.1	Mielipidejana	22
5.2	Aivoriihi ja 8x8 menetelmä	22
5.3	Draamalliset menetelmät	23
5.4	Kuusi Ajatteluhattua	24
5.5	Benchmarking	24
6	Kehittämistyön tulokset toiminnallisilla menetelmillä	25
6.1	Benchmarking – menetelmän tulokset: Jyväskylä, Tampere, Liperi	26
6.2	Ensimmäinen oppitunti	32
6.3	Toinen oppitunti	33
6.4	Kolmas oppitunti	35
6.5	Joensuun malli	38
6.6	Uimaharjun, Enon ja Louhiojan oppilaskunnat	41
6.7	Suuristunto 18.2.2020	51
7	Kehittämisehdotukset	53
7.1	Alueellisen parlamentin ehdotus	53
8	Loppupohdinnat	56
	Lähteet	60

Liitteet

Liite 1. Mielipidejana

Liite 2. Lasten Parlamentin 18.02.2020 ohjelma

Liite 3. Lasten kysymykset vastausalueittain

Liite 4. Ohjeet palautetta varten

Liite 5. Lasten palaute suuristunnosta

Liite 6. Osallistuva budjetointi

1 Johdanto

Kehittämistyöni on osa Joensuun kaupungin olemassa olevaa toimintamallia, Lasten Parlamenttia. Joensuun kaupunki haluaa kehittää uusia, erilaisia alueellisia toimintamalleja, millä lapsia ja nuoria osallistetaan vaikuttamaan kunnan päätöksentekoon heidän elämäänsä koskevista asioista. Lasten Parlamentin tavoitteena on saada lasten ääni kuuluviin kuntapäätäjille. Kehittämistyön keskeinen tarkoitus on uudistaa jo olemassa olevaa rakennetta nykyaikaisempaan suuntaan ja kuunnella lapsia. Toiminnallisissa pajoissa selvitetään myös, miten lapset kokevat oman elinpiirinsä ja sen tarpeet. Lasten parlamentti on alakoululaisten kanava vaikuttamiseen. Sen tarkoituksena on tuoda lasten mielipiteet esille mahdollistaen osallisuuden päätöksentekoon.

Tutkimuskysymyksenä pohdin, minkälaisilla toimintamalleilla Lasten Parlamentti saadaan toimimaan Joensuussa niin, että lasten ääni kuuluu päätöksenteossa? Apukysymyksenä on Nuoriso-ohjaajan sekä monialaisen työryhmän rooli Lasten Parlamentin uudistamisessa.

Lasten Parlamentti edustaa päätöksentekoa, kuntavaikuttamista ja sitä, että lapsi otetaan mukaan päätöksentekoon. Mielestäni Lasten Parlamentin pitäisikin olla opetussuunnitelmassa. Kuntavaikuttaminen ja osallisuus vahvistavat lapsen käsitystä siitä, miten jokaisella kuntalaisella on mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Tällöin voimme keskustella entistä syvemmin yhteiskunnallisella tasolla siitä, miten lapset ja nuoret tulisi hyväksyä ja ottaa mukaan yhteiskunnassa sen täysivaltaiseksi jäseniksi (Juurikkala 2008, 5).

Kehittämistyössäni lasten osallisuutta tarkastellaan tieto-, toiminta-, suunnittelu- ja päätöksenteko-osallisuuden näkökulmista. Miten lapset saavat enemmän tietoa heitä koskevista palveluista ja vaikuttamisen kanavista? Entä millä toiminnoilla voidaan lisätä lasten osallisuutta? Miten he voivat olla osa kaupungin palveluiden ja toiminnan kehittämistä? Mitkä toiminnot edistävät lasten osallisuutta ja vaikuttamista päätöksenteossa? Näihin kysymyksiin vastaan opinnäytetyössäni.

Toiminnallisuus luo pohjan Lasten Parlamentin toiminnalle niin, että lapset osallistuvat jo varhaisessa vaiheessa vaikuttamiseen ja ymmärtävät omat oikeutensa. Lasten Parlamentti takaa lapsille vaikuttamisen väylän, jota kautta heidän äänensä tulee kuulluksi kuntapäättäjille. Koulut, nuorisopalvelut ja kunnan eri toimijat vahvistavat lapsen minäkuvaa jo varhaisessa kehitysvaiheessa. Kuntatyöntekijät mahdollistavat lapselle päätösvallan vaikuttaa häntä koskeviin asioihin. Harrastusmahdollisuudet ja niiden saatavuus asuinalueella ovat puhuttaneet lapsia. Sujuva liikkuminen vapaa-ajan toimintoihin, lähiympäristö ja sen tarjoamat eri palvelut lapsille ja nuorille ovat tulleet esille toiminnallisissa menetelmissä. Lapsen ymmärryksen kasvaminen toiminnallisilla malleilla tuo uusia ideoita myös kuntatasolla. Se, että lapsi kokee tulleen kuulluksi, on erittäin tärkeää lapsen kasvulle kohti aikuisuutta. Elinpiirin asioihin vaikuttaminen tuo vastuuta lapselle eri tavoin. Aito ja välittävä kohtaaminen lasten ja nuorten kanssa on lähtökohtana sille, että toiminta ja yhteistyö toteutuvat parhaimmalla mahdollisemmalla tavalla. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 49.)

Nuorisopalveluiden johto on määritellyt strategiset tavoitteet kehittämistyölleni. Heillä on näkemys siitä, mihin suuntaan Lasten Parlamenttia kehitetään tulevaisuudessa. Opinnäytetyöni tilaajalla, Joensuun kaupungin nuorisopalveluilla, on toive Lasten Parlamentin toiminnallisuudesta. Olen kehittänyt pilottimaisesti erilaisia toimintamalleja koulujen oppilaskunnille. Toimintamalleja testattiin koulukierroksilla syksyllä 2019 ja keväällä 2020 yhdessä monialaisen tiimin kanssa. Sisällön kehittämisessä käytin apuna osallistavia opetusmenetelmiä. Joensuun kaupungin Enon, Uimaharjun ja Louhiojan oppilaskuntien kanssa on tehty harjoitteita, jotka ottavat lapsen mukaan osallisuuteen ja vaikuttamiseen. Tässä opinnäytetyössä kehitetään muuttuva toimintamalli lasten osallisuuteen ja vaikuttamiseen. Aineistoa kerätään osallistavien opetusmenetelmien, kuten 8x8 -menetelmän, Aivoriin ja Kuusi Ajatteluhattua -menetelmän avulla. (Taipale, 2005).

Kehittämistyö on konstruktiiivinen. Tarkoitukseni on parantaa ja edistää lasten vaikuttamismahdollisuuksia Joensuun alueella toiminnallisilla menetelmillä. Olen myös Benchmarking-menetelmää käyttäen tehnyt tiedonkeruuhaastatteluja Tampereelle, Jyväskylään ja Liperiin. Haastattelusta saatujen ideoiden ja tiedonkeruun avulla pääsin myös hahmottamaan alueellista Lasten Parlamentin mallia kehittämistyöhöni.

Toiminnalliset menetelmät osallistavat koulujen oppilaskunnat viemään malleja eteenpäin, sillä Lasten Parlamentin vetovastuu on ensisijaisesti kouluilla. Kehittämistyö

etenee koko ajan tulevaisuuden tarpeiden ja raamien mukaan (Toikko & Rantanen 2009, 16). Monialainen yhteistyöverkko koulun, hyvinvointiohjaajan, nuoriso-ohjaajan sekä opilaskuntien välillä vahvistuu myös entisestään. Tässä tapauksessa voidaan puhua myös toimintatavan kehittämisestä (Toikko ym. 2009, 15).

Opinnäytetyöni tarkoituksena on, että alueelliset mallit muotoutuvat toimiviksi eri alueilla. Kehittämistyön keskeinen tavoite on tähdätä konkreettisiin tuloksiin, joita voidaan analysoida ja kehittää lisää kaiken aikaa. Syksyllä 2020 konkretisoituu myös osallistavan budjetin käyttäminen lasten tarpeisiin asuinalueilla.

2 Kaikilla lapsilla on samat oikeudet

Alussa täytyy perustella ja määritellä toiminnan lähtökohdat. Kysymys kuuluukin miksi jotakin pitää kehittää juuri nyt? Tämä perustuu ongelmaan ja visioon, joten puhutaan siis nykytilanteen ongelmasta ja tulevaisuuden ihannekuvasta. (Toikko ym. 2009, 57.)

Olipa lapsi missä elämänkaaren vaiheessa tahansa tai asuupa hän idässä tai lännessä, on kaikilla lapsilla samat oikeudet, lähtökohdista riippumatta. Perheen merkityksen painottaminen, lapsen edun ensisijaisuus ja arvokkuuden korostaminen sekä kaiken diskriminoinnin kieltä ovat lasten etuja. (Mahkonen 2002, 659.)

Kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet (KP-oikeudet) sekä sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet (TSS-oikeudet) ovat lapsille yhtä tasa-arvoisia ja tärkeitä, kuin aikuisten oikeudet aikuisille (Tigerstedt-Tähtelä 2002, 675). Lapsiystävällisen yhteiskunnan kehittämisen tavoitteena on suojella lasta väkivallalta ja hyväksikäytöltä sekä ryhtyä toimenpiteisiin lasta kuitenkin syylistämättä, jos oikeuksia rikotaan. Lasten näkemysten huomioonottaminen tarkoittaa lapsen oikeutta osallistua asioihin, jotka koskevat häntä tai hänen elinpiiriään. Lapsella on oikeus esittää mielipiteitä ja hänen näkemyksensä tulee ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden. Tämä tarkoittaa myös velvollisuutta kuulla lasta oikeudellisissa, hallinnollisissa ja muissa toiminnoissa. (Tigerstedt-Tähtelä 2002, 678.)

Lasten ja nuorten osallisuus puhuttaa nyky-yhteiskunnassa. Erilaiset installaatiot ja sertifikaatit antavat kunnille porkkanoita, joilla lapsiystävällinen kaupunki voisi toteutua. Koulujen oletetaan ottavan päävastuun lasten vaikutusmahdollisuuksista ja roolista päätöksenteossa. Kehitys on menossa tulevaisuudessa siihen suuntaan, että lapset ja nuoret on otettava mukaan päätöstentekoon, joka koskee heitä itseään, asuinympäristöä

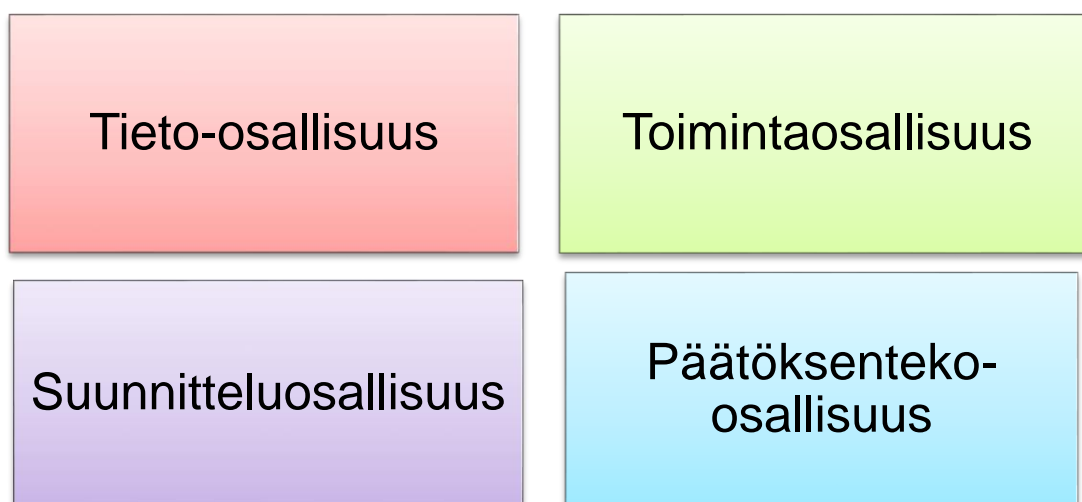
tai harrastusmahdollisuuksia. Tarvitaan siis suuria asennemuutoksia, arvomaailman muutosta ja uusia toimintamalleja. (Kiilakoski 2007, 8.)

Lapsille ja nuorille annetaan oikeaa tietoa heidän oikeuksistaan ja otetaan heidät mukaan yhteiseen päätöksentekoon. Yhdenvertaisesti toimien päätöksentekijöiden kanssa lapset rohkaistuvat toimimaan yhteiskunnan asioiden parissa. He kokevat näin ollen tulleen kuulluksi. Lapset ja nuoret ovat yhteiskunnan tasavertaisia jäseniä. (Unicef 2019.)

Lapsen elinpiiri koostuu ympäristöstä, missä kasvetaan ja eletään. Harrastukset, niiden mahdollistaminen ja erilaiset paikat harrastamiselle, ovat tärkeitä tekijöitä hyvään elämään. Liikennöinti, eli liikkuminen on myös oleellinen asia, eritoten viheralueilla, eli maaseudulla. Pitkät välimatkat saattavat rajoittaa harrastuksia ja sosiaalisia kontakteja. Jotta hyvän elämän edellytykset täyttyvät, kunnan eri sektorit tekevät päätöksiä, jotka koskevat lapsia ja nuoria. Tällöin kysymys kuuluukin, miten lapset ja nuoret ovat päässeet vaikuttamaan päätöksiin, jotka koskevat heidän elämää ja arkea? (Kiilakoski 2007, 9.)

Jotta voisimme edistää lasten ja nuorten vaikuttamista, yhteiskunnan pitää synnyttää vuoropuhelua sekä näkökulmien yhdistämistä (Gretschel & Kiilakoski 2012, 12). Osallisuus käsitteenä on ollut kuin veteen piirretty viiva. Sen alle on pesiytynyt näennäisosallisuutta. Vuosituhannen alussa oli paljon erilaisia osallistavia demokratiahankkeita, joiden tarkoituksena oli kehittää nuorten osallisuutta. Näin ei kuitenkaan useimmissa tapauksissa käynyt. (Gretschel ym. 2012, 14.) Virpi Dufva (2003) on jo vuosituhannen alussa kyseenalaistanut lasten oikeuksia ja toiminnallisuutta. Lapsen oikeudet tukevat lasten kasvua ja kehitystä. Dufvan (2003) mukaan kyse on siis yhteistoiminnasta, joka on lapsista ja nuorista lähtöisin olevaa toimintaa. Se sitouttaa heitä osallistumaan oman ikätasonsa mukaisesti siihen.

Nuorisotyöllä onkin tärkeä tehtävä vaikuttaa kunnallisella tasolla lasten ja nuorten osallisuuteen. Nuorisopalvelut ohjaavat mm. nuorisovaltuustoja ja osittain Lasten Parlamenttia. Nuorisotyöllä on aloitelaatikoita nuorille virtuaalisesti edistäen lasten ja nuorten asioita yleisesti. (Gretschel ym. 2012, 187.)

Kuvio 1. Nuorten osallisuuteen vaikuttavia osa-alueita (Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistys ry 2019).

Kuvio kuvaa, minkälaisia lasten ja nuorten osallisuuteen vaikuttavia osa-alueita on olemassa. Tieto-osallisuus kertoo, miten ja mistä lapset ja nuoret saisivat vieläkin paremmin tietoa heitä koskevista palveluista ja toiminnasta. Minkälaisia vaikuttamisen kanavia on olemassa ja miten niitä voi hyödyntää? Toimintaosallisuudessa kysytään mm. miten ja millä toiminnalla lisätään lasten ja nuorten osallisuutta. Miten nuoret voisivat ottaa enemmän vastuuta toiminnan suunnittelusta ja myös toteuttamisesta? Suunnitteluosallisuudessa pohditaan mahdollisuuksia, miten lapset ja nuoret ovat osa kaupungin palveluiden, toiminnan ja elinympäristöjen kehittämistä. Päätöksentekosallisuudessa on hyvä miettiä lasten ja nuorten vaikuttamisen mahdollisuudet päätöksenteossa ja osallisuutta edistäviä toimintoja. (Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistys ry 2019.)

Kun oppimisen perustana on lapsilähtöisyys, tulee lapsesta subjekti omaan koulunkäyntiinsä. Mielekäs tapa opiskella takaa halun oppia uusia asioita ja herättää luontaista uteliaisuutta. Nämä seikat vievät lasta kohti uudenlaista oppimista. (Juurikkala 2008, 5.)

Konstruktiivinen oppimiskäsitys kyseenalaistaa sen, että oppiminen olisi ohjailtavissa oleva asia. Elämäkokemusten kartuttamista ja oppimisen määrää säätelee konstruktivisen oppimiskäsityksen mukaan ihmisen oma kyky ottaa vastaan tietoa. Kokonaisvaltainen oppiminen edellyttää koululaitoksessa suuria asennemuutoksia

arvojen uudelleen määrittelyä. Ilon pedagogiikka tukee lapsen oppimista viihtyvyyden ja erilaisen oppimisen kautta. Siinä lapsi pyritään ottamaan huomioon yksilönä ja kannustaen lasta oppimaan erilaisilla, kevyemmällä metodeilla kuin ennen. (Juurikkala 2008, 6.)

Pedagoginen yhteistyö eri toimijoiden välillä on nykypäivää jo monissa opinahjoissa. Opetuksen laadussa on havaittavissa muutoksia parempaan suuntaan. Myös yhdenvertaisuus ja tasa-arvoisuus ovat lisääntyneet koulumaailmassa positiiviseen suuntaan. Yksittäiset ratkaisut ovat tänä päivänä historiaa ja koulumaailma on siirtynyt moninaisempaan ja joustavampaan pedagogiseen muottiin. (Takala 2016, 33.)

2.1 Osallistuminen lähialueen suunnitteluun

Osallisuuden määrittely nuorisotyössä ei ole ollut helppoa. Osallisuutta ei voi olla, jos nuoria vain kuunnellaan loputtomiin. Mielipiteille ei löydy merkitystä, kun päätetään yhteisön toiminnasta. Tässä kohdin tulemme vaikealle alueelle, vallan jakamiselle. Osallisena oleminen tarkoittaa myös sitä, että on mahdollisuus muuttaa sitä yhteisöä, johon kuuluu. Jotta oman identiteetin ja arvokkuuden vahvistuminen toteutuisi, on oltava oikeus osallistua päätöksentekoon elinyhteisössään. On myös tärkeää kuulla, miltä lapsista ja nuorista tuntuu. Objektiivinen tarkastelu on tarpeen, kun mietitään ovatko päättäjät valmiita jakamaan todellista valtaa lapsille ja nuorille. Heillä pitää olla oikeus osallistua laajemmin yhteisen todellisuuden luomiseen. (Gretschel ym. 2012, 15.)

Kun halutaan edistää osallisuutta, pitää myös osata luopua vanhoista toimintatavoista. Yleisesti puhutaan syrjäytymisen ehkäisemisestä ja putoamisvaarassa olevien lasten ja nuorten mahdollisuudesta päästä takaisin normaalin yhteiskunnan toimintaan mukaan. Puhumme siis sosiaalisten suhteiden vahvistamisesta. Tärkeää on kuitenkin se, että osallisuuden sosiaaliset puolet koskevat kaikkia lapsia ja nuoria. (Gretschel ym. 2012, 16.) YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa kirjoitetaan: ”Lapsilla on oikeus järjestäytyä ja toimia yhdistyksissä. Lapsella on oikeus ilmaista omat mielipiteensä kaikissa itseään koskevissa asioissa ja ne on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti.” (Tammi 2009, 13.)

Osallisuus on vastuun saamista ja myös sen kantamista. Siihen kuuluu oikeuksia, mutta myös velvollisuuksia. Jotta lapsi voi kantaa vastuuta, hänen tulee saada sitä yhteiskunnalta. Lapselle annetaan siis mahdollisuus toimia ja samalla vaikuttaa asioihin. Valtaa ja vastuuta tulisi jakaa. Pelkkä lasten ja nuorten kuuleminen ei osallista, jos

yhteisön toiminnasta päätettäessä, lapsia ja nuoria ei oteta huomioon. Tavoitteena on kehittää konkreettisia, alueellisia malleja siihen, kuinka lapset saadaan vaikuttamaan ja osallistumaan kuntapolitiikassa. Tavoitellut tulokset ovat selkeät. Toimintaympäristö on muuttunut huomattavasti. Lakisääteisesti lapsilla on YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan perusoikeudet. Kunnalla on vastuu lasten kuulemisesta, osallisuudesta ja vaikuttamisesta. (Kiilakoski 2007, 14.)

Osallisuuteen kasvetaan. Koulu, yhteiskunta, koti ja muut toimijat kasvattavat lapset osallisuuteen. Päiväkodissa ja koulussa opetetaan jo varhaisessa iässä lapselle osallisuutta. Erilaiset harrastusryhmät kasvattavat yhdessä lapsesta ja nuoresta osallistuvaa, vaikuttavaa nuorta. Tällaisia ryhmiä voivat olla mm. kunnan nuorisopalvelut, toimikunnat ja nuorisovaltuusto. Vuorovaikutus ja oman minuuden tunnistaminen ovat tärkeitä kasvun elementtejä. Haluamme kokea olevamme arvostettuja ja kykeneviä ihmisinä. Tämä on tärkeä edellytys osallisuudelle. (Kiilakoski 2007, 15.)

Lasten ja nuorten päästessä vaikuttamaan ja osallistumaan päätösten tekoon, se vahvistaa kokonaisvaltaisesti oppimisprosessia. Lapsen osallistuminen konkreettisesti lähialueensa muutoksiin on voimaannuttava kokemus. Lapsi kokee olevansa tärkeä ja arvokas. Myös suhde ympäristöön muuttuu vahvemmaksi. Yhteisöstä tulee tärkeä osa lapsen elämää ja hän kokee olevansa sen täysivaltainen jäsen. (Koskinen 2007, 134.)

Ilkivalta, välinpitämättömyys tai oman asuinalueensa arvostamattomuus voivat syntyä ajatuksesta: ”en kuitenkaan saa vaikuttaa mihinkään”. Osallistumisen kautta oppii kriittisen ajatuksen lisäksi fokusoimaan ajatuksiaan ja ymmärtämään, miksi päätöksiä tehdään ja ketä varten. Kuuntelemisen ja keskustelemisen taidot kehittyvät, samoin halu vaikuttaa myöhemminkin asioihin kuntalaisena ja yhteisön täysivaltaisena jäsenenä. (Koskinen 2007, 134.)

2.2 Vaikuttavan osallistumisen haasteet

Haasteena osallistumiselle voidaan sanoa, että hyvin harvoin lapset ja nuoret saavat palautetta siitä, ovatko heidän näkemyksensä menneet eteenpäin päätöksenteossa. Tämä voi johtua siitä, että usein työryhmissä voi olla monta eri tahoja mukana. Moniammatillinen työryhmä voi huomaamattaan hukuttaa lapsen äänen. (Koskinen 2007, 137.)

Kaksisuuntainen prosessi toimii parhaimmillaan siten, että se tuo ymmärrystä, innostaa ja inspiroi ja vahvistaa jaetun asiantuntijuuden jakamista. Kun vuoropuhelu ja kohtaaminen lasten ja päättävien aikuisten välillä onnistuu, luo se avoimen luottamuksen päättäjien ja lasten välille. Kaikkia ideoita ei voida toteuttaa ja sen lapsetkin ymmärtävät. Kompromissit ja tyydyttävät ratkaisut löydetään hyvän keskusteluyhteyden ja vuorovaikutuksen ansiosta. Lapset ja nuoret kehittävät näin myös taitojaan neuvottelijoina ja kompromissien tekijöinä. (Koskinen 2007, 137.)

Tietoa tuottavaa kehittämistä ja toimintatapojen uudistamista lasten ja nuorten hyväksi on syytä määritellä tarkemmin. Jotta saadaan luotettavaa tietoa, sekä subjektiivista kokemustietoa, on tuotettava uutta tietoa. Onko jo olemassa olevaa toimintamallia syytä rakentaa kokonaan uudelleen? Jotta lasten ja nuorten elämänlaatua ja vaikuttamisen mahdollisuuksia voidaan edistää entistä paremmin, pitää tiedon olla relevanttia, ympäristön muutokset huomioon otettuna sekä päämäärä selkeytettynä. (Komonen, Suurpää & Söderlund 2012, 36.)

Oppimistilanteissa opitaan ainetietoja, mutta myös sitä millainen oppija nuori on. Jos oppilas saa kuvan, ettei hän kelpaa, voi se vaikuttaa tuhoisasti hänen itsetuntoonsa kuin myös itse oppimiseen. Pitkällä tähtäimellä seurauksena voi olla keskeytyneet opinnot, haitallinen kaveripiiri ja tunne siitä, ettei kuitenkaan kelpaa. Tällöin ryhmässä toimimisen edellytys on, että vetäjä ottaa vastuun ryhmästä ja tarjoaa yhteistä tekemistä ja osallisuutta, luopumatta kuitenkaan omasta roolistaan. (Fischbein & Österberg 2009, 31.)

Syrjäytyminen on nykypäivän yhteiskunnallinen ongelma. Jos ajatellaan kriittistä näkökulmaa yhteiskunnasta, voidaan tutkia valtaa ja kontrollia suhteessa demokratiaan ja oikeudenmukaisuuteen. Tällöin voidaankin miettiä heikkojen ryhmien mahdollisuutta osallistua heitä koskeviin asioihin päätöksenteossa. Kun torjutaan yhteiskunnallista syrjäytymistä ja oikeudenmukaista yhteisöllisyyttä, on tärkeää pyrkiä lisäämään myös lasten ja nuorten mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon. Yhteistyö opettajien ja päättäjien kanssa muuttaa toimintaa siihen suuntaan, että vaikutusmahdollisuudet ja osallisuus lisääntyvät yhteiskunnassamme. Kriittinen näkökulma yhteiskunnasta perustuu siihen, ettei kenenkään, lasten, nuorten ja aikuisten kokemuksia tai toiveita pidä jättää huomioimatta. Jokaisella täytyy olla oikeus omiin mielipiteisiinsä sekä kommunikoida niistä ryhmässä.

Syrjäytyminen aiheuttaa helposti ulkopuolisuutta. Koulun ja nuorisotyön tehtävänä on yhdistää yksilöllisyyttä ja persoonallisuutta, niin että yksilö näkyy ja tuntee yhteenkuuluvuutta. (Fischbein ym. 2009, 32-33.)

”Yhteiskunnan päättäjillä on velvollisuus huolehtia, ettei demokratiaa, oikeudenmukaisuutta ja osallistamisen periaatteita korosteta vain ohjeistuksessa, kuten opetussuunnitelmissa, vaan myös, että ne johtavat organisaatio-, ryhmä- ja yksilötasolla toivottuun tulokseen” (Fischbein ym. 2009, 34).

2.3 Vuorovaikutustaidot

Kun lapsi kysyy asioita aikuiselta, menee hän yleensä suoraan asiaan kiertelemättä (Riihelä 1996, 174). Kysymyksen asettelu saattaa olla hyvinkin pelkistetty eikä se johda sen suurempaan keskusteluun. Yleensä lapselle riittää vastaus muutamalla sanalla. Tämä voi johtaa myös siihen, että vastaus niin sanotusti siirretään eteenpäin. Tällöin ratkaisua kysymykseen ei koskaan anneta. Kun lapsi kokee keskustelun tasa-arvoiseksi aikuisen kanssa, saadaan kehitettyä keskustelun tasoa. Lapsen osallisuus lisääntyy ja se synnyttää prosessinomaista tietoa ulospäin yhteiselle ymmärrykselle. Käytännössä voisimme puhua lapsen aseman vahvistamisesta sekä lapsen ja aikuisen välisestä yhteisymmärryksestä ja sen löytämisestä. (Riihelä 1996, 175.)

Taidokkaan keskustelijan vahvuus on myös hyvä kuuntelemisen taito. Keskustelu on tärkeä elementti ihmisen hyvinvoinnille. Se kehittää omaa ajattelua, luonnetta ja synnyttää myös persoonallisuuden. Keskustelemaan opit vain keskustelemalla. (Tammi 2009, 23.)

Jo varhaisen tunne-elämän kehittyminen edellyttää vuorovaikutustaitoja. Erilaiset tunteet, kuten rakkaus, viha tai pelko kehittävät ihmismieltä ja suhteita toisiin ihmisiin. Voidaan siis sanoa, että vuorovaikutus on eräs olemassaolon peruselementtejä. Elämään kuuluu paljon ihmisiä, sukulaisia, ystäviä, naapureita tai työyhteisöjä. Jotta voisimme elää yhteisössä yhdessä ymmärtäen myös toisia ihmisiä, tarvitsemme vastavuoroisuutta. Sitä kautta voimme peilata minuutta ja saada lisää tietoa itsestä ja muista ihmisistä. (Alijoki 1998, 14.)

Jotta vuorovaikutustaidot kehittyisivät mahdollisimman hyvin, on kielellä ja puheenoppimisella ratkaiseva merkitys. Tiedon hankkiminen ja jakaminen vaativat nimenomaan kielellisiä vuorovaikutustaitoja. Ihminen hahmottaa jo vauvaiässä

puheenvuorojen pituuksia, kuuntelemista ja puheen aloittamista. On tärkeää, että aikuinen havaitsee lapsen eri kehityksen vaiheet ja osaa tarjota hänelle oikeita asioita oikeaan aikaan. (Alijoki 1998, 14.)

Kasvattajan tai opettajan tehtävänä on ohjata lasta oppimaan. Tällöin tarvitaan toimivaa vuorovaikutussuhdetta lapseen. Aikuiselta edellytetään kuulemista, vastuuntuntoa ja huomion kiinnittämistä lapseen. Tasa-arvoinen ja luottava yhteistyö luo lapselle turvallisuuden tunteen sekä halun ilmaista itseään. Kasvattajan välittäminen ja huolenpito luovat vankkaa kasvualustaa lapsen vuorovaikutustaidoille. (Alijoki 1998, 28.)

Yllättävät tilanteet voivat hermostuttaa lapsen, jolloin päätöksen teko ja vastuunottaminen tulevat ylivoimaisiksi. Tällöin kasvattajan tai opettajan suhtautuminen lapseen on tärkeää. Lasta ei pidä jättää koskaan yksin päätöksen teon kanssa. Hänelle voidaan tarjota kahta selkeää vaihtoehtoa, josta lapsi voi valita mieleisensä. Tilanteet eivät kuitenkaan saa olla vihamielisiä tai pakottavia. Opettaja tai kasvattaja helpottaa lapsen päätöksentekoa ottamalla vastuuta itselleen. (Cantell 2010, 165.)

Kansalais- ja poliittiset oikeudet vahvistavat osallistumiskulttuuria. Koulu ja lähiympäristö tukevat lapsen oikeuksien toteutumista. Myös lasten ja nuorten kanssa työskentelevien henkilöiden tulee kommunikoida lasten kanssa oikein, jotta lasten näkemykset tulisivat huomioonotetuksi. Suomen tasolla puhumme siis kuntatason osallistumisjärjestelmästä eli Lasten Parlamentista. (Tigerstedt-Tähtelä 2002, 678.)

Oppiminen leikillisyyden kautta tuottaa tietoa. Useat asiantuntijat yhdistävät leikillisyyden pelilliseen oppimiseen ja digikäyttäytymiseen. Leikki on osa lasten vapaa-ajan toimintoja. He ovat leikin kautta sisällöntuottajia ja luovat paitsi toiminnallista ympäristöä, myös oppivat leikillisyyden kautta uusia taitoja. (Kangas 2014, 82.)

2.4 Voimaantuminen

Voimaantuminen eli Empowerment syntyi käsitteenä Yhdysvalloissa 60-luvun vaihteessa puhuttaessa vähemmistöjen tasa-arvokysymyksistä. Prosessissa käsiteltiin yksilön tai ryhmän mahdollisuutta vaikuttaa omaan elämäntilanteeseen ja sen eri osa-alueisiin. (Hytinen 2003, 88.)

Osallistava toiminta on aina voimaannuttavaa. Kun lapsi tai nuori kokee olevansa osa ryhmää ja häntä kuullaan myös yksilönä, saadaan tuloksia, joilla on pitkäkantoinen

vaikutus. Niin kuin edelläkin on mainittu, on lapsellakin oikeus sanoa mielipiteensä niihin asioihin, jotka koskevat hänen elinpiiriään. Jotta lapsen identiteetti rakentuisi myönteiseen suuntaan, tarvitsee hän ohjaavaa kasvatusta, tilaa kasvulle sekä tasokasta opetusta. Näin hän oppii toimimaan aktiivisena yhteisön jäsenenä. Hyvinvoinnin ja tasapainon perustana ovat osallisuus, itsensä toteuttaminen sekä mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä. (Blomberg 2007, 55.)

Yksi pedagogisen ajattelun pilareista on osallistavat opetusmenetelmät. Nykyyhteiskunnassa kouluja yhdistetään suuremmiksi yksiköiksi kustannussäästöillä ja pienenevillä ikäluokilla perustellen. Kuitenkin oppilaitoksen koko on tärkeässä roolissa, kun puhutaan osallistavasta ja aktiivisesta koulukulttuurista. Kouluista pitäisi kehittää kylän tai kaupungin osan keskuksia, joissa voidaan organisoida kunnalliset palvelut uudelleen unohtamatta kuitenkaan taloudellisia realiteetteja. Tällöin tarvitaan vastuunottajia ja aktiivisia toimijoita. Toimiva pedagoginen ympäristö antaa parhaimmillaan koululaisille henkisen kasvun pääomaa, joka tukee lapsen kasvua yhteisön aktiivijäseneksi ja antaa lapselle myönteistä kuvaa itsestään ja itsetunnostaan. Puhutaan siis kulttuurillisesta pääomasta. Lapsia ja nuoria kasvatetaan aktiiviseen ja vastuulliseen toimintaan. Uudistukset opetusmaailmassa ja koulujen yhteiskäytössä tuovat uutta kehitystä ympäristöön. Koulu kylän tai kaupunginosan kulttuurikeskuksena avaa uusia ovia ”vauvasta vaariin”. (Blomberg 2007, 55.)

3 Joensuun kaupungin kriteerit kestäväälle kehitykselle

Joensuun kaupunki on määritellyt osallisuutta seuraavin sanoin: ”Kaupunkilaiset tekevät, osallistuvat ja vaikuttavat. Kaupungin rooli on luoda edellytyksiä eri toimijoiden aktiivisuudelle ja osallisuudelle sekä tarjota yhdessä tekemisen paikkoja ja mahdollisuuksia”. (Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys 2019.)

Kestävän kaupungin kriteerejä kuvataan näin: ”Edistämme sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä sekä toteutamme valtakunnallista kestävän kehityksen ohjelmaa mm. vähentäen eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistäen tasa-arvoa ja esteettömyyttä.” (Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys 2019.)

Joensuun kaupungin Lasten Parlamentti on kokoontunut tähän mennessä yhden kerran syksyllä 2018. Tällöin päättäjätapaamisessa oli mukana myös nuorisopuolelta Nuorisovaltuusto. Lasten Parlamentin toiminta on rajoittunut koulun oppilaskuntaa

ohjaavien opettajien vastuulle. Lasten Parlamentin kehittämiseen on tarvetta. Aika ja resurssit eivät ole kuitenkaan antaneet myöten, sen enempää koulupuolelta, kuin nuorisopuoleltakaan lähteä viemään Lasten Parlamentin kehittämistä eteenpäin. Koululla ja nuorisovaltuustolla on yhteistyötä paljonkin, mutta Lasten Parlamentti on jäänyt ulkopuoliseksi siitä. Tietämykseni mukaan Lasten Parlamentti ei ole toiminut käytännössä Joensuussa sillä tavoin, kuin se toimii esimerkiksi Tampereella tai muissa Suomen keskisuurissa kaupungeissa.

Lasten ja nuorten osallisuus nuorisovaltuustojen ja Lasten Parlamentin kautta Suomessa on suoraa ja välillistä osallistumista. Eri lait mahdollistavat lasten vaikuttamisen, mutta hyvin usein osallistuminen esimerkiksi päätöksentekoon jää näennäiseksi mm. ylhäältä alaspäin suuntautuvassa lähestymistavassa, eikä alhaalta ylöspäin, eli lapsilähtöisesti. Osallisuuden toteutumiseen lasten ja nuorten hyväksi tarvitaan uusia työkaluja ja menetelmiä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011.)

Joensuun kaupunki valittiin marraskuun 19. päivänä vuonna 2019 mukaan Lapsiystävällinen kunta -malliin. Tämä edistää YK:n lapsen oikeuksien sopimusta lasten oikeuksista ja tukee myös UNICEF :n kansainvälistä Child Friendly City -mallia. Sertifikaatti edistää lasten oikeuksien toteutumista kunnan päätöksenteossa sekä erilaisissa palveluissa lapsen elinpiirissä. Lasten ja nuorten tietämystä omasta kunnastaan halutaan vahvistaa ja ottaa heidät huomioon, kun suunnitellaan ja kehitetään palveluita. (Unicef 2019.)

Ikään katsomatta, ihmisellä on tarve tulla kuulluksi ja nähdyksi. Nuoren kohtaamisessa on tärkeää kohtaamisen aitous, läsnäolo ja välitön tunnelma, jotta toiminta ja yhteistyö onnistuvat nuoren kanssa. (Leskisenoja & Sandberg 2019, 49.)

Lasten Parlamentti palvelee ennen kaikkea lapsia. Näkemykseni mukaan myös lapsilla on oikeus vaikuttaa oman kasvuympäristönsä asioihin. Mielestäni lasten äänen kuuluville saaminen on tärkeä, ihmisoikeudellinen asia, niin kuin YK:n lapsen oikeuksien sopimuskin sen toteaa. Näen, että alueellisten mallien kehittäminen myös maaseutualueille antaa äänivoimaa syrjäkylien lapsille. Vaikuttaminen ja osallisuus kuuluvat kaikille lapsille asuinpaikkaa, rotua tai sukupuolta rajoittamatta.

3.1 Osa laajempaa kehittämistarvetta organisaatiossa

Kehittämisellä tavoitellaan aina parempaa ja tehokkaampaa toimintatapaa. Sillä voi olla lähtökohtana myös nykyisen tilanteen parantaminen tai täydellinen muutos entiseen. Kehittämistoiminnan tavoite tähtää aina laadullisesti parempaan lopputulokseen. (Toikko & Rantanen 2009, 16.) Näen, että Lasten Parlamentti Joensuussa on innovaatioprosessi, missä kehitetään uusia toiminnallisia tapoja lasten kuulemiseen, vaikuttamiseen ja osallisuuteen. Ajatuksenani on saada osallistavia opetusmenetelmiä käyttäen lapset ymmärtämään vaikuttamisen mahdollisuudet kunta politiikassa. Kuten Toikko & Rantanen (2009) toteavat aiemmin, kehittämisellä tavoitellaan aina parempaa ja tehokkaampaa toimintatapaa. Näin Joensuun mallissakin. Tarve on uudistumiselle ja ennen kaikkea uusien osallistavien tapojen käyttöönotolle. Kun puhutaan uusien toimintatapojen käyttöön ottamisesta, mielestäni tärkeässä asemassa on myös se, ketkä Lasten Parlamenttia ylläpitävät ja millä keinoilla?

Uudet toimintatavat Joensuussa on myös syytä tehdä näkyviksi. Tällöin Lasten Parlamentin ylläpitäminen on pitkällä tähtäimellä toimivaa ja kehittävää. Lasten Parlamentin kehittäminen vaatiikin mielestäni kokoaikaista kehittämistä ja huolenpitoa, jotta laatu säilyisi. Näen, että konstruktivisena lähtökohtana tarkoitus on kehittää uusia osallistavia malleja oppilaskuntien käyttöön. Työn jatkuva kehittäminen ja testaus jatkuvat tulevaisuudessakin. Konkreettiset tuotokset opinnäytetyössäni selventyvät vain testaamalla ja analysoimalla tuloksia.

Näiden kysymysten äärellä haen siis vastauksia toiminnan kehittämiseen. Tavoitteenani on, että Joensuussa saadaan käynnistettyä toimiva ja aikaansaava Lasten Parlamentti. Kehittäminen lähtee jo siitä, että toimintakulttuuri muuttuu. Hyvinvointiohjaaja koululla osallistaa yhdessä nuoriso-ohjaajan kanssa oppilaskuntia toimimaan kunta poliittisella tasolla. Kantaa ottaminen ja päätöksiin vaikuttaminen, jotka koskevat omaa elinpiiriä, on jokaisen kansalaisoikeus, myös lapsen. Näkökulmana voidaan esittää, miten tavoitteet ja toimintatavat voidaan tehdä näkyviksi (Toikko ym. 2009, 54).

Kehittämistoiminta kokeilevana prosessina, jossa uusia asioita keksitään, on innovointia (Toikko & Rantanen 2009, 15). Innovaation lopputuloksena saadaan yleisesti eri tyyppisiä palveluita, prosesseja ja tuotteita. Innovaatio ei ole pelkkä ajatus tai idea, vaan siihen kuuluu olennaisena osana myös innovaation implementointi eli käyttöönotto. (Eveleens

2010, 2.) Lyhyesti sanottuna innovaatioprosessi tarkoittaa kehitettyjen ja valittujen ideoiden muuttamista käytännön toteutukseksi (Eveleens 2009, 3).

Kun puhutaan konkreettisesta tuotoksesta eli alueellisista malleista, konstruktiiivinen lähestymistapa lienee paras. Lähtökohtani on kehittää Lasten Parlamenttia toiminnallisemmaksi kuin aiemmin. Uuden rakenteen Lasten Parlamentissa on tarkoitus parantaa jo olemassa olevaa alkua konseptista. Kaikki vaiheet kehittämistyössäni dokumentoidaan tarkkaan. Perustelujeni lisäksi tavoite kehittämistyössä tulee tulla selkeästi esille. Ratkaisuvaihtoehtoja voi olla useita, joten perustelut ja arviointi on hyvä tuoda selkeästi esille. (Ojasalo ym. 2014, 66-67.)

Kun perusteltu ratkaisu on löytynyt, pitäisi sen myös tuoda uutta näkökulmaa ja tietoa työn tilaajalle. Konstruktiiivisessa lähestymistavassa on paljon haasteita, sillä käytännön ongelma ja myöskin ratkaisu pitäisi kyetä sitomaan osaksi teoreettiseen tietoon. Ratkaisun tulee olla toimiva ja palvella muitakin kuin työn tilaajaa. Käsitteellinen mallintaminen, toteutus ja testaaminen ovat osa kehittämistyötä. Vuorovaikutus ja kommunikointi eri toimijoiden välillä on myös erittäin tärkeää, jotta tuloksiin päästään. (Ojasalo ym. 2014, 65.)

Diffuusiosta puhutaan, kun levitetään jo hyväksi havaittua toimintatapaa. Se muodostuu idean käyttöönotosta, valvonnasta, toimenpiteistä ja myymisestä, jolloin estetään idean käytöstä luopuminen. (Toikko ym. 2009, 15.)

Kehittäminen voi olla uusien ideoiden keksimistä, levittämistä ja vakiinnuttamista. Se voi myös pitää sisällään käytännöllistä asioiden korjaamista, parantamista ja edistämistä. Jos kehittäminen onnistuu, se voi tulla myös käyttöön laajemmin organisaatioiden tai toimijoiden kesken. Tällöin puhumme kehittämisestä, joka tähtää uuden taidon ja tiedon siirtoon. (Toikko ym. 2009, 16.)

Opinnäytetyöni tärkein nelikenttä on osallisuus jaettuna tieto-osallisuuteen, toimintaosallisuuteen, suunnitteluosallisuuteen ja päätöksenteko-osallisuuteen. Tieto-osallisuudessa haasteena on tuoda oikeaa tietoa lapsille vaikuttavuudesta. Miten ja millä tavoin heillä on mahdollisuus vaikuttaa omaan elinympäristöönsä. Mihin tahoihin pitää olla yhteydessä, kun halutaan vaikuttaa? On myös hyvin tärkeää, että lapset ymmärtävät omat oikeutensa vaikuttaa. Lähdemme alkuasetelmana siitä, että lapset ymmärtävät

omat oikeutensa ja saavat mahdollisuuden olla mukana suunnittelemassa ja päätöksenteossa liittyen lapsen oikeuksiin. Nuorisopalveluiden isoin kenttä on toimintaosallisuus. Toimintaosallisuus kertoo, millä tavoin lapsia osallistetaan mukaan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Toiminnalliset mallit osallistavat lapsia tekemisen kautta. Tällä keinolla autetaan lapsia löytämään keinoja vaikuttamiseen. Päätöksenteko-osallisuudessa asiat tuodaan suuristunnossa kuntapäätäjille. Lapset oppivat demokraattisen tavan vaikuttaa ja ymmärtävät myös päätöksenteon monimuotoisuuden. Päätöksentekoon liittyy myös sen vaikeus, kun puhutaan isoista rakennemuutoksista.

Lasten Parlamentin vaikuttamisen ja osallistamisen eri vaiheet vievät paljon työtunteja. Mielestäni alueelliset mallit Joensuussa vaativat myös koulupuolelta sitoutumista asiaan. Osallistavien oppituntien määrän pitäisi mielestäni vähintäänkin olla 2-3 oppituntia yhdessä tai erikseen.

3.2 Lasten Parlamentin vastualueet Joensuussa

Näen, että Lasten Parlamentin toimivuuden sujuminen perustuu Joensuussa siihen, kuinka alueelliset mallit saadaan toimimaan luontevasti eri alueilla. Näkemykseni mukaan Lasten Parlamentti on vielä kehitysvaiheessa. Konkreettinen vetovastuu on hyvä olla selvillä Lasten Parlamentin tiimoilta.

Tällä hetkellä ajatuksena on, että Lasten Parlamentin vetovastuussa ovat ensisijaisesti koulut ja niiden oppilaskunnat. Nuorisopäällikkö Jouni Erola korostaa myös hyvinvointiohjaajan ja nuoriso-ohjaajan yhteistyötä oppilaskuntien ja koulun kanssa, sekä monialaisen työryhmän tärkeyttä. (Erola 2019.)

Nuorisopalvelut tukevat toimintaa, osallistuvat ja kehittävät jatkossakin alueellisia malleja. Alla olevat kuviot kuvaavat vastuualueita ja sen jakautumista eri toimijoiden kesken. Kokonaisvaltainen toiminta eri alueilla toiminnallisesti ja kantaaottavasti kuntapolitiikkaan ja lasten oikeuksiin perustuen auttaa lapsen oikeuksia. Se lisää myös vaikuttavuutta Joensuussa huomattavasti. Alla on Nuorisopäällikkö Erolan näkemys, minkälaisella kokonaisuudella Lasten Parlamentti pyörii Joensuussa tästä eteenpäin. Hänen ajatuksenaan on alueelliset parlamentit, jotka kokoontuisivat kerran vuodessa yhteen pohtien esille nostettavia asioita. (Erola 2019.)

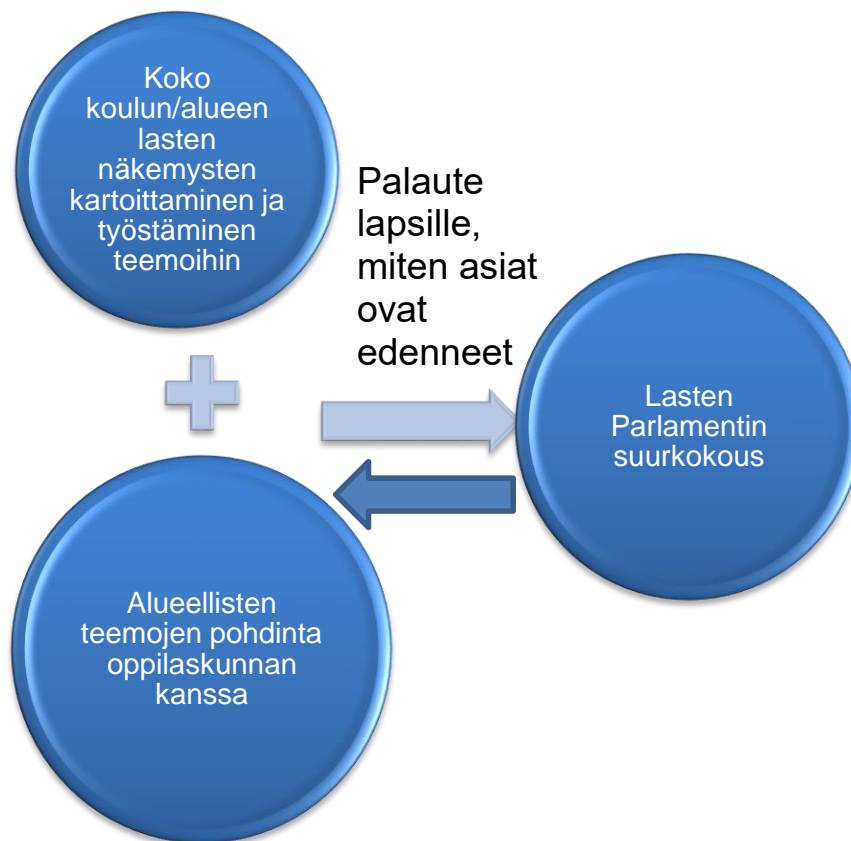
Samalla kerätään kaikkien lasten mielipiteitä ja näkökulmia alueen omaan posteriin. Työstetyt teemat viedään kerran vuodessa koko kaupungin yhteiseen suurkokoukseen, jossa teemoja työstetään toiminnallisen

menetelmin. Teemoja voidaan tuoda myös palvelualueilta lasten kanssa pohdittaviksi. (Erola 2019.)

Kuvio 2. Joensuun Lasten Parlamentin vastuualueet (Erola 2019).

Lasten Parlamentin tavoitteet tilaajan näkökulmasta ovat yhteisten kehittämiskohteiden löytäminen ja lapsilähtöisten menetelmien edistäminen. Osallistavien menetelmien käyttäminen vaikuttamisen välineenä ovat myös tärkeässä roolissa. Ajatuksena on sisällyttää Lasten Parlamentti toimintoihinsa osaksi opetussuunnitelmaa. Oppiaineena toimii yhteiskuntaoppi, jolloin Lasten Parlamentti olisi sujuvasti osa opetussuunnitelmaa. Resursseina ovat oppilaskuntien ohjaavat opettajat, alueelliset nuoriso-ohjaajat, hyvinvointiohjaaja sekä oppilaskunnat. (Erola 2019.)

Kuvio 3. Joensuun Lasten Parlamentin runko (Erola 2019).

4 Tutkimuskysymykset

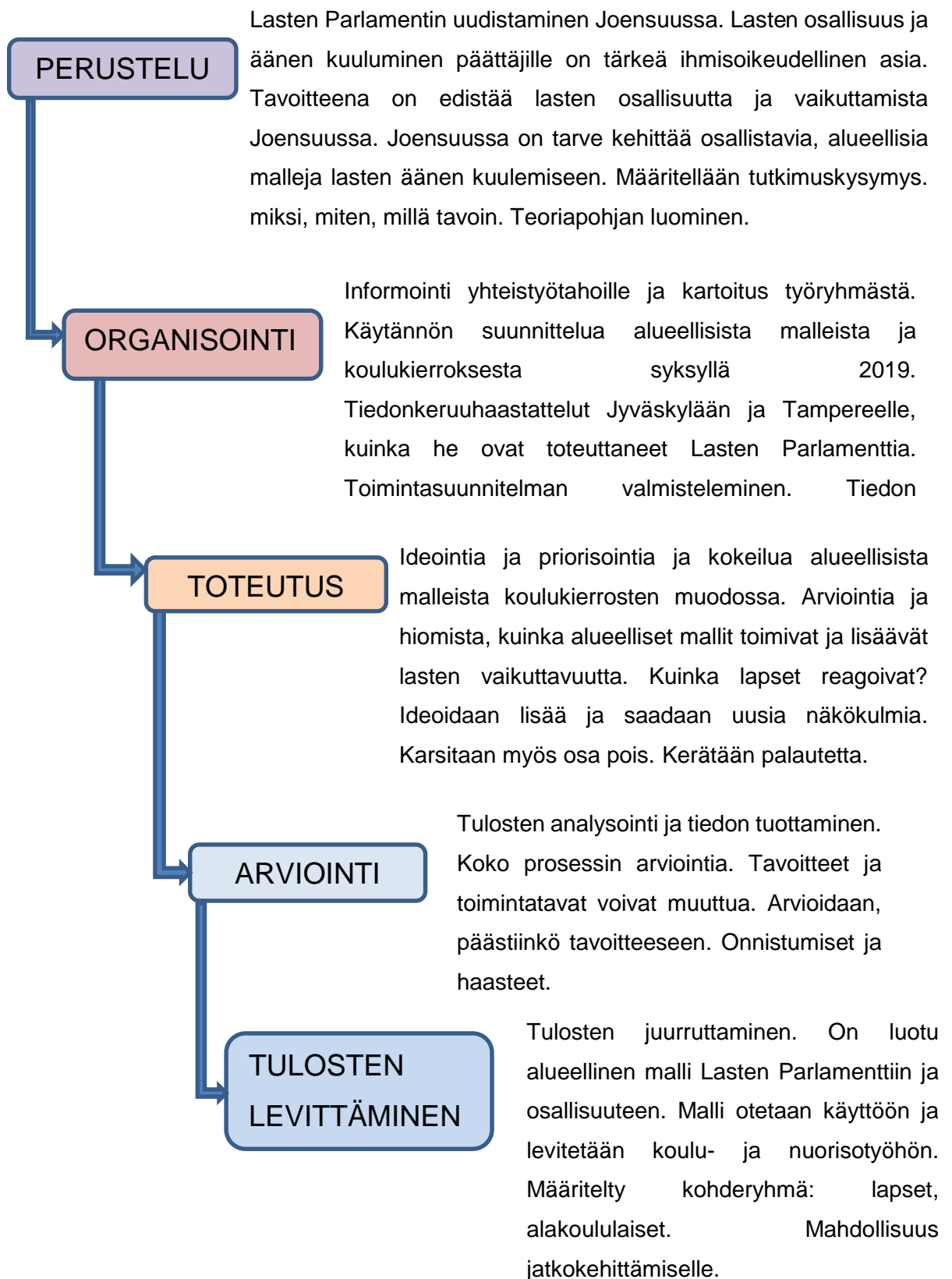
Tutkimuskysymyksenä esitän, millä toimintamalleilla Lasten Parlamentti saadaan toimimaan Joensuussa niin, että lasten ja nuorten ääni kuuluu päätöksenteossa? Lisäksi pohdin nuoriso-ohjaajan roolia Lasten Parlamentissa, ja sitä, miten yhteistyö koulun ja monialaisen työryhmän kanssa olisi mahdollisimman hedelmällistä ja eteenpäin menevää. Lapsen äänen kuuluminen on tärkein fokuksemme työssämme. Osallisuudella on siis suuri merkitys lapsen ja nuoren kasvuun pitkällä tähtäimellä.

5 Tutkimuksellisen kehittämistyön menetelmät

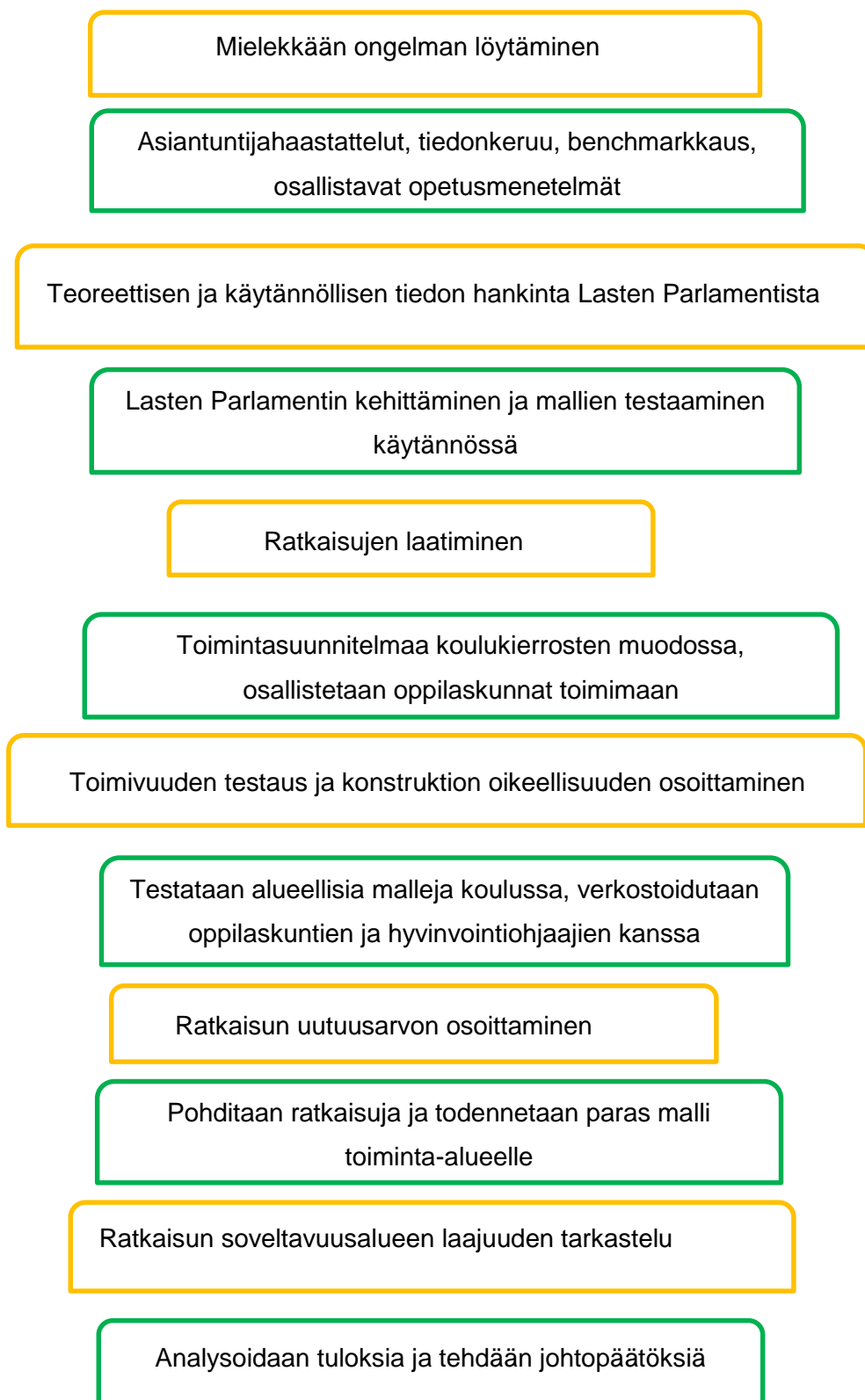
Tässä kappaleessa esittelen tutkimuksellisen kehittämistyön menetelmät, sekä kerätyn aineiston kehittämistyöhöni. Kehittämistoiminta poikkeaa tutkimustoiminnasta huomattavasti. Kehittämistoiminnan käyttökelpoisuuden määrittelee tässä tapauksessa

työn tilaaja, eli Joensuun kaupunki. Joensuun Lasten Parlamentin osalta kyse on kehittämistoiminnasta. Joensuun kaupunki haluaa pitkäkestoista ja konkreettista muutosta Lasten Parlamentin toimintaan. Tutkimustoiminta keskittyy tieteellisesti luotettavan tiedon todentamiseen. Nämä kaksi määrettä voidaan erottaa toisistaan ja keskittyä sekä käytännön tuloksiin, että tieteelliseen kysymykseen. (Komonen, Suurpää & Söderlund 2012, 42.)

Esittelen alla myös opinnäytetyön kaaren, josta olen aloittanut tämän kehittämistyön ja mihin päätynyt. Opinnäytetyön kehysrunko on kulkenut suunnitelmassa mukana. Aloitin opinnäytetyön aineiston keräämisenä, eli tiedonkeruuhaastatteluilla Tampereelle, Jyväskylään ja Liperiin. Oli mielenkiintoista selvittää Lasten Parlamentin toimintaa muissa keskisuurissa kaupungeissa ja Liperin kunnassa.

Kuvio 4. Opinnäytetyökaari.

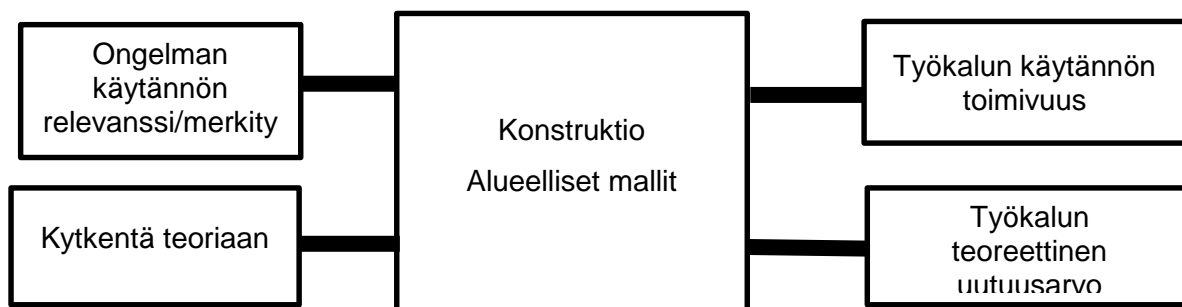

Kuvio 5. Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti, 2014, 67).

Asioiden monipuolinen tarkastelu eli kriittisyys tuo esille näkökulmia, jotka eivät ole niin tavanomaisia. Kuitenkin kehittämistyössä korostetaan toimija- ja käyttäjälähtöisyyttä. Todellisuus yhteiskunnassa ja toimintaympäristöt ovat komplekseja. Ne eivät perustu ennalta määriteltuihin tavoitteisiin ja prosesseihin vaan täydentyvät ja kehittyvät eteenpäin. Tämä tarkoittaa sitä, että toimintatapoja, tässä tapauksessa alueellisia malleja tarkistetaan säännöllisesti. Kehitystyö vaatii reflektiivistä asiantuntijuutta. Jatkuvasti muuttuva koulumailma ja ympäristö vaativat metodisia valintoja eli uutta tietoa sekä edistäviä menetelmiä osallistumiseen. (Toikko ym. 2009, 55.)

Tutkimussuuntani on konstrukttiivinen. Tuotokseni on uudet alueelliset mallit Lasten Parlamentille. Nuorisopalvelut seuraavat säännöllisesti sen toimivuutta ja kehittämistä eteenpäin. Kehittämistyössäni tähtään myös konkreettisiin tuloksiin. Uuden mallin kehittäminen ja testaaminen antavat tietoa lasten käyttäytymisestä ja oppimisesta. Se näyttää myös, minkälaisia asioita on hyvä tuoda Lasten Parlamenttiin päätöksen tasolla.

Esittelen malleja opinnäytetyön tuloksissa. Tässä tapauksessa alueelliset mallit pääsevät heti käyttöön oppilaskuntien kautta. Testauksessa analysoidaan, miten mallit toimivat käytännössä, mitä tulisi kehittää edelleen, millaisia tuloksia saadaan. Tässä tapauksessa halutaan selvittää, millainen arvo mallilla on. (Puusa & Juuti 2011, 283-284.)

Kuvio 6. Konstrukttiivisen tutkimuksen osat (Uusitalo & Kohtamäki 2011, 284).

Lasten osallisuuden parantaminen uusilla, kehitettävillä osallisuusmenetelmillä edistää lasten vaikuttavuutta. Se varmistaa, ettei osallistuminen ole välillistä, vaan suoraa osallisuutta. Lasten ja nuorten kanssa työskenteleville tulee antaa lisää koulutusta asiaan, sekä ottaa lapset mukaan suunnitteluun. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011.)

Osa tutkimustani on kokeiluluonteinen tutkimus. Konstruktiivinen lähtökohta antoi minulle mahdollisuuden kokeilla erilaisia malleja, liittyen lasten osallistamiseen ja innostamiseen. Olen kehittänyt toimintamallipakettia, joka on helposti toimiva lasten kanssa toimiessa, mutta myös muuntautumiskykyinen. Mallin tarkoituksena on osallistaa lapset vaikuttamaan kunnan päätöksentekoon heitä koskeissa asioissa. Osallistavat opetusmenetelmät (Taipale 2005) ja Lapsen oikeuksien menetelmäopas (Nielikäinen 2009) ovat auttaneet löytämään toiminnallisia harjoitteita, missä saadaan lapset ymmärtämään heidän oikeutensa.

Sain koululta kolme oppituntia aikaa kehittää oppilaskunnalle toiminnallista osuutta liittyen Lasten Parlamenttiin. Halusin tuoda harjoitteissa esille teoreettisen viitekehyksen, tieto-osallisuuden, toimintaosallisuuden, suunnitteluosallisuuden ja päätöksentekosallisuuden. Aineistonhankintamenetelmät kuten Aivorihi, 8x8-menetelmä ja Kuusi ajatteluhattua menetelmä (Taipale 2005) olivat teeman runkona. Kokosin myös koulutiimin yhteisöohjaajan ja hyvinvointiohjaajan kanssa, työstäen toiminnallisia alkua- ja loppulämmittelyjä leikin ja draaman avulla oppilaskunnalle. Kaikki työkalut lasten ja nuorten kohtaamiseen ovat olleet osallistavia ja toiminnallisia menetelmiä.

5.1 Mielpidejana

Mielpidejanan tavoitteena on herättää keskustelua ja antaa tietoa lapsille lapsen oikeuksista. Tila jaetaan kahteen osaan niin, että toisessa päässä on lappu ”samaa mieltä” ja toisessa päässä tilaa ”eri mieltä.” Lapsille luetaan väittämiä lapsen oikeuksista yksi kerrallaan (LIITE 1) ja he siirtyvät kuvitteellisella janalla siihen suuntaan, kun ymmärtävät väittämän. Koko matka ääripäiden välissä on käytössä. Kaikille mielipiteille pitää jättää tilaa, eikä oikeita tai vääriä mielipiteitä ole. Kyse on siitä, miten lapsi käsittää lapsen oikeudet ja siitä, että heille voi kertoa oikeuksistaan ja avata artikloja (Nielikäinen 2009, 8).

5.2 Aivorihi ja 8x8 menetelmä

Aivorihi on aineistonhankintamenetelmä, missä hulluimmatkaan ideat eivät ole kiellettyjä. Siinä kartoitetaan asioita, tarpeita ja elämiseen liittyviä juttuja, joita lapsi kokee tarpeelliseksi omassa elämässään. Jatkotyöstönä voidaan keskustella, kuinka nämä tavoitteet voitaisiin saavuttaa. Entä minkälaisia toimenpiteitä se vaatii, että lasta kuullaan ja kuka pystyy vaikuttamaan päätöksiin? (Taipale 2005).

Tein Aivoriihen hieman kevyemmällä sapluunalla oppilaskunnan kanssa. Ryhmä jakautui ensin pareihin. Parit keskustelivat kahdestaan, minkälaisiin asioihin, tarpeisiin, tai harrastuksiin he haluaisivat omassa elämässään vaikuttaa. Saimme uskomattoman hyviä ideoita ja ajatuksia siitä, mitä kaikkea voisi olla kiva saada alueelle ja lasten omaan elämään. Uimaharjun koulun oppilaskuntaan kuuluu kahdeksan lasta, Enon oppilaskuntaan kaksitoista ja Louhiojan alakoulun oppilaskuntaan myös kaksitoista oppilasta.

Lasten valitsemista aiheista ja ideoista valitsimme jokaisesta ryhmästä yhden käsiteltävän aiheen. Tätä aihetta työstimme isommassa ryhmässä niin, että samaan ehdotukseen tuli myös uusia näkökulmia sekä myös pohdintaa, voisiko idea olla toteuttamiskelpoinen. 8x8 - menetelmä antaa mahdollisuuden uusille ideoille 64 kertaa, nimensä mukaisesti, mutta lasten kanssa teimme tämän harjoitteen kevennettynä, yhdessä ideoiden ja pohtien, sekä hakien lasten kysymyksiin ratkaisuja.

5.3 Draamalliset menetelmät

Jaakob L. Moreno kehitti sosiometrian ihmisten välisille suhteille sekä draamallisen terapiamenetelmän, joka soveltuu kasvatuksen ja opetuksen apuvälineeksi. Moreno havaitsi lasten leikkimisessä erilaisia rooleja, kuten luovuutta, voimaa ja herkkyyttä. Nämä asiat toistuivat lasten leikkiessä toistensa kanssa. Draamallisin keinoin pystyttiin ratkaisemaan mm. sosiaalisia ristiriitoja, auktoriteettiongelmia ja ristiriitojen käsittelyä. (Vuorinen 1993, 93.)

Draamallisen menetelmän päämääränä on itsetunnon vahvistuminen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitys. Luovuus sekä itsensä toteuttaminen vuorovaikutuksellisessa tilanteessa kehittyvät. Draaman peruselementtejä ovat mm. roolit, konfliktit ja metafora. (Hiltunen & Konivuori 2005, 15.) Draamallisilla menetelmillä halusin tuoda esille seuraavan tehtävän ajatusta väreihin liittyvistä rooleista, eli ajatteluhatuista.

Luonteenpiirre-harjoitteen tarkoitus oli, että lapsi ymmärtää, mitä esim. luova tarkoittaa. Korteissa ei ollut negatiivisia sanoja. Lapset valitsivat ensin satunnaisen kortin lattialta, jossa luki joku luonteenpiirre (luova, temperamenttinen, rehellinen, älykäs, tai muu sellainen) Lapset saivat valita ensimmäisen kortin. Teimme piirissä erilaisia ilmeitä luonteenpiirteiden mukaan. Korttia vaihdettiin eteenpäin, jolloin lapset ja ohjaajat tekivät uuden ilmeen, joka kuvasti jotakin luonteenpiirrettä.

5.4 Kuusi Ajatteluhattua

Edward De Bonon menetelmä Kuusi Ajatteluhattua ideana on katsoa ongelmaa eri näkökulmista ja samalla ottaa rooleja. "Rooliminä" sanoo asiat monta kertaa eri tavalla kuin omana itsenään. Idea esittelee myös parhaimmillaan kuusi erilaista näkökulmaa samaan asiaan. Hattutekniikan ideana on myös se, että mielipidettä voi vaihtaa helposti. (Taipale 2005.)

Kuusi eriväristä hattua ovat: punainen, musta, valkoinen, vihreä, keltainen ja sininen. Punainen kuvaa temperamenttia, tulisuutta, omia mielipiteitä, "kuumakalle", joka menee tunteella. Musta ajatteluhattu on kriittinen, varovainen, looginen, asiallinen, Pohtii riskejä ja vaaroja, osoittaa heikot kohdat, mutta ei ratkaise ongelmia. Valkoisen hatun tehtävänä on olla neutraali, objektiivinen, tietää faktoja ja lukuja. Valkoisen hatun tieto perustuu opittuun tietoon, se on lukenut asiat jostain, eikä perusta omiin mielipiteisiin. (Taipale 2005.)

Vihreä hattu on luova. Se ehdottaa ratkaisuja, ideoita ja uusia tapoja ratkaista ongelma tai aihe. Vihreä on kokeileva, uskaltaa ottaa riskejä ja antaa tilaa mahdollisuuksille. Vihreä hattu ei kuitenkaan mene asioihin tunteella. Keltainen kuvaa positiivisuutta, rakentavaa ja optimistista asennetta. Keltainen hattu on mustan vastakohta. Se on tehokas, energinen, työt tulee tehtyä positiivisuuden kautta, tuotetaan rakentavia ehdotuksia ja visioidaan aurinkoista tulevaisuutta. Sininen hattu on älykäs, kokonaisuuksien hallitsija, joka johtaa usein puhetta tai kokousta. Sininen hattu pitää huolen siitä, että keskustelut pysyvät asiassa, eivät rönstyile. Se tekee havaintoja, yhteenvetoja ja kommentoi, on siis johtaja-ainesta. (Taipale 2005.)

5.5 Benchmarking

Benchmarking eli vertaiskehittäminen tarkoittaa oppimista toiselta ja oman toiminnan kyseenalaistamista. Vertaamalla omaa kehittämisen kohdetta toiseen opitaan uusia toimintatapoja, tunnistetaan oman toiminnan heikkouksia ja pystytään laatimaan oman toiminnan kehittämiseen tähtääviä ideoita. Benchmarking on silmiä avaava menetelmä, joka näyttää vertaamalla toiminnan kehityskohteet ja antaa tietoa toisen organisaation ratkaisumalleista. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 43-44.)

Vertailukumppani on yleensä sellainen, missä toiminta on jo kehittyneempää ja halutaan oppia uusia näkökulmia omaan työhön. Menetelmänä tämä on hyvä tapa oppia uutta

parhaista käytännöistä tai tehdä parannuksia aiempaan toimintaan. Benchmarking auttaa kehitystyössä vertailun ansiosta sekä hyvien ja heikkojen ideoiden tunnistamista, kun kehitetään uutta konseptia. (Itä-Suomen yliopisto 2020.)

Benchmarking-menetelmää käytin tiedonkeruuhaastatteluina, sekä Tampereen, Liperin että Jyväskylän Lasten Parlamentti-malleja. Sain asiantuntija-apua Lasten Parlamentin avoimiin kysymyksiin Jyväskylästä kehittämispäällikkö Turo Teittiseltä Nuori Suomi ry:stä, Tampereen nuorisopalveluilta nuoriso-ohjaaja Aino Niskalalta, sekä Liperin vapaa-aikaohjaajalta Miia Nivalalta. Hän toimi aiemmin Tampereen nuorisopalveluilla Lasten Parlamentin vaikuttajana.

6 Kehittämistyön tulokset toiminnallisilla menetelmillä

Tässä kappaleessa esittelen kehittämistyöni tulokset. Olen aiemmassa kappaleessa esitellyt menetelmät kuten Aivoriin, 8x8-menetelmän sekä Kuusi Ajatteluhattua (Taipale 2005) sekä pienemmät harjoitteet kuten Mieli-pidejanan (Nielikäinen 2009) ja luonteenpiirteet draamallisilla keinoin. Benchmarking-menetelmällä keräsin tietoa muiden kaupunkien malleista Lasten Parlamenttiin.

Koulukierrokset oppilaskuntien keskuudessa antoivat myös hyvin paljon tietoa lasten ajatusmaailmasta ja heidän arvoistaan omassa elämässään. Lasten Parlamentti ja lapsen oikeudet eivät olleet toimintaperiaatteiltaan tuttuja asioita lapsille. Monialainen työryhmä toimi hyvin, samoin osallistavat menetelmät työkaluna lapsen osallisuuteen.

Jotta sain oikean käsityksen Lasten Parlamentista, benchmarking –menetelmää käyttäen, olin yhteydessä myös Tampereelle ja Jyväskylään asian tiimoilta. Kyse oli siis aineistonhankinnasta. Halusin selvittää, miten eri kaupungeissa toimii Lasten Parlamentti, millä resursseilla ja toiminnoilla. Asiantuntijahaastattelut Teittisen ja Niskalan ja Nivalan kanssa olivat hedelmällisiä. Mallien vertailua ja toimivuutta on ollutkin hyvä seurata, sillä Jyväskylässä Lasten Parlamentti toimii yhdistyksen vetämänä ja siellä malli on kehittynyt jo toimivaksi ja kokonaisuudeksi, missä sekä koulut, että kunta ovat sitoutuneet yhteisen tavoitteen puolesta. Tampereella Aino Niskala aloitti Miia Nivalan paikalla vuoden vaihteessa 2019 Lasten Parlamentin vastuuhenkilönä. Tampereella Lasten Parlamentti toimii osana nuorisopalveluiden toimintoja. Vapaa-aikaohjaaja Miia

Nivala käynnistää tällä hetkellä myös Liperin kuntaan Lasten Parlamenttia ja onkin ottanut sydämen asiakseen lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja osallistamisen Liperin kunnassa.

6.1 Benchmarking – menetelmän tulokset: Jyväskylä, Tampere, Liperi

Benchmarking- menetelmänä hain Jyväskylän mallilta vastauksia toimintamalliin, miten yhdistys toteutti Lasten Parlamentin alulle käynnistämisen ja mihin suuntaan se on muotoutunut 20:ssä vuodessa. Jyväskylässä mietittiin 2000-luvun vaihteessa lasten vaikuttavuutta ja sitä, että asialle pitäisi tehdä jotain. Asia eteni mietinnän tasolla, mutta konkreettisia tekoja ei vielä silloin tapahtunut. Vuonna 2009 asia nostettiin uudestaan esille ja Lasten Parlamenttia aloitettiin työstämään uusin menetelmin. Vuonna 2010 Jyväskylän kaupunki haki hankerahaa EU:lta kolmelle vuodelle, jotta Lasten Parlamentti saataisiin perustettua Jyväskylään. Mukana olivat tällöin kunta, opetuspalvelut ja kolmas sektori. (Teittinen 2019.)

Kolmannen sektorin edustaja Nuorten Keski-Suomi ry, toimi Teittisen mukaan Lasten Parlamentin kantavana voimana ja verkostoitui yhteistyöhön koulun ja Nuorisopalveluiden kanssa. Nuorten Keski-Suomi ry tunnetaan nykyisin Nuorten Suomi ry:nä. Ensimmäinen vuosi hankkeessa meni tutkiessa ympäristöä, tehden koulukierroksia ja toiminnallisia harjoitteita oppilaiden kanssa. Näin vuonna 2012 rakentui alueellisen työskentelyn malli, joka on kehittynyt toimivaksi Jyväskylän alueen lasten vaikuttamisen kanavaksi ja yhteistyöverkostoksi eri toimijoiden välillä. (Teittinen 2019.)

Teittinen (2019) kertoo, että Lasten Parlamentti perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen. Nuorten Suomi ry tekee toiminnallista yhteistyötä koulun, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalveluiden kanssa. Jyväskylässä Lasten Parlamentin tavoite on kaksisuuntainen. Eri tahot kysyvät lasten mielipidettä, mutta he myös kertovat lapsille ja nuorille miksi jotkut hankkeet eivät pysty toteutumaan hetkessä.

Lasten Parlamentti on saanut paljon aikaan Jyväskylässä. Yhteistyössä kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kanssa on järjestetty paljon lastentapahtumia. Myös museoihin sisäänpääsy on maksuton koululaisille. Lapset ovat olleet mukana kehittämässä kaupunkiin liikuntapaikkoja. Kouluihin on haluttu lisätä liikuntaa ja näin ollen ”Liikkuva Koulu” –toiminnalle on osoitettu 10 000 euron määräraha. Lisäksi Jyväskylän

kaupungilla on menossa pyöräilysuunnitelma, jonka alkuunpanija on Lasten Parlamentti. (Teittinen 2019.)

Alkuasetelma Jyväskylässä oli ollut hyvin muodollinen. Lasten Parlamenttiin oli valittu kouluilta omat edustajat, puheenjohtaja ja sihteeri. Tällä mallilla kaikki lapset eivät päässeet vaikuttamaan tasavertaisesti, eivätkä myöskään saaneet kokonaiskuvaa prosessista. Tähän asetelmaan haluttiin muutos. Aikuiset olivat tehneet valmiin mallin lapsille, mitä noudatettiin tarkasti. (Teittinen 2019.)

Mallia haluttiin muokata enemmän lasten ja nuorten näköiseksi, joka pitäisi sisällään enemmän toiminnallisuutta, edustettavuutta ja vaikuttavuutta. Rooleja pyrittiin myös kehittämään lisää. Yhden parlamentin muodostaa alakoulu ja yläkoulu. Parlamenttiin kuuluu 18 lasta. Tapaamisia on 4/vuosi. Ensimmäinen kerta on ryhmäytymistä ja kolme muuta tapaamista on lasten omia juttuja, kuten keskustelua pienryhmissä, Kahoot tai muunlaisia digimenetelmillä tehtyjä harjoitteita. Joka syksy valitaan uusi Lasten Parlamentti. Lasten vaikuttaminen on suuressa roolissa. (Teittinen 2019.)

Teittinen (2019) toteaaakin haastattelussa lasten mahdollisuuden ottaa kantaa asioihin. Teittinen (2019) korostaa myös lasten mahdollisuutta ottaa osaa muutoksiin. Kouluilla on postilaatit, joihin voidaan laittaa avointa postia päättäjille niin kannanotoista kuin muutoksistakin. Verkkosivut keräävät myös tietoa lasten esille nostetuista asioista.

Alussa tieto ei kulkenut samalla tavoin kuin nyt. Ryhmäytykset ovat olleet myös onnistuneita. Kyseessä on laaja-alainen vaikuttaminen. Edustettavuus on suppeaa, sillä kaikki halukkaat lapset eivät voi olla mukana itse prosessissa, vain valitut. (Teittinen 2019.)

Positiivinen asia on, että tästä kaikesta alkoi rakentua alueellisen työskentelyn malli. Jo vuodesta 2012 alkaen työ kehitti itse itseään. Yhteistyökumppanit tarkentuivat ja vakiintuivat. Koulun kanssa tehtävä yhteistyö lisääntyi.

Benchmarking – menetelmän kohteena Tampereen malli oli enemmän sen suuntainen, mitä Joensuuhun on suunnitteilla. Sain tiedonkeruuhaastatteluna Tampereen nuorisopalveluiden entiseltä nuorisohjaajalta Miia Nivalalta sekä nykyiseltä vastuuhenkilöltä Aino Niskalalta (2019) paljon taustatietoa Lasten Parlamentin alun toiminnasta sekä siitä, miten se toimii tänä päivänä. Lisäksi Nivala (2019) kertoi kehittävänsä tällä hetkellä uutta mallia nykyiseen työhön Liperin vapaa-aikaohjaajana. Sain kerättyä ideoita ja tietoa monin verroin alan asiantuntijoilta. Resurssit ja niiden käyttäminen nuorisopalveluilla

olivat myös kiinnostuksen kohteina. Kuka tai ketkä tahot ovat vastuussa Lasten Parlamentin toiminnasta Tampereella.

Miia Nivala (2019) kertoi Lasten Parlamentin historiasta haastattelussaan, kuinka Lasten Parlamentti alkoi kehittyä jo vuonna 2001 Tampereella alueellisen nuorisokeskuksen ja nuorten aloitteesta. Kyseessä oli tuolloin LOVE-projekti, missä alueparlamenteilla oli hyvä rooli ja vaikuttajakummit olivat mukana. Tämä oli toimiva järjestelmä Tampereella, mutta laajempi kuuleminen ei toiminut. Pikkuhiljaa perustettiin alueellisia parlamentteja. Parlamenteissa oli paljon osallistavia toimintoja ja lasten kuulemista.

Lapsiasiamiehen kanssa yhteistyössä sai alkunsa myös Lasten vaikuttajapäivät, jotka kokosivat koko ikäluokan yhteen toiminnallisten rastipisteiden ja pajojen muodossa. Kerran vuodessa kaupungin kaikki yksiköt kokoontuvat yhteen suunnittelemaan oikeita asioita toimintojen äärelle. Nivala (2019) kuvailee kokemusta mahtavana tilaisuutena kerätä lasten näkemystä ja kuulemista lasten mieltä askarruttaviin asioihin. Nivala kertoo mm. raitiovaunun suunnitelmista jo tuolloin ja siitä, kuinka päättäjät huomioivat myös lasten näkökulmaa ”ratikka-keskusteluun.” Koulujen pihoihin oli tulossa myös uudistusta ja siihen varattua budjettia pääsivät myös lapset ja nuoret suunnittelemaan. Aiheet vaihtelivat vuosittain, mutta kouluruokailu oli aina mukana ja siitä saatiin hyviä huomioita ja näkemystä oppilailta. koulu oli myös sitoutunut toimintaan. Uusi opetussuunnitelma edesauttoi myös koulun suhtautumista asiaan, sillä esimerkiksi yhteiskuntaoppi ja laaja-alaiset oppiaineet tukivat lasten vaikuttavuutta ja osallisuutta. (Nivala 2019.)

Toimikunnat lopetettiin vuonna 2007 ja aloitettiin oppilaskuntakoulutukset. Koulu oli mukana kehittämässä eri teemoilla alueellisia asioita, nuorten tekemiä aloitteita. Aiemmin toimineet parlamentit olivat toiminnan pohjana. Koulutuksia järjestettiin kaksi kertaa vuodessa ja siihen varattiin yksi kokonainen päivä. Päivä eteni esityslistan mukaan ja lasten kanssa tehtiin myös muistioita. Näin kouluun luotiin kiinteä yhteys. (Nivala 2019.)

Pirkanmaalla oli vuonna 2009 parlamenttitapaaminen Suomen Lasten Parlamenttina. Silloin Tampereen nuorisopalvelut teki maakunnallista toimintaa Pirkanmaalla, missä Maakuntaliitto oli mukana, kertoo Nivala (2019).

Yhteistyö oli vuosia kattavaa ja sitä tehtiin kaikkien kaupungin eri toimijoiden kanssa. Vuonna 2012 toimintamallia uudistettiin niin, että Lasten Parlamentille perustettiin kahdeksan alueellista parlamenttia. Nämä olivat Hervanta, Linnainmaa, Lielähti, Kämmenniemi, Tesoma, Itäinen alue, Annala ja Rantaperkiö. (Niskala 2019.) Aikaa pitää olla ja yhteistyö koulujen kanssa on olennaista, jotta kaikki tietävät tavoitteet ja yhteiset toimintatavat ja kuinka kartoittaa koulujen mahdollisuuden osallistua parlamenttiin. (Nivala 2019.)

Koulusta voi olla enintään seitsemän edustajaa. Alueelliset parlamentit kokoontuvat neljä kertaa vuodessa miettien oman alueen asioita. Kokoontumiset tapahtuvat koulupäivän aikana. Edustajat ovat koulun oppilaskunnasta. Alueellisen parlamentin kokoontumiset ovat yleensä toiminnallisia. Tapaamiset pitävät sisällään leikkiä, draamaa ja esimerkiksi mielipidekirjoituksen tekemistä. Pääasia on se, että lapset pääsevät vaikuttamaan ja kertomaan mielipiteitään oman alueensa ajankohtaisiin asioihin. Näitä asioita voi olla leikkipaikkojen kunnostaminen, ilmastonmuutos, kiusaaminen, roskaaminen tai kouluruoka. (Niskala 2019.)

Tampereella toimii myös työryhmä, johon kuuluvat Lasten Parlamentin hallituksen jäsenet, eri kouluista n. 2-3 edustajaa, ja nuoriso-ohjaaja Aino Niskala. Kokoontumiset ovat noin kolmen viikon välein. Hallituksen tehtävänä on viedä osa asioista eteenpäin Suuristuntoon ja käsitellä Lasten Parlamentin oman toiminnan lisäksi kaupungin eri yksiköissä valmisteilla olevia asioita. Lasten äänen kuuluville saaminen on tärkeää. Usein näihin kokouksiin tuodaan mukaan myös asiantuntija, joka kertoo faktoja asioista. Esimerkkinä tästä on ruokapalveluiden edustaja tai liikuntapuolen edustaja. Hallitus valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan. (Niskala 2019.)

Tampereen Lasten Parlamentissa ”ylintä päätösvaltaa” käyttää suurkokous, joka kokoaa kaksi edustajaa kustakin alakoulusta kahdesti vuodessa (joulu- ja toukokuu) kaupunginvaltuuston istuntosaliin. Suurkokouksessa käsitellään edustajien tuomia asioita ja aiheita, asiantuntijoiden tuomia lasten elämään liittyviä aiheita sekä Tampereen Lasten Parlamentin omaan toimintaan liittyviä asioita. Näitä ovat tulevan vuoden toimintasuunnitelma, kuluneen vuoden toimintakertomus sekä 1000 euron toimintarahasta päättäminen. (Niskala 2019.)

Nivala (2019) kuuluttaa osallistavan toiminnan perään. Se, että lapset pelkästään osallistuvat, ei riitä. Hän kertoo esimerkkejä Tampereen Lasten Parlamentin

aikaansaannoksista, kuten "Koirankakkapussioperaatio" ja "Lelujenvaihtokampanja". Molemmat projektit olivat menestys ja saivat paljon huomiota tiedostusvälineiltä. Lapset ottivat itse yhteyttä mm. Aamulehteen jutun toivossa. Ohjaajien tehtävänä oli ainoastaan ohjata lapset viestinnän asiallisuuteen, mutta muuten lapset toimivat oma-aloitteisesti. Osallistava työ ohjaajalta onnistui yli odotusten.

Kolmas benchmarking -tiedonkeruuna toteutettu oli Liperin malli. Tämä on vielä kehitteillä, mutta Nivala (2019) haluaa soveltaa jo hyväksi todettuja malleja myös Liperin kuntaan. Uudet toimintatavat ja sen käynnistäminen kiinnostivat minua erityisen paljon Liperin Lasten Parlamentin mallissa. Nivalan (2019) uudistetussa mallissa ei ole oppilaskunnan edustuksellista hallitusta erikseen, vaan jokainen lapsi, joka haluaa osallistua toimintaan voi halutessaan olla mukana Lasten Parlamentissa. Edustuksellinen järjestelmä niin sanotusti hajotetaan. Nivala (2019) painottaa kuitenkin ammatillisen tiimin tärkeyttä, missä sovitaan yhteiset tavoitteet, työtavat ja- tehtävät selkeiksi.

Nivala (2019) kertoo haastattelussaan tuovansa esille tunnettuutta ja tiedottamista. Hän onkin aloittanut Liperin kunnassa työn siitä, että tuo esille omaa työtään ja osaamistaan kuntapäätäjille. Hänen uudistuksensa Liperin Lasten Parlamenttiin on se, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus osallistua hallitukseen. Nivala on kokenut lasten tippumisen hallituksesta sydäntä raastavaksi, kun kaikki halukkaat eivät ole päässeet hallitukseen vaikuttamaan asioihin. Liperin mallissa ei pidetä erikseen hallitusvaaleja, vaan kaikilla on oikeus osallistua hallituksen päätöksiin. Myös säännöllinen yhteydenpito lapsiin sitouttaa toimintaan. Aikuisista koostuva tiimi, selkeät työtehtävät, tiedotus ja tavoite luovat toimivan kentän työskennellä. Tiimi jakaa tietoa kaikille, kaupungille, kouluille ja kuntalaisille. Asennemuutos näkyy, kun kouluissa on positiivinen asenne. Tässä oppii myös itse paljon.

Ei ole se, että minä opetan ja te opitte, vaan yhdessä tehdään kaikki. Pitää olla lasten näköistä. Ei välttämättä priimaa, vaan se tukahduttaa luovuuden, jos tehdään liian priimaa. (Nivala 2019.)

Nivala (2019) mainitsee yhteydenpidoksi noin 2-3 viikon välin. Lasten Parlamentti toimisi myös koulupäivän jälkeen vapaa-ajalla, jolloin toiminta ei olisi pelkästään sidottu koulupäivään. Asiat käsitellään joko hallituksena tai muuten. Lapset ja nuoret kokoontuvat säännöllisesti vapaa-ajallaan keräten kouluista kärkihankkeita, jotka hallitus lähtee viemään eteenpäin. Ne tuodaan esille ja käsitellään suurkokouksissa kaksi kertaa

vuodessa. Hankkeet viedään eteenpäin kuitenkin ennen lomia. Menetelmät kouluissa ovat koulujen päättämiä.

Teen esimerkkejä malleista, kuinka voi kuulla oppilaita. Koko koulun kanssa mukana, idea on se, jos lapsi on kiinnostunut, hänen ei tarvitse kuulua oppilaskunnan hallitukseen. 12,5 vuotta olen nähnyt, miten järjestelmä sulki pois osan halukkaista lapsista. (Nivala 2019.)

Pohjois-Karjala toimisi verkostoitumiseen hyvin, eikä edes vaadi lapsiparlamenttia, vaan muutaman koulun mukanaolon. Esimerkkinä voisi kokeilla alueellista Lasten Parlamentin valmistavaa kokoontumista kolme kertaa vuodessa. Suuristunto pidettäisiin kerran vuodessa ja sinne osallistuisi esimerkiksi jokaisesta koulusta kaksi oppilasta. Tämän jälkeen Lasten Parlamentti kokoontuu ja katsoo esimerkiksi asiantuntijavieraan avulla, kuinka asiat etenevät eteenpäin. Verkostoituminen ja uudet ideat ja osallistavat menetelmät toimisivat juuri oikealla tavalla. Kyse on monta kertaa siitä, miten resursseja käytetään järkevästi. Järkevät päätökset liittyen lapsiin. Yhteydenpito kaupungin päättäjiin olisi nuoriso-ohjaajalla. (Nivala 2019.)

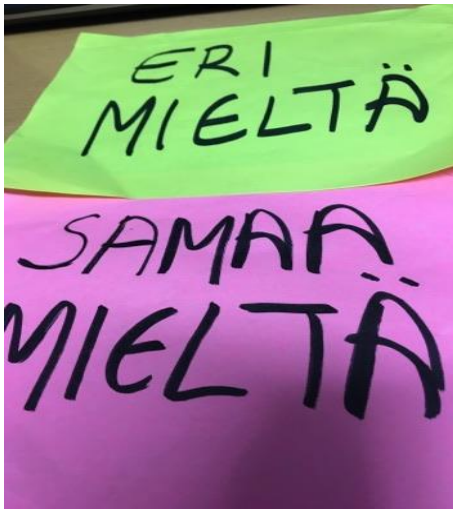
Tämä Palvelee lapsia, koulua, nuorisopalveluja ja kaupunkia. Tapoja on monia, mutta ei kannata jymähtää vaan yhteen ja todetakseen vaan, että ei toimi. Ensisijainen tavoite, että lapsilla on oikeus vaikuttaa ja aito kuuleminen, eikä ”feikkiä” kehumista, jos ei kuulla lapsia. (Nivala 2019.)

Ajatuksena oli lähteä suunnittelemaan osallistavia malleja myös lapsilähtöisesti. Kyseessä on pilotti, missä halusin samaan aikaan sekä kehittää, että testata benchmarking –menetelmällä saatuja ideoita.

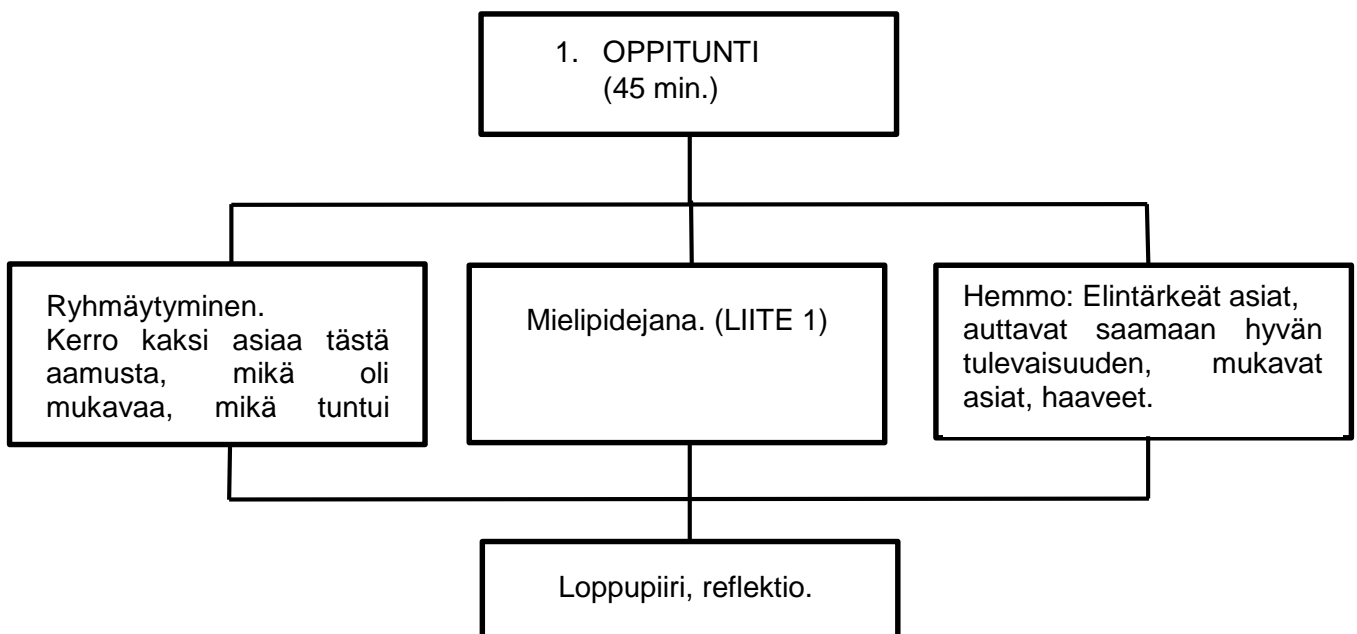
Jokaisen oppitunnin aluksi lähdimme asiaan mukaan ensin osallistavin leikein. Tärkeät kysymykset olivat, miten ja millä toiminnalla lisää lasten vaikuttavuutta ja osallisuutta vieläkin enemmän. Oppitunnit ovat 45 minuutin pituisia. Lähdin suunnittelemaan oppitunteja teemoittain, eli tieto-osallisuus, toimintaosallisuus, suunnitteluosallisuus ja päätöksenteko-osallisuus. Oppituntien tarkoitus oli kerätä myös tietoa lasten ajatuksista omaa kasvuympäristöä kohtaan ja saada myös konkreettisia ideoita lasten silmin ympäristön parantamiseen. Ennen kaikkea lasten mahdollisuus vaikuttamiseen oli suuressa roolissa.

6.2 Ensimmäinen oppitunti

Ensimmäinen oppitunti piti sisällään tieto-osallisuuden. Halusin kartoittaa, mikä on lähtökohta, mistä lähdemme työstämään lasten ymmärrystä omaan vaikuttamiseen ja lapsen oikeuksiin. Käytin apuna mielipidejanaa (LIITE 1), jossa oli väittämiä lapsen oikeuksista.

Kuva 1. Mielipidejana. (LIITE 1)

Kuvio 7. Alueelliset mallit 1/3.

Tämän jälkeen käytin havainnollistamiseen piirrettyä ”Hemmoa”, missä kartoitettiin lasten elämää tällä hetkellä. ”Hemmon” jalkojen juureen tulivat Post it -lapuilla ne asiat, jotka ovat elintärkeitä heidän elämässään, keskivaiheilla oli aihealueena asiat, jotka auttavat saamaan hyvän tulevaisuuden ja ”Hemmon” rinnan kohdalle laitettiin mukavat asiat elämässä. Pään kohdalle aihealueena oli onnellisuus ja tulevaisuuden haaveet ja toiveet omassa elämässä. Tunti päättyi loppupiiriin, missä kyseltiin lasten tunnelmia harjoitteisiin ja vastattiin kysymyksiin, jos niitä ilmeni.

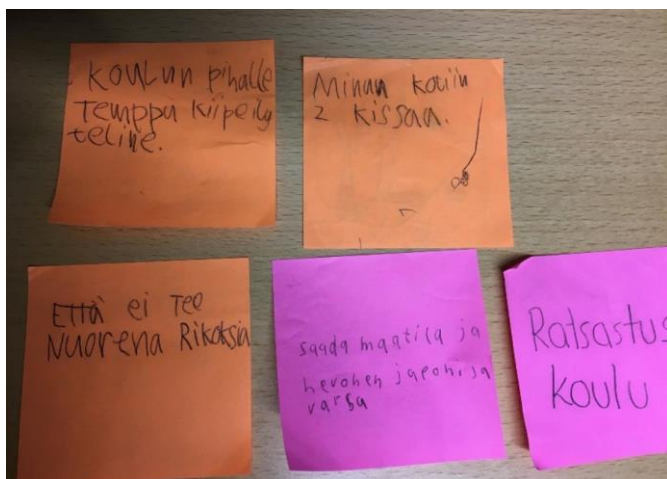
Kuva 2. Alueelliset mallit, Hemmo. 1/3.

Ensimmäisen oppitunnin loppupiirissä kyselimme tunnelmia harjoitteista ja yleensäkin lasten oikeuksista. Palaute oli hyvää ja monelle lapselle Lasten Parlamentti oli tuntematon asia. Jokainen oli innostunut toiminnallisista harjoitteista.

6.3 Toinen oppitunti

Aloitimme oppitunnin jälleen liikkumisella sekä toiminnallisilla harjoitteilla ja menetelmillä. Oppitunnin aineistohankintamenetelminä käytin Aivorihi- ja 8x8 –menetelmiä. Oppitunti lähti alkuun hyvinvointiohjaaja Meri Kettusen pitämällä alkulämmittelyllä, jossa liike oli vapaa. Liikuimme luokassa vapaasti ja kuka tahansa sai huutaa liikkeen, jota kaikki tekivät perässä. Liikkeitä tulikin X-hypyistä pomppimiseen ja hippaan. Alkulämmittely antoi hyvin virtaa seuraavaan harjoitteeseen eli Aivorihiin. Tämän jälkeen jaoin ryhmän 2-3 hengen pienryhmiin. Tarkoitus oli aloittaa Aivorihi -työskentely ja antaa ideoiden virrata valtoimenaan ajattelematta, onko toteutukselle esteitä vai ei.

Lasten valitsemista aiheista ja ideoista äänestettiin jokaisesta ryhmästä 1-3 käsiteltävää aihetta. Tätä aihetta työstimme isommassa ryhmässä niin, että samaan ehdotukseen tuli myös uusia näkökulmia sekä myös pohdintaa, voisiko idea olla toteuttamiskelpoinen. 8x8 Menetelmä antaa mahdollisuuden uusille ideoille 64 kertaa, nimensä mukaisesti, mutta lasten kanssa teimme tämän harjoitteen kevennettynä, yhdessä ideoiden ja pohdittien, sekä hakien lasten kysymyksiin ratkaisuja.

Kuva 4. 8x8 menetelmä.

6.4 Kolmas oppitunti

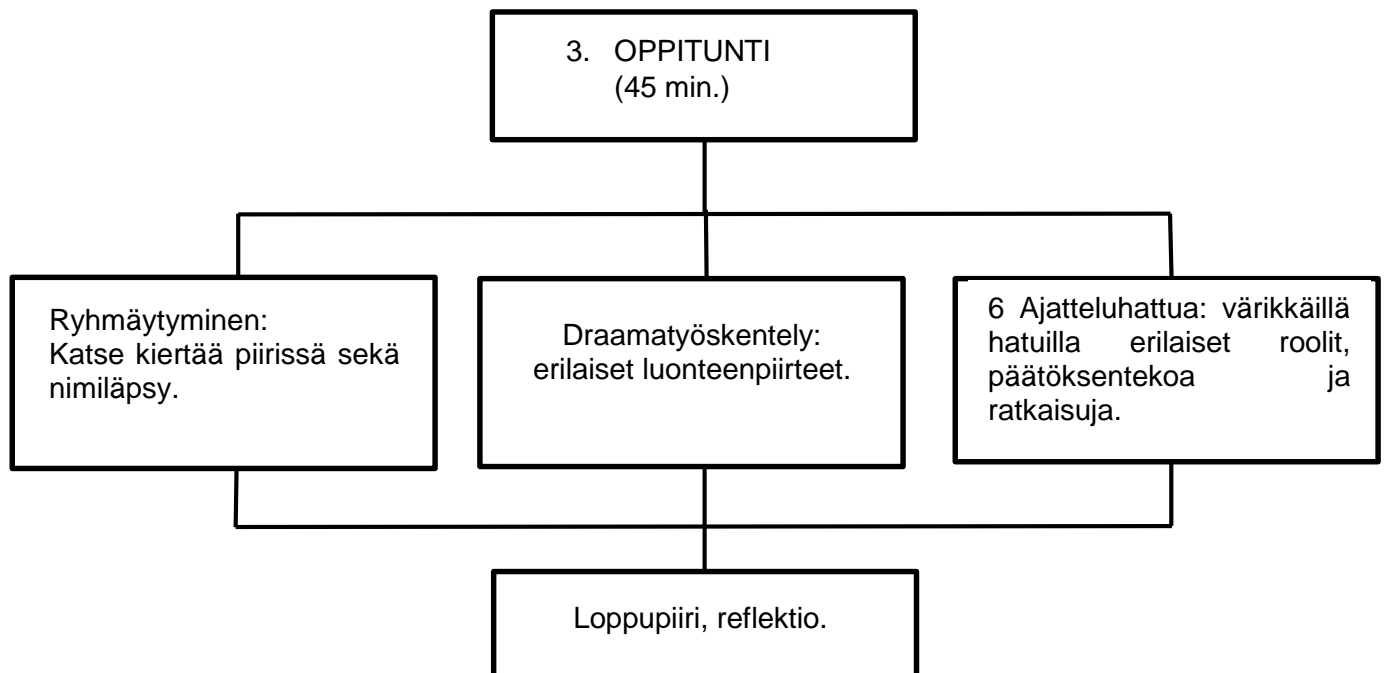
Kolmas tunti alkoi lämmittelyllä, missä Jenni yhteisöohjaaja piti ensin liikunnallisen veryttelyn ja tämän jälkeen pelattiin hetken ”katse kiertää harjoitusta ja ””Nimiläpsyä.” Alkulämmittelyllä saimme ryhmän jälleen aktiiviseksi.

Tämän jälkeen lämmittelimme draamallisella osuudella tulevaa De Bonon Kuusi Ajatteluhattua –menetelmää (Taipale 2005) varten. Lapset pääsivät roolien kautta kokeilemaan vaikuttamista niistä asioista, joita he pitävät tärkeinä. Minulla oli kortteja, joissa oli kuvailtuna erilaisia luonteenpiirteitä tai ominaisuuksia ihmisessä, kuten älykäs, temperamenttinen, looginen jne. Lapset valitsivat ensin satunnaisen kortin lattialta, jossa luki joku luonteenpiirre (luova, temperamenttinen, rehellinen, älykäs, tai muu sellainen).

Kuva 5. Alueelliset mallit, ominaisuudet 3/3.

Lapset saivat valita ensimmäisen kortin. Kävimme yhdessä läpi arvuutellen, minkälainen tyyppi on esimerkiksi luova. Samalla varmistimme, että lapset ymmärtävät eri luonnetyyppien ominaisuuksia. Draamatyöskentelyllä saimme ryhmän aktiiviseksi vaativampaa osiota varten. Korttia vaihdettiin eteenpäin, jolloin lapset ja ohjaajat tekivät uuden ilmeen, joka kuvasti jotakin luonteenpiirrettä. Tällä harjoitteella haluttiin tuoda esille seuraavan tehtävän ajatusta väreihin liittyvistä rooleista, eli ajatteluhatuista. Luonteenpiirre-harjoitteen tarkoitus oli, että lapsi ymmärtää, mitä esimerkiksi luova tarkoittaa. Korteissa ei ollut negatiivisia sanoja.

Kuvio 9. Alueelliset mallit 3/3.

Draamatyöskentelyn jälkeen siirryimme Kuusi ajatteluhattua -menetelmään (Taipale 2005). Lapset pääsivät roolien kautta kokeilemaan päätöksentekoa niistä asioista, joita he pitävät tärkeinä. Valitsin ensin kaikille samanväriset hatut, jotta "hattutemppu" tulisi tutuksi. Aloitin luovalla, vihreällä hatulla. Lapset ottivat nopeasti luovan ja ideoijan roolin ja ymmärsivät jutun idean. Aiheeksi valikoitui Uimaharjussa heidän viime kerralla valitsemia asioita kuten: jalkapallokenttä Uimaharjuun ja muovinkeräyspiste sekä koirapuisto. Enossa aiheeksi valikoitui ruokalaparakin huono sijainti liikumäen edessä, karkkikauppa ja hevostalli. Louhiojalle lapset valitsivat aiheet kirjasto kouluun, uima-allas kouluun ja temppu-tai kiipeilyteline koulun pihalle.

Valitsin ensin kaikille samanväriset hatut, jotta "hattutemppu" tulisi tutuksi. Aloitin luovalla, vihreällä hatulla. Lapset ottivat nopeasti luovan ja ideoijan roolin ja ymmärsivät jutun idean. Aiheeksi annoimme viime kerralla esiin tulleita, todellisia asioita.

Kävimme myös läpi sitä, kenelle mitkäkin päätökset kuuluvat. Halusin korostaa päätöksenteko-osallisuutta ja sitä, miten vaikeaa päättäminen on demokraattisellakin tasolla. Jos esimerkiksi koulu suunnittelee ulkomaan matkaa oppilaskunnan kanssa, ketä siinä päätöksenteossa on mukana ja minkälaisia näkökulmia koulun matka tuo. Nuoret itse toivat esille rahan ja oppituntien menetyksen sekä linjaukset.

Kuva 6. Alueelliset mallit, Kuusi Ajatteluhattua. 3/3.

Loppupiirissä lapset olivat innostuneen oloisia ja pitivät harjoitusta mielekkäänä. Lopulta lapset vaihtoivat lennosta hattuja ja rooleja, mikä tuntui olevan mielekästä lapsille. Hyvinvointiohjaaja Meri teki purun lankakerämallilla ja kyseli, mitä mieltä he olivat Kuusi Ajatteluhattua harjoitteesta sekä yleisiä tuntemuksia. Halusimme reflektoida sitä mukaa, kun kävimme läpi harjoitteita. Kirjasin myös ylös lasten ajatuksia.

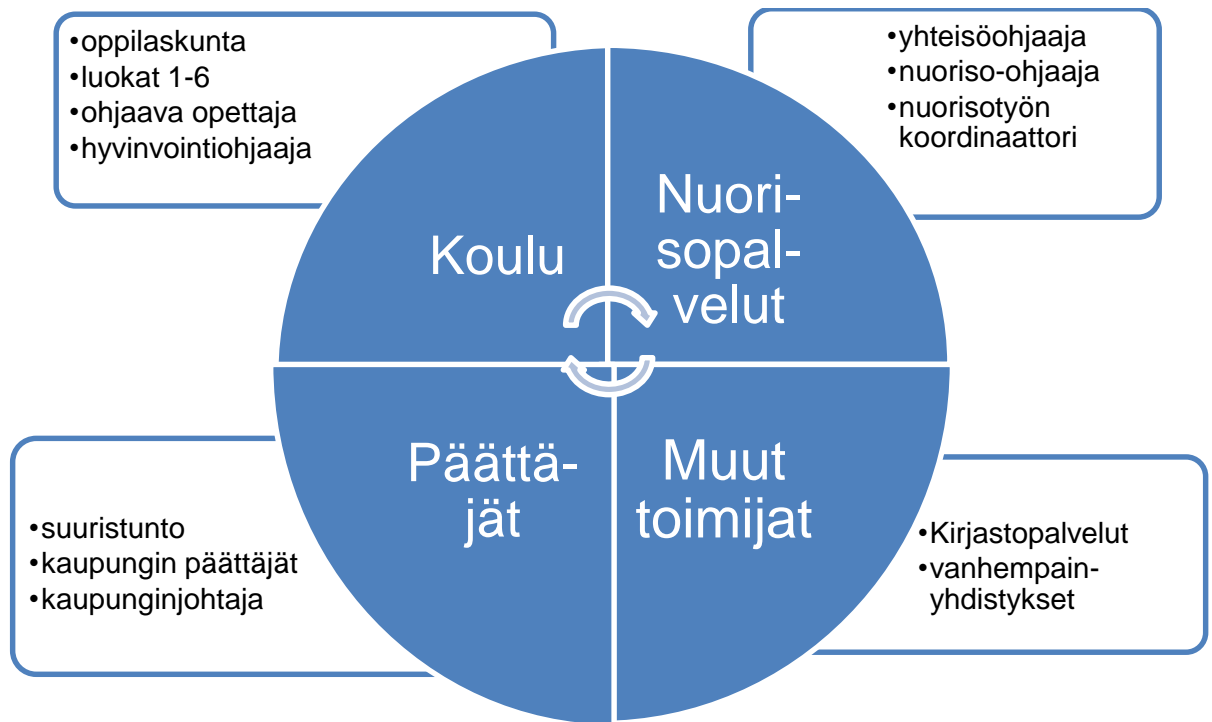
Harjoitukset tukivat teemaa lasten oikeuksista ja oman elämän välttämättömistä ja elintärkeistä asioista. Menetelmien tarkoitus oli selvittää lasten ajatukset hyvästä tulevaisuudesta, mukavista asioista elämässä ja tulevaisuuden haaveet. Yksinkertaisesti minkälainen käsitys lapsilla oli onnellisesta aikuisuudesta. Harjoitteet antoivat lapsille myös näkökulmia päätöksentekoon, erilaisuuteen ja mielipiteiden erilaisuuteen sekä demokraattisuuteen ja vaikuttamiseen.

6.5 Joensuun malli

Kun aloitin kehittämistyön, ensimmäinen lähtökohta oli tehdä yhteistyöverkosto tutuksi. Benchmarking-menetelmänä haastattelin Jyväskylän Nuorten Suomi ry:n Turo Teittistä. Teittinen (2019) painotti haastattelussa yhteistyöverkoston tärkeyttä.

Mutta ei pelkästään nuorisopalveluilla, vaan mielestäni myös kouluilla on tärkeä rooli lapsen kasvussa ja kehityksessä. Nuorten hyvinvointi rakentuu monissa ympäristöissä (Leskisenoja & Sandberg 2019, 160). Kouluyhteistyö on vahvassa osassa alueellisessa Lasten Parlamentissa. Koulumaailma elää vielä murroksen kautta, mutta on muuttumassa kovaa vauhtia moderniksi paketiksi, ajatuksena elinikäinen oppiminen.

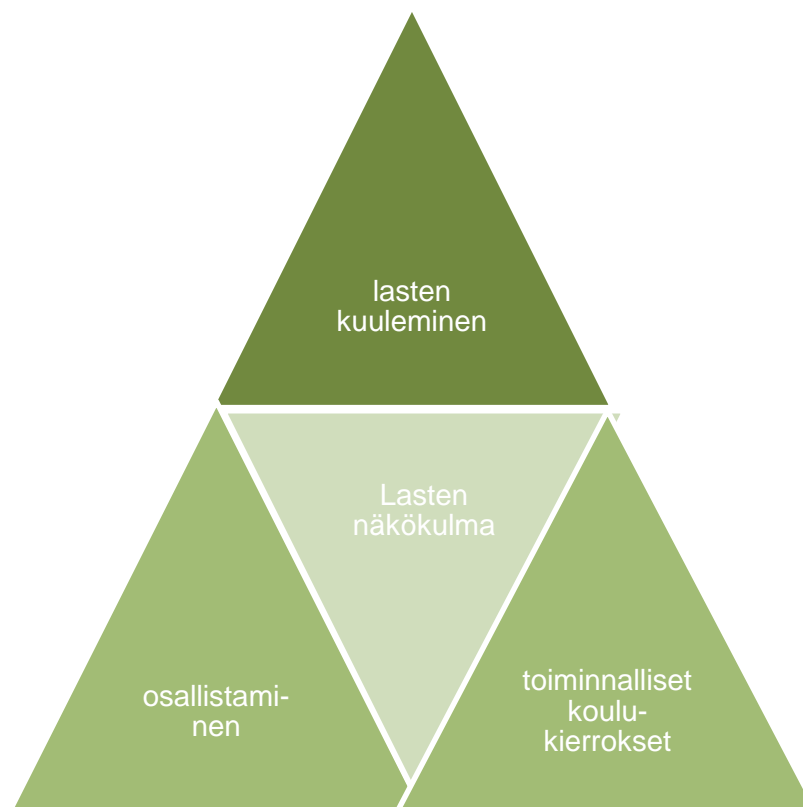
Kuvio 10 kertoo, miten yhteistyöverkosto kehittyi Uimaharjun, Enon ja Louhiojan alueella. Yhteistyön tavoitteena oli toiminnallisuus, yhteiset toimintatavat ja myös koulun toiveet osallistamisesta. Tarkoitus oli myös sitouttaa tiimi työskentelemään yhtenäisesti ja rakentavasti lapsen oikeuksien puolesta. Nuoriso-ohjaajan, hyvinvointiohjaajan ja oppilaskunnan ohjaavan opettajan yhteistyössä kehittyi tiimi, joka vastaisi alueesta ja lasten osallisuudesta uudella otteella.

Kuvio 10. Yhteistyöverkosto.

Mukaan otettiin 1-6 luokkalaiset oppilaat ja heidän edustajisto, eli alakoulun oppilaskunnat. Tarkoitus on, että oppilaskunnan jäsenet osallistavat tulevaisuudessa koko alakoulun oppilaita vaikuttamaan. Oppilaskunnan tehtävänä on myös valita edustajat jokavuotiseen Suuristuntoon tapaamaan päättäjiä. Oppilaskunnalla ja koko tiimillä on tärkeä tehtävä myös tulevaisuudessa, jotta lapsen ääni tulee kuulluksi päättäjätaholle asti.

Alueen tavoitteeksi muodostuu näin ollen lasten näkökulma, jota työstetään laadukkaaksi paketiksi kevään Suuristuntoon päättäjille esitettäväksi. Mallien kehittäminen ja työstäminen tulee tärkeäksi, jotta se näyttäytyy oman alueen mukaiseksi.

Kuvio 11. Alueellisen mallin päätavoitteet.

Suuristunnot on tarkoitus tehdä enemmän lasten näköisiksi, toiminnallisiksi kokonaisuuksiksi. Päättäjien on tultava lähemmäs lapsia. On tärkeää, että lapsi saa kokemuksia, miten hän on saanut vaikuttaa oikeisiin asioihin ja hänet on myös kuultu. Toiminnallisuus, leikkiminen ja harrastaminen ovat osa lapsen kasvua kohti aikuisuutta. Lapsi oppii leikin ja toiminnan kautta. Siksi on hyvin tärkeää, että myös Suuristunnot ovat lapsen näköisiä kokonaisuuksia, missä teemat ovat niiden asioiden ympärillä, jotka ovat osa lapsen elämää. Alla on poimittu niitä teemoja, jotka toistuivat yhä uudestaan kolmen eri koulun oppilaskuntien kesken.

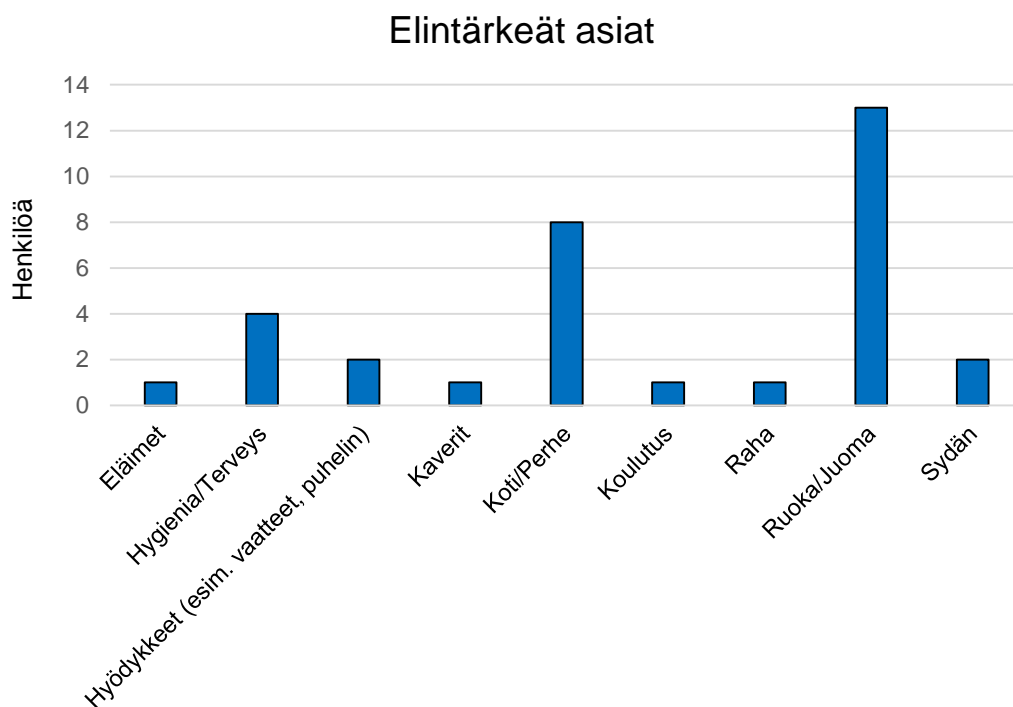
Kuvio 12. Lapsen perustarpeet Uimaharjun, Enon ja Louhiojan oppilaskuntien vastausten mukaisesti.

6.6 Uimaharjun, Enon ja Louhiojan oppilaskunnat

Oppilaskunnat olivat kolmesta alakoulusta, Uimaharjun, Enon ja Louhiojan alueelta. Uimaharjun oppilaskuntaan kuuluu 8, Enon 12 ja Louhiojan 12 oppilasta eli yhteensä 32 lasta. Olen tehnyt vastauksista diagrammeja, jotta vastausten suuntaa on helpompi tulkita.

Ensimmäisen tunnin menetelmänä toimi mielipidejana (LIITE 1) lasten oikeuksista. Siinä kartoitettiin, miten oppilaskunta käsitti lasten oikeudet omassa elämässään. Mielipidejanan väittämät perustuivat lapsen oikeuksien sopimukseen. Lapset asettuivat janalle samaa mieltä tai eri mieltä akselille. Mielipidejanan keskellä väittämään oli neutraali mielipide. Mielipidejanan tuloksissa huomio kiinnittyi siihen, kuinka vähän lapset tunnistivat omia oikeuksiaan.

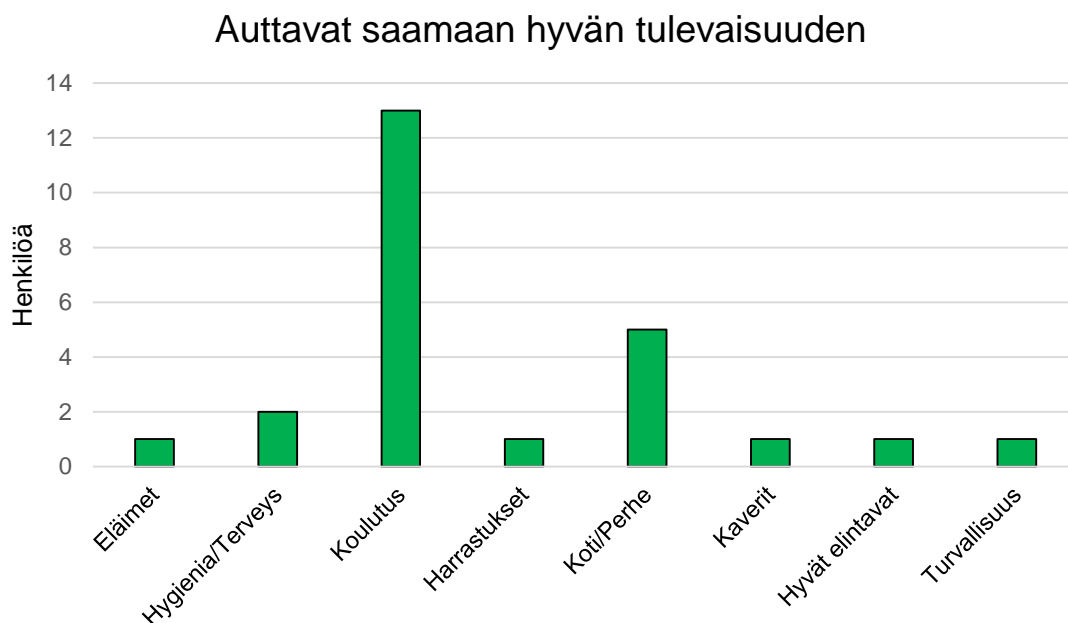
Tämän jälkeen siirryimme harjoitteeseen ”Hemmo” ja jaoimme ”Hemmon” neljään osaan: Elintärkeät asiat, mukavia asioita elämässä, auttavat saamaan hyvän elämän sekä onnellinen tulevaisuus ja toiveet. (Nielikäinen, 2009). Tällä tavoin lapset kykenivät kartoittamaan niitä asioita omassa elämässään, jotka olivat tärkeitä ja puuttuiko kenties jotain olennaista siitä.

Kaavio 1. Elintärkeät asiat Uimaharjun, Enon ja Louhiojan oppilaskunnan elinpiirissä.

Kaavio 1 kertoo kodin ja perheen tärkeydestä lapsen elämässä. Jopa 8 oppilaskunnan jäsentä 32:sta oppilaasta kokivat perheen ja kodin tärkeimmäksi asiaksi elämässään. Kaikkien kolmen eri oppilaskunnan vastauksissa tulivat samat asiat yhä uudelleen esille. Tärkeimmäksi asiaksi ruoan ja juoman lisäksi nousivat koti, perhe ja terveys. Lisäksi harrastukset, ystävät ja koulu saivat paljon mainintoja kaikissa kategorioissa.

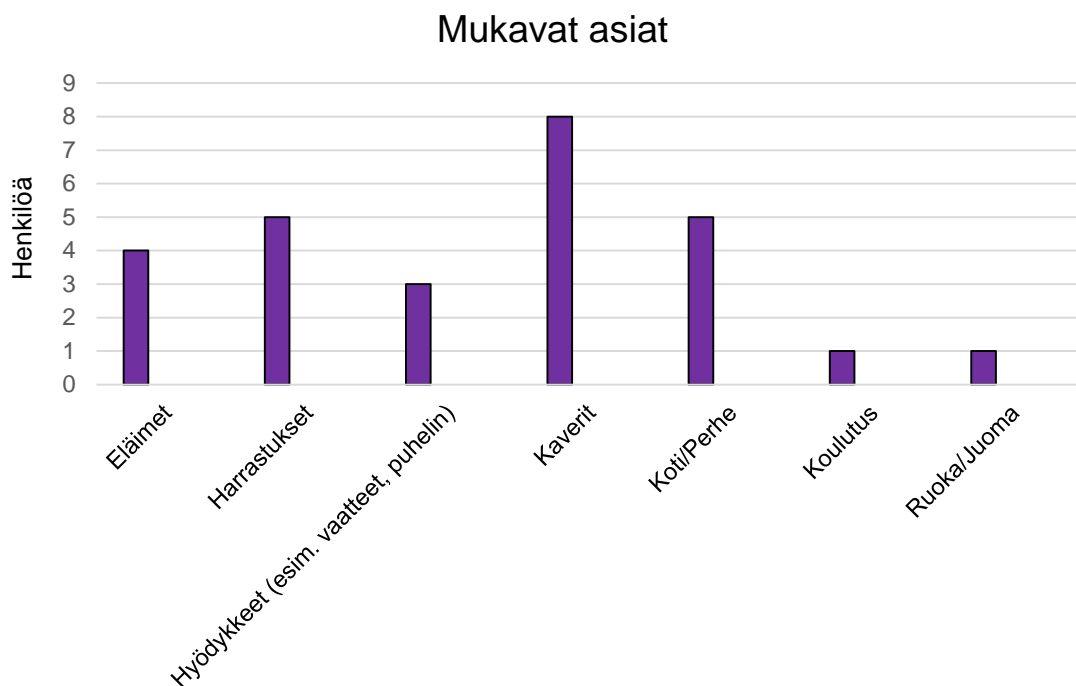
Sisaret, jotka auttavat, jos on jokin huonosti. (Louhiojan oppilaskunnan jäsen 2020)

Kaavio 2. Auttavat saamaan hyvän tulevaisuuden Uimaharjun, Enon ja Louhiojan oppilaskunnan elinpiirissä.

Kaavio 2 kertoo selkeästi koulun tärkeyden lasten elämässä. Koulutus nousi tärkeimmäksi asiaksi oppilaskuntien mielestä. Kodin ja perheen merkitys koettiin myös erittäin tärkeäksi elämänkaareissa. Ystävien tärkeä rooli ja lemmikkieläimet pitivät myös pintansa vastauksissa. Vastaukset ovat realistisia ja kertovat lasten turvallisuuden tunteesta omaa elämää kohtaan. Terveiden ja hygienian esiin tuominen ovat myös mielestäni tärkeitä oivalluksia siitä, mitä lapset miettivät tulevaisuusskenaarioissaan.

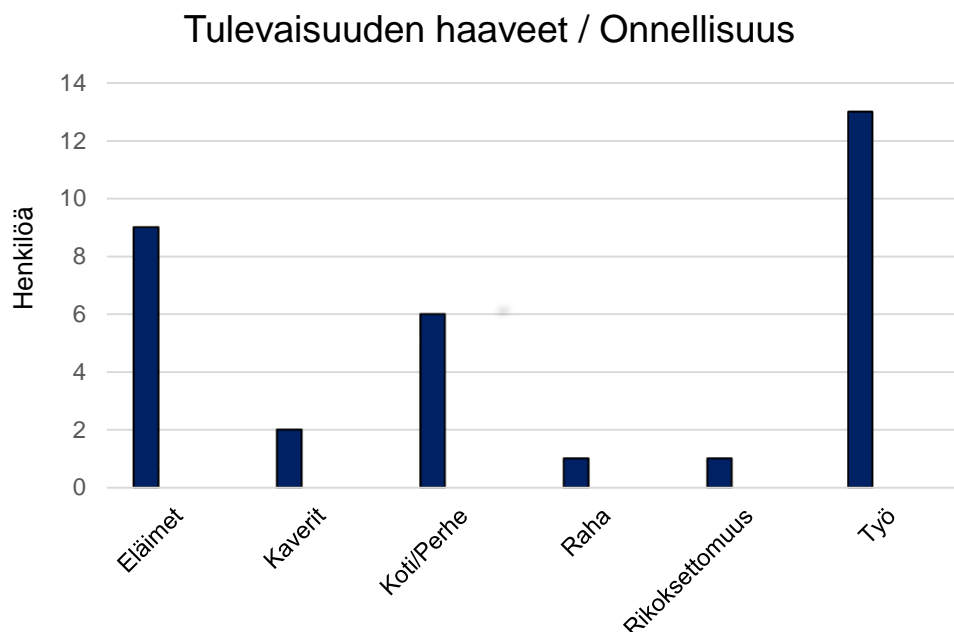
Pysyisin terveenä, enkä sairastuisi nuhaan koko talvena. (Enon oppilaskunnan jäsen 2020)

Kaavio 3. Mukavat asiat oppilaskuntien elämässä.

Oppilaiden oli helppo listata mukavat asiat elämässään. Puhelimen tärkeys näkyi vastauksissa jonkin verran. Tulokset yllättivät kuitenkin jonkin verran, sillä ystävät ja perheen merkitys olivat ylivoimaisesti tärkeimmät asiat. Materiaaliset hyödykkeet eivät olleet ensimmäisenä lasten mielessä. Lemmikkieläimien tärkeys näkyi vahvasti kaikissa vastauksissa. Vaikka koulutusta ei koettu mukavaksi asiaksi, se koettiin kuitenkin tärkeäksi tulevaisuuden kannalta (KAAVIO 4). Keskusteluissa tuli esille, että koulussa on kuitenkin mukavaa, sillä siellä on kavereita. Lapsi ei välttämättä ymmärrä koulutusta mukavaksi asiaksi suoraan, mutta välillisesti koulutuksen merkitys näkyi tuloksissa kuitenkin tärkeänä.

Koirapuisto voisi olla vanhan koulun luona ja siellä voisi olla koirakoulua. Että saataisiin rahaa ja tehtäisiin hyväntekeväisyys. (Uimaharjun oppilaskunnan jäsen 2019)

Kaavio 4. Tulevaisuuden haaveet ja unelmat oppilaskuntien elämässä.

Tulevaisuuden haaveissa 36 prosenttia vastaajista koki tärkeäksi onnellisuuden mittariksi työn. Kun on hyvä työ, niin voi olla myös onnellinen, lapset totesivat perusteluissa. Myös eläimien merkitys omassa elämässä oli jälleen huomattava. Onnellisuutta tuovat perusasiat, työ, perhe ja lemmikit. Olin yllättynyt, että vain yksi vastaus oli perusturvan, eli rahan kannalla. Lottovoittoja ei myöskään ehdotettu, joka usein mielletään onnellisen elämän perustaksi. Onnellisen tulevaisuuden kriteerit ovat lapsilla hyvin maanläheiset ja realistiset.

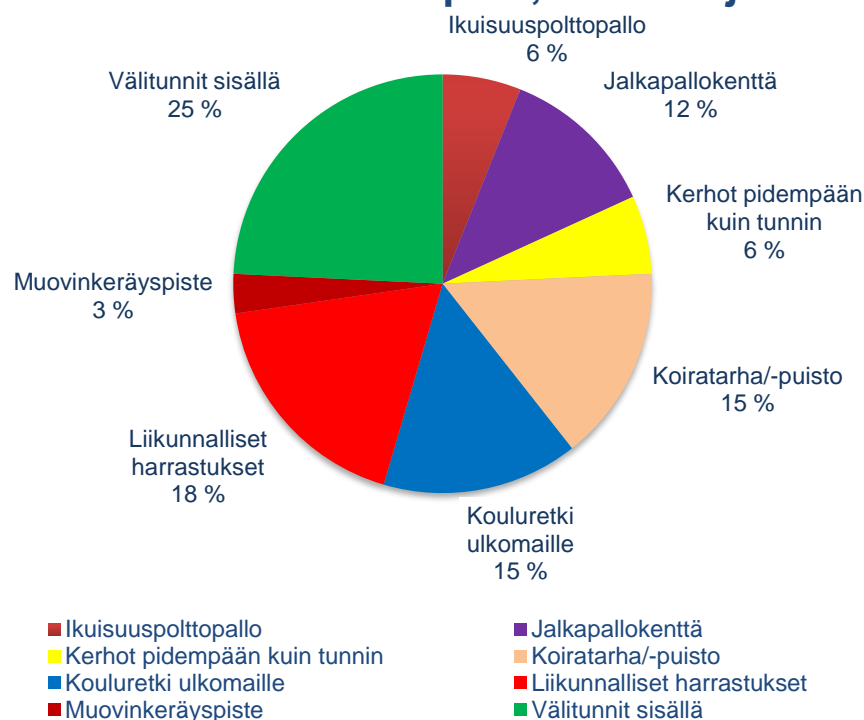
Saada maatila ja hevonen ja poni ja varsa. (Enon oppilaskunnan jäsen 2020)

Olisi luotettavia ihmisiä ja hyvä työ. (Louhiojan oppilaskunnan jäsen 2020)

Turvallisuus, läheisten rakkaus. (Uimaharjun oppilaskunnan jäsen 2019)

Rikoksettomuus elämässä. (Louhiojan oppilaskunnan jäsen 2020)

Asuinalueen tarpeet, Uimaharju

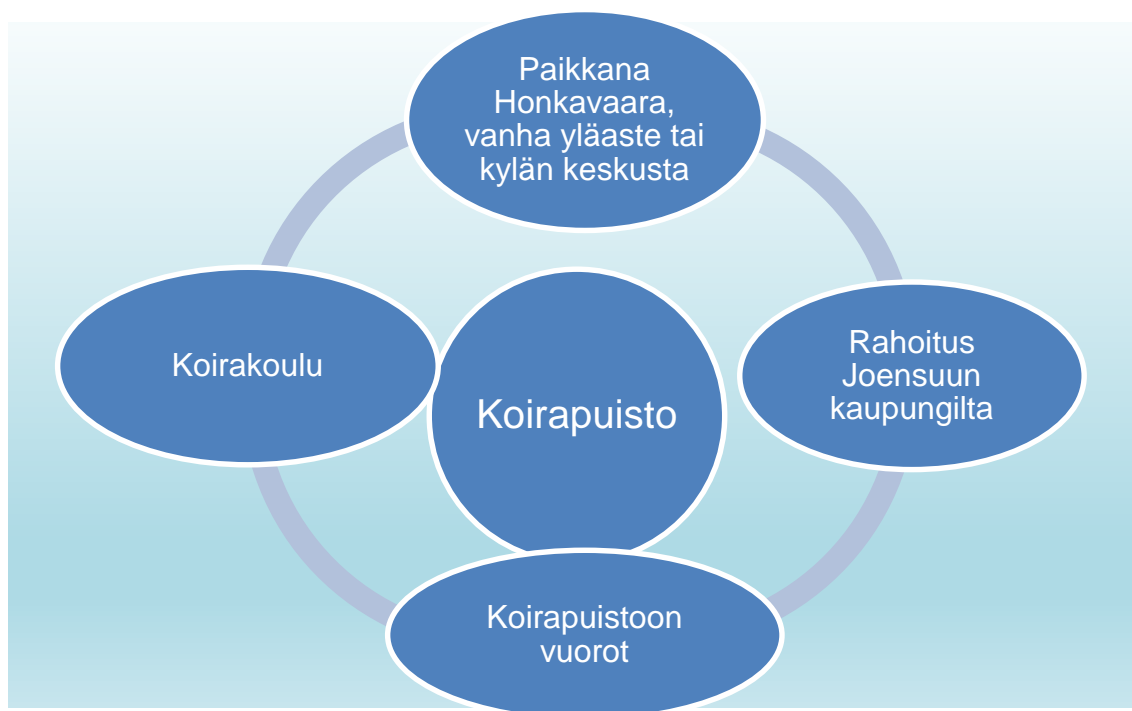
Kaavio 5. Asuinalueen tarpeet Uimaharjussa.

Asuinalueen tarpeet lapsilla Uimaharjussa olivat: Koirapuisto Uimaharjuun, missä olisi erilaisia ratoja koirille. Perusteena esitettiin, että lapset voisivat tutustua uusiin ystäviin helpommin. Koiratarha, mistä voi ostaa eurolla koiria, sai paljon ääniä. Eräs oppilaskunnan jäsen kehotti ottamaan koiran eläinsuojeluyhdistykseltä. Muovinkeräyspiste Uimaharjuun, kouluretki ulkomaille ja ikuisuuspolttopallo olivat lasten mielteissä myös. Enemmän harrastusmahdollisuuksia tuli yhteisesti oppilaskunnan suusta. Toivottiin liikuntaa, pallokerhoja kuten jalkapalloa, koripalloa, hippaa ja erilaisia liikuntakerhoja. ”Ei aina sählyä, lapset sanoivat.”

Lisäksi toivomuslistalla oli, että kerhot saisivat kestää pidempään kuin tunnin. Alakoululaiset toivoivat myös, että saisivat olla välitunteja sisällä. Vanhan yläasteen kohdalle pohdittiin jalkapallokenttää ja samalla ajatuksena syntyi kunnon sählyjoukkue Uimaharjuun, joka ei olisi maksullinen. Kerhotoimintaan koululle toivottiin lisää maalauslustoja. Maksuttomia harrastusmahdollisuuksia oli myös ajatuksena sekä nuorisotilan aukeaminen myös 3.luokkalaisille.

Tämän jälkeen keskustelimme näistä asioista ja löysimme joihinkin ratkaisujakin. Valitsimme lasten kanssa kolme pääotsikkoa edellisestä listasta, mitä aloimme työstää oppilaskunnan kanssa syvemmin. Nämä olivat koirapuisto, lisää liikunnallisia harrastuksia ja ulkomaan matka kouluaikana. Kommentteja asian tiimoilta tuli seuraavasti:

Soitettaisiin kaupungille. Koirapuisto voisi olla vanhan koulun luona ja siellä voisi olla koirakoulua. Kerättäisiin rahaa ja tehtäisiin hyväntekeväisyys. Isompien ja pienempien koiravuorot. Koiratarha ja siellä on chihua hua. Kylälle koiratarha äänivallilla. Koirapuistolle pitäisi tehdä rahoitus, että sinne lahjotettaisiin rahaa. Koirapuisto tulisi torille, Meri siivoaisi koirapuiston. Koirapuisto Honkavaaralle tai kylälle. Pitäis pyytää lisää vetäjiä, esim. Joensuusta. Yleisurheilua ja pallopelejä. Tavan hippaa ja ikuisuuspolttopalloa. Enemmän ohjaajia. Agilitya ja pihaleikkejä. Enemmän pelikerhoja. Kerättäisiin rahaa myymällä eri tuotteita. Rahalla saisi ulkomaanmatkan. Mistä saa rahaa? Mistä rahat? Kaikki luokat keräisi esim. kynttilöitä myymällä. Oppilaskunta lähtisi esimerkiksi Espanjaan. (Uimaharjun oppilaskunta, 2019.)

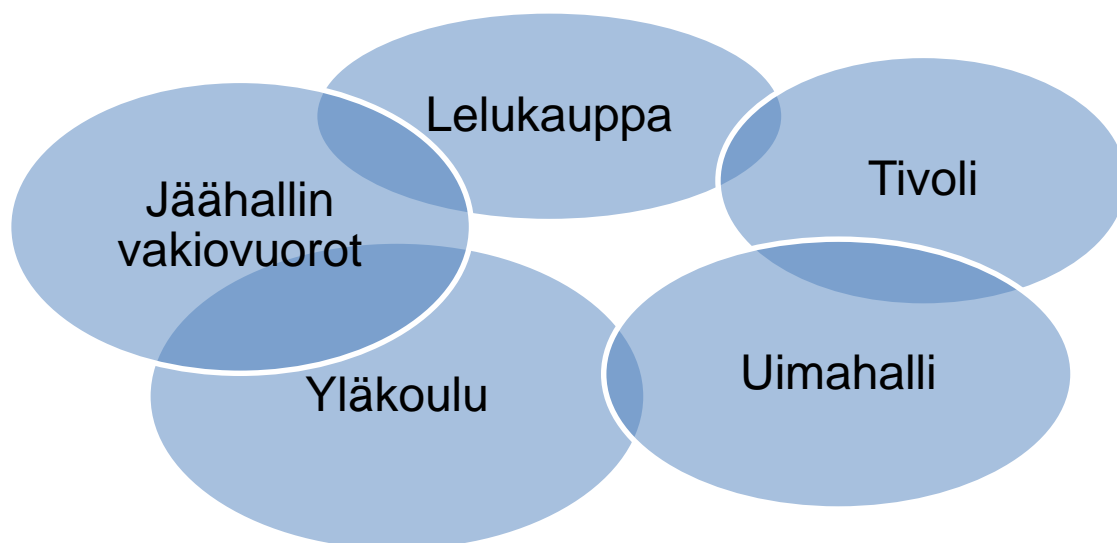

Kuvio 13. Lasten ideat 8x8 ja Aivorihi -menetelmänä Uimaharjussa.

Reflektio eli palaute lapsilta oli hyvin positiivista kuten:

Mielenkiintoinen! Haastava! Päätöksenteko on yllättävän vaikeaa. Rahaa tarvitaan, muuten tulee konkurssi. Pitää suunnitella hyvin, ettei synny

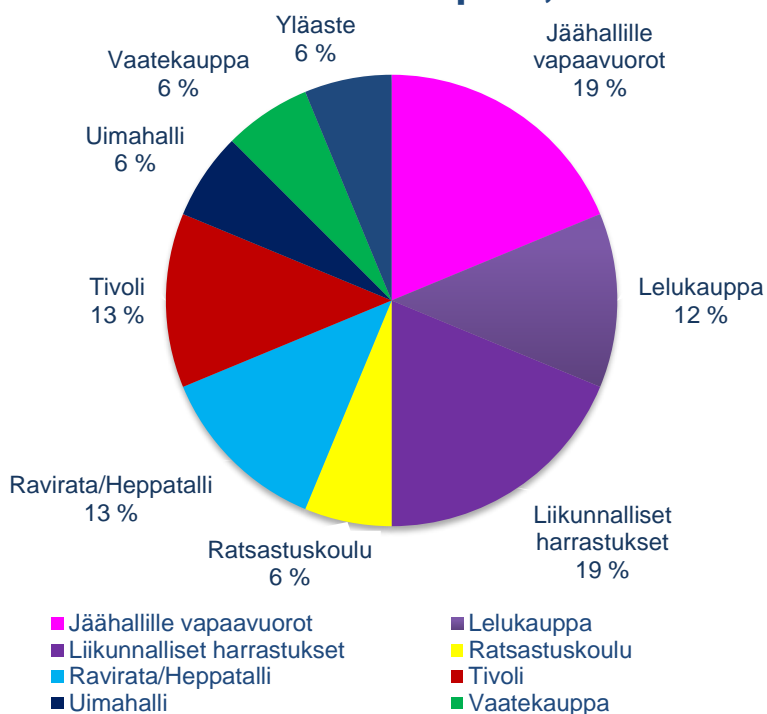
hämminkiä. Yllätys, että lapsetkin voi vaikuttaa niin paljon. (Uimaharjun oppilaskunta, 2019.)

Kuvio 14. Enon oppilaskunnan ideat 8x8 ja Aivorihi-menetelmänä Enossa.

Enon oppilaskunta toivoi alueelle paikkoja. Uutena piristykseenä muihin oppilaskuntiin verrattuna alueelle toivottiin hevostallia, ratsastuskoulua, tivolia, lelukauppaa ja uimahallia. Uimaharjussa toivottiin enemmän toimintoja, kuten kerhojen aukioloaikoja lisää ja nuorisotalon avoimiin iltoihin pääsyä. Louhiojan oppilaskunta mietti erilaisia toimintapisteitä koululle. Jokainen oppilaskunta keskittyi oman alueensa palveluihin, paikkoihin ja välineisiin. Lapsen ajatus on usein hyvin lähellä omaa kasvupaikkaansa. Niin tässäkin tapauksessa. Toiminnot haluttiin lähelle omaa elinympäristöään.

Asuinalueen tarpeet, Eno

Kaavio 6. Asuinalueen tarpeet Enossa.

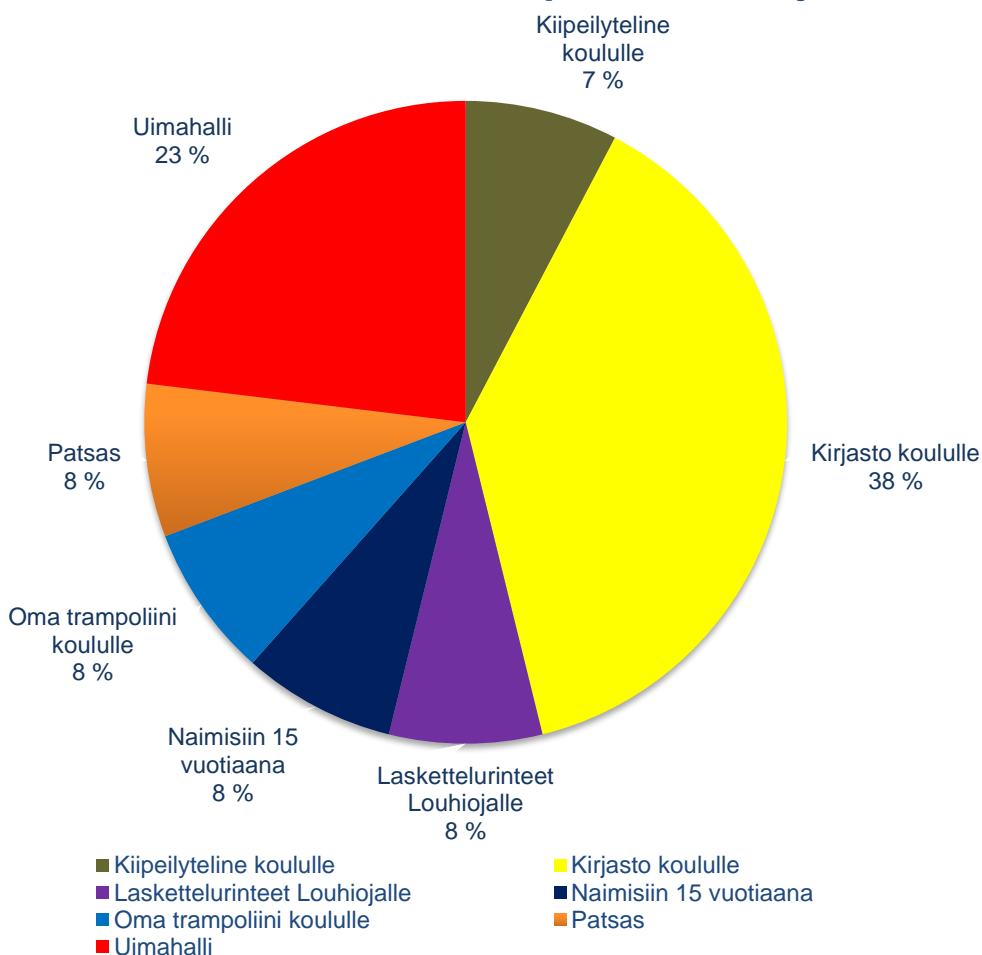
Enon alakoulun oppilaskunnassa on kaksitoista jäsentä alakoulun 1-6 luokilta. Kaavio 6 kertoo prosentuaalisesti Enon alakoulun oppilaskunnan asuinalueen tarpeista. Kaaviossa ei ole koululaisten huolenaihetta moduulikoulun yhteyteen tuodusta ruokalamoduulista. Ruokalamoduuli on tuotu mäenlaskupaikan eteen, jolloin mäenlasku on lapsilta estynyt. Keskustelu käytiin epävirallisesti lasten kanssa loppuvaiheessa, sillä he olivat päässeet hyvin sisälle aiheeseen ja yhteiskunnallisia asioita tuli paljon. Halusin tuoda tämän asian opinnäytetyössäni esille, sillä se kuvastaa aidoimmillaan lapsen ajatusta omasta kasvuympäristöstä.

Koulunkäynti on muuttunut Enossa, sillä kaupunginhallitus päätti vuonna 2018, että yläkoulu siirtyy Uimaharjuun (Väinämö 2018). Kyse oli sisäilmaongelmista koulussa ja oppilasmäärien pienenemisestä. Lapsilla oli myös toive saada yläkoulu takaisin Enoon. Kävimme tiimin kanssa keskustelua siitä, mitä kaikkea asian vieminen vaatii ja onko siihen enää useiden toimenpiteiden jälkeen mahdollisuutta vaikuttaa.

Jos olisi yläkoulu ja lukio Enossa, niin ei tarvitsisi matkustaa Joensuuhun tai Uimaharjuun. (Enon oppilaskunnan jäsen 2020)

Perhe, ystävät ja harrastukset tulivat myös erittäin vahvasti esille lasten perustarpeista. Yhteiskunnallisia asioita yläkoulun lisäksi olivat myös jäähallin yleiset vuorot takaisin. Nämä johtuivat hyvin paljon siitä, että alueen jäähallin yleiset vuorot on lopetettu tammikuussa.

Asuinalueen tarpeet, Louhioja

Kaavio 7. Asuinalueen tarpeet Louhiojalla.

Niin kuin aiemmin totesin, lapsen ajatus on usein lähellä hänen omaa elinpiiriään. Asuinalueen tarpeet kohdistuivat joko kouluun tai sen lähetyville. Louhiojan koulun oppilaat keskittyivät paljon liikunnallisiin toimintoihin kuten trampoliiniin, laskettelurinteisiin Louhiojalle tai temppu – ja kiipeilytelineet koululle. Oppilaskunta koostui 12 oppilaasta 1-6 luokilta. Vastauksissa näkyi oppilaiden eri ikäkehitys. Nuoremmat olivat innostuneita uimahallista, tempputelineestä ja trampoliinista, kun taas isommat ikäluokat toivoivat kirjastoa koululle.

Koska tykkään lukea. Ja se voisi edistää monen ihmisen lukutaitoa, koska kirjasto olisi lähempänä. Kun kirjasto olisi lähempänä, ei tulisi niin paljon myöhästymisiä. kirjoitan tähän nyt kunnon perustelut. (Louhiojan oppilaskunnan jäsen 2020)

Lukutaito kehittyy ja minä tykkään lukemisesta. Ihmiset kävisivät enemmän kirjastossa, jos se olisi lähempänä. (Louhiojan oppilaskunnan jäsen 2020)

Että saa tietoa piste kom. Ja oppii lukemaan, vaikka osaiskin lukea (Louhiojan oppilaskunnan jäsen 2020)

Siksi, että voi käydä aina välitunnilla lukemassa kirjoja. (Louhiojan oppilaskunnan jäsen 2020)

Hieman yllättävä vastaus oli myös hyvin yhteiskunnallinen kannanotto naimisiin menemiselle jo 15 -vuotiaana. Tämä saattaa selittyä sillä, merkittävä osa Louhiojan alueen väestöstä kuuluu uskonnolliseen yhteisöön. Uskonnollinen yhteisö kieltää täysin esiaviolliset suhteet.

6.7 Suuristunto 18.2.2020

Joensuun kaupungin kaikki alakoulut kutsuttiin suuristuntoon tiistaina helmikuun 18. päiväksi Sirkkalan kouluun (LIITE 2). Koulujen oppilaskuntien edustajistot pääsivät tuomaan päättäjille ne asiat, joita olivat pohtineet oppitunneilla toiminnallisissa harjoitteissa aiemmin (LIITE 3). Uimaharjun koululta oppilaskunnan edustajat olivat mukana ohjaavan opettajan kanssa. Louhiojan ja Enon kouluja edusti paikan päällä minä, tuoden heidän huolenaiheensa päättäjien tietoisuuteen. Enon Oppilaskunnan tärkein asia oli ruokalaparakin siirto mäenlaskupaikan eteen. Louhiojan oppilaskunnan terveiset päättäjille olivat, onko koululle mahdollisuus saada oma kirjasto. Uimaharjun oppilaskunnan kysymykset olivat muovinkeräyspiste Uimaharjuun ja koirapuisto vanhan yläasteen kentälle.

Kysymyskierroksen jälkeen nuoriso-ohjaajat olivat oppilaskunnan edustajien apuna täyttämässä palautetta tilaisuudesta (LIITE 4).

Lasten palaute suuristunnon onnistumisesta oli hyvin laaja (LIITE 5). Monet lapset kokivat suuristunnon muodolliseksi, mutta osa Joensuun alakoulun lapsista koki tilaisuuden myös mukavaksi.

Nivalan (2019) ehdotus Joensuun Lasten Parlamenttiin on, että kaikki lapset linkittyvät suuristunnolla Joensuuhun. Se voi olla esimerkiksi alueellinen parlamentti, joka tuo oman kantansa asiasta suuristuntoon. Tällöin muut osallistujat saavat tiedon omasta alueestaan laajemmin. Jos ajattelen mallina alueellisia parlamentteja, missä kokoonnutaan useasti vuoden aikana, tämä vaatisi Joensuun kaupungilta jo investointia kokoaikaiseen työntekijään.

Joensuun kaupunki on valmis ottamaan lapset mukaan vaikkapa puisto- ja liikuntapaikkojen suunnitteluun ja kuuntelemaan lasten ääntä oman elinalueensa ja hyvinvointipalvelujen parantamiseksi. Kerran vuodessa joka koulusta osallistuvat koulujen edustajat kertomaan kootusti terveisensä päättäjille. Tämä on verrattavissa esimerkiksi Tampereen mallin Suuristuntoon.

Nivala (2019) toi benchmarking – menetelmän kautta myös paljon suuntaa antavia ajatuksia esille Joensuun Lasten Parlamentin tulevaisuudesta. Hänen näkemyksensä mukaan toiminnallisuus on avainasemassa. Nivala (2019) kertoi toiminnallisista pisteistä nuorisopalveluiden tiloissa, mihin järjestettiin vaikuttamispäiviä yhdessä päättäjien ja oppilaiden kanssa. Tampereella oppilaat olivat 3.-6. luokkalaisia. Rasteja oli kaksitoista ja yksi rasteista oli päättäjien porinapöytä. Päättäjät kuulivat lapsia ja saivat vinkkejä myös omaan työhönsä kuuntelemalla ehdotuksia. Lapsille oli suuri asia huomata, kun he tulivat kuulluksi ja asiat oikeasti tapahtuivat.

Kerran oli tilanne, jossa oppilaat toivoivat koulun pihalle uutta kelloa. Eräs päättäjä tarttui asiaan ja sanoi, että seuraavana päivänä teillä on kello siellä. Näin myös tapahtui. Toiset asiat ovat isompia ja toiset pienempiä, mutta silti merkityksellisiä lapselle. (Nivala 2019.)

Näen myös toiminnallisuuden tärkeyden Joensuun Lasten Parlamenttia rakennettaessa lapsen näköiseksi kokonaisuudeksi. Nivalan (2019) ehdotus Suuristunnon porinapöydistä on hyvä. Nivala (2019) ehdottaa myös, kuinka alueellinen malli voisi olla kolme koulua, jotka muodostavat alueellisen parlamentin. Opettajien tehtävä on asian eteenpäin vienti koulussa, esimerkiksi koulua koskevissa asioissa, sekä tiedottaminen ja uusien lasten värväminen koulussa. Ohjaajat vievät taasen asioita eteenpäin kaupungille, tekevät aloitteita ja järjestävät asiantuntijoita vierailulle. Kokouksissa on hyvä saada kontakti lasten ja päättäjien kesken, jotta luottamus syntyy.

Jyväskylässä pidetään keväällä suuristunto, mihin oppilaat ja virkamiehet kokoontuvat vastaamaan lasten kysymyksiin. Jyväskylässä Lasten Parlamentin tavoite on

kaksisuuntainen. Eri tahot kysyvät lasten mielipidettä, mutta he myös kertovat lapsille ja nuorille, miksi jotkut hankkeet eivät pysty toteutumaan hetkessä. Tapahtumaan suunnitellaan n. 10 erilaista työpajaa, joista valitaan kolme suosituinta. Lasten kanssa pidetään lopuksi yhteenveto asioista, joita saatiin tuotua esille virkamiehille. Virkamiehet vastaavat aihealueittain lasten kysymyksiin ja perustelevat kantansa heille. (Teittinen 2019.)

Jyväskylän suuristunto muistutti tänä vuonna hyvin paljon Joensuun mallia suuristunnosta.

7 Kehittämisehdotukset

Tulen esittelemään kehittämisehdotuksena Lasten Parlamentin toiminnallisen mallin, jota voidaan käyttää hyväksi joko Lasten Parlamentin runkona tai työstää jatkossa sitä sopivammaksi tulevaisuuteen. Olen hyödyntänyt benchmarking-menetelmää tiedonkeruuhaastatteluilla Jyväskylästä, Liperistä ja Tampereelta. Asiantuntijahaastatteluissa on tullut runsaasti uusia ideoita esille. Joensuun tuleva malli suuntaa Lasten Parlamenttia toiminnalliseen ja yhteistyön täyteiseen suuntaan.

Kehittämistyössäni punaisena lankana olivat neljä tärkeää osallisuuslaatikkoa: Tieto, toiminta, suunnittelu ja päätöksenteko. Teoreettinen viitekehys antoi kehittämistyölleni punaisen langan lasten osallisuudesta ja sen hyödyntämisestä laadukkaan tuloksen löytämiseen. Lasten tietoa vaikuttamisesta täytyy lisätä. Lasten osallisuuden lisääminen toiminnalla ja mukaan ottaminen suunnitteluun jo varhaisessa vaiheessa on tärkeää. Päätöksenteossa osallisuudella on merkitys, kun asiat ovat oikeita ja lapsia kuunnellaan aidosti. Nämä asiat olen huomionut suunnitellessani toiminnallisia malleja ja toteuttaessani niitä yhteistyössä monialaisen tiimin kanssa.

7.1 Alueellisen parlamentin ehdotus

Kun ajattelen alueena entisen Enon kunnan aluetta, jonka alueella on kolme alakoulua, Enossa, Uimaharjussa ja Louhiojalla, alueellinen Lasten Parlamentti olisi hyvin aluetta palveleva kokonaisuus.

Alueellisten mallien toiminta perustuu alueellisiin tiimeihin. On syytä selvittää, onko kouluilla mahdollisuus nimetä opettaja mukaan. Kolmen ohjaajan yhteistyö on erittäin

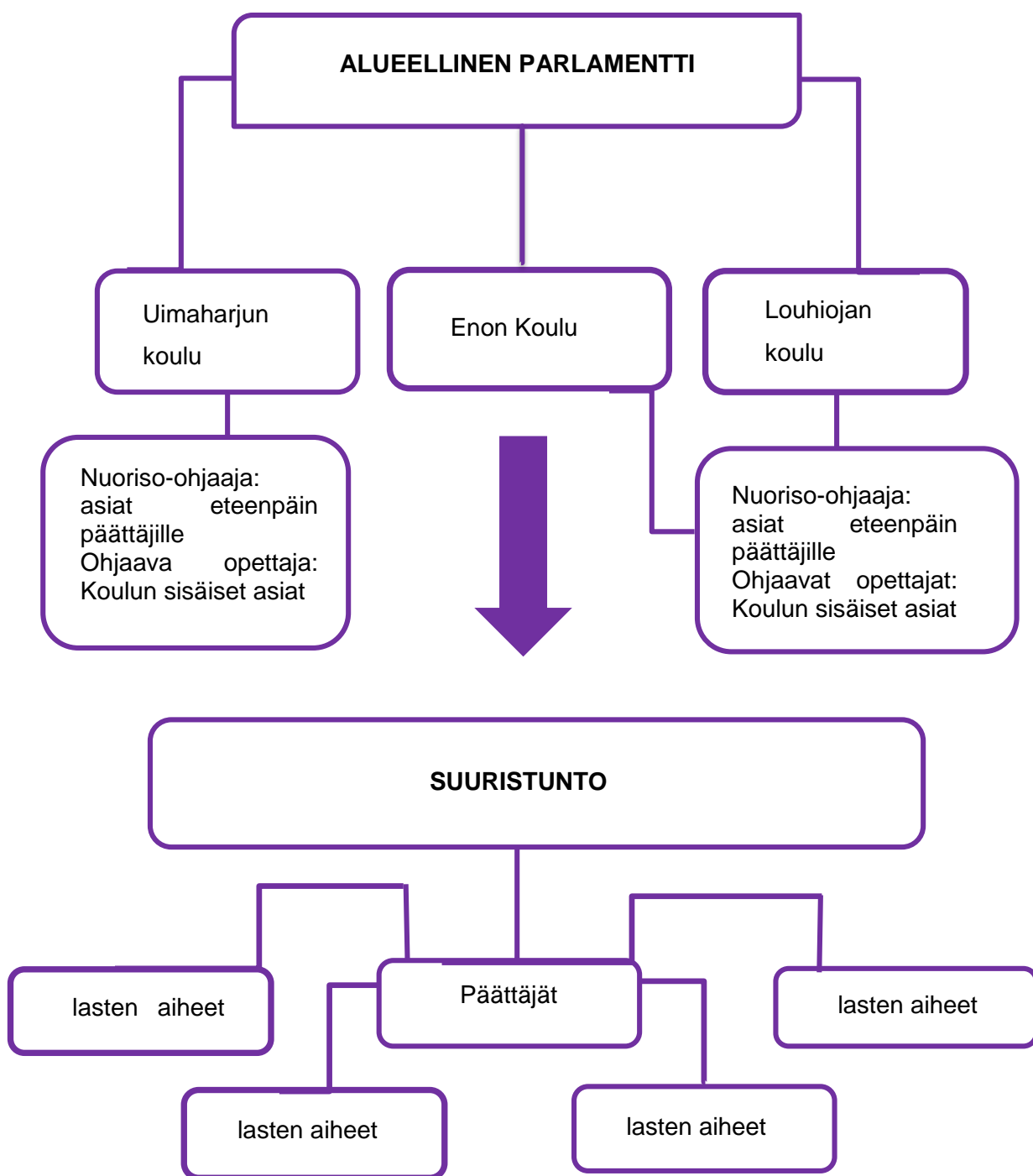
hyvä työryhmä, jottei kaikki oli yhden työntekijän varassa. Tiimi vastaisi alueesta yhteisesti ja on avoin sille, mitä kaikkea työ vaatii. Suunnitelman pitää olla vedenpitävä, kun lähdetään kehittämään ja markkinoimaan toimintaa eteenpäin. (Nivala 2019.)

Jokaisen oman alueen tiimeihin kuuluu ihannetilanteessa vapaa-aikaohjaaja, hyvinvointiohjaaja ja oppilaskunta sekä ohjaava opettaja. Oppilaskunnan ohjaava opettaja hoitaa koulun sisäisiä asioita ja vie ne koulutasolla opettajakokouksissa rehtorin ja muun opettajien tietoisuuteen. Päätökset, jotka voidaan tehdä koulumaailmassa, fokusoidaan kouluun. Kaupungin päättäjille kuuluvat asiat vie eteenpäin alueen nuoriso-ohjaaja. Joensuun mallissa asiat kerätään yhteen kevään suuristua varten. Alueellisen parlamentin edustajisto osallistuu suuristuntoon ja esittelee oman alueensa kysymykset päättäjille. Päättäjien terveiset tuodaan esille alueellisessa parlamentissa suuristunnon jälkeen.

Ajatus Lasten Parlamentin liittämisestä yhteiskuntaoppiin palvelee mielestäni parhaiten ajatusta kansalaisvaikuttamisesta. Lapset oppivat jo varhaisessa vaiheessa ottamaan kantaa alueen tilaan ja olemaan mukana suunnittelussa. Tampereen ja Jyväskylän mallit osoittavat, miten paljon hyviä asioita on tapahtunut esimerkiksi puistosuunnittelussa ja kaupunkikuvassa, kun lapsia on kuunneltu.

Alla olevassa kuviossa on karkeasti esitelty malli alueellisesta parlamentista, kuinka se toimisi Uimaharjun, Enon ja Louhiojan koulujen välillä. Alueelliset parlamentit koostuisivat 2-3 koulusta. Kolmen koulun malli on Miia Nivalan (2019) benchmarking-haastattelun yhteydessä poimittu idea. Uimaharjussa toimii yksi nuoriso-ohjaaja ja hyvinvointiohjaaja. Lisäksi siellä on aktiivinen oppilaskunnan opettaja. Nämä muodostavat jo monialaisen työryhmän Lasten Parlamenttiin.

Enon ja Louhiojan alueella työskentelee myös nuoriso-ohjaaja ja molempien koulujen ohjaavat oppilaskunnan opettajat. He muodostavat myös monialaisen työryhmän. Kun kaikki kolme koulua ovat yhdessä, saamme alueelle alueellisen parlamentin. Tällöin alueellinen parlamentti kokoontuisi 2-4 kertaa vuodessa keskenään pohtimaan alueen asioita ja sitä, mitä asioita suuristuntoon on hyvä viedä.

Kuvio 14. Benchmarking-menetelmää käyttäen ehdotelma alueellisesta parlamentista Joensuun viheralueelle.

Suuristunnon jälkeen keväällä 2020 lähdimme kehittämään ja toteuttamaan osallistavalla budjetilla lasten ideoita ja tarpeita heidän asuinalueelleen. Kiersimme koulut uudestaan ja tapasimme oppilaskunnan ja opettajan. Yhdessä pohtien kirjasimme lasten ideat ylös ja teimme osallistavan budjetoinnin hakemuksen (LIITE 6), joka menee kaupunginvaltuustoon hyväksyttäväksi. Louhiojalla ideaksi muodostui koulun yhteinen

retki HopLoppiin. Mukana tapaamisessa oli myös kirjaston työntekijä kertomassa, miten koululle voisi toteuttaa kirjaston, mitä oppilaat olivat aiemmin kovasti toivoneet. Uimaharjussa aloitimme alustavasti suunnittelemaan "I Love Muovi"- tyyppistä tapahtumaa koululle, jossa olisimme saaneet kierrätystä näkyvämmäksi oppilaiden keskuudessa. Kyseessä olisi tapahtuma, missä olisi rap-esiintyjä, sekä toiminnallisia lasten tekemiä pajoja.

Myös tiedonkulku ja tiedottaminen ovat erittäin tärkeitä elementtejä, kun lähdetään viemään Lasten Parlamenttia eteenpäin. Tiedonkulku ei ole pelkästään ammatilliselle tiimille ja lapsille koulussa, vaan myös kuntapäätäjille ja niille tahoille, jotka tekevät tärkeitä päätöksiä asunalueellaan. Samalla se opettaa lapsille vaikuttamistaitoja niillä menetelmillä, mitkä alakoululaiselle on ikätason mukaisia. (Nivala 2019.)

Jotta viestintä olisi sujuvaa ja helppoa, kouluilla voisi olla postilaatikoita, jonne oppilaat voivat lähettää viestiä heitä mietityttävistä asioista. Oppilaskunnan jäsenet keräävät postin ja vievät kysymykset ja kannanotot alueelliseen parlamenttiin. Alueellinen parlamentti kokoontuisi 2-4 kertaa vuodessa.

8 Loppupohdinnat

Joensuun kaupungin nuorisopalveluiden toiveena oli toiminnalliset mallit. Tilaajan ajatuksena oli kehittää toiminnallisuutta lapsille, jotta he voisivat ymmärtää paremmin Lasten Parlamentin tarkoituksen ja ottaa osaa vaikuttamiseen. Tutkimuskysymyksenä pohdin nuoriso-ohjaajan roolia Lasten Parlamentissa ja sitä, kuinka lapsen ääni kuuluu päätöksenteossa. Toin myös esille monialaisen työryhmän verkostoitumisen tärkeyden. Tutkimuksessani sain vastauksia näihin kysymyksiin.

Toiminnalliset mallit avasivat lasten käsitystä päätöksenteosta ja myös lapsen oikeuksista. Nuoriso-ohjaajan rooli Joensuun Lasten Parlamentti -mallissa ei ole niin suuri kuin Tampereella, Jyväskylässä tai Liperissä, mutta työn merkityksellisyys on hyvin suuressa asemassa. Osallistavien mallien kehittäminen ja toteuttaminen tuovat näkyviin nuoriso-ohjaajan työn käytännön osaamista ja taitoa kohdata lapsia ja nuoria myös koulumaailmassa. Yhteistyöverkoston tärkeyttä ei voi koskaan tarpeeksi korostaa. Jälleen kerran yhteistyöllä oli kantavaa voimaa koulun ja nuorisopalveluiden kesken.

Miten aloitin ensiaskeleet kehittämistyössäni? Ensin oli selvitettävä myös itselle, mitä aiheesta tiesin ja miten saisin siitä irti mahdollisimman paljon. Nopeasti tuli esille, että Lasten Parlamentti oli vielä alkuvaiheessa Joensuussa. Se oli kokoontunut kerran aiemmin ja itse tilaisuus lapset ”vastaan” päättäjät oli koettu jäykäksi tapaamiseksi. Alku kehittämistyössä oli haasteellista. Törmäsin tielläni ennakkokäsityksiin, resurssien ja voimavarojen puuttumiseen sekä mielestäni myös auktoriteetin menettämiseen. En ollut varma, halutaanko muutosta aiempaan ja millä mittakaavalla? Väärinymmärryksiltä ei siis välttytty.

Opinnäytetyössäni tieto-osallisuus oli suuressa roolissa. Miten ja mistä lapset saavat tietoa vaikuttamisen mahdollisuuksista? Tampereella ja Liperissä tietoa jakaa nuorisohjaajat, Jyväskylässä Nuori Suomi ry. Mietin, kuka päättää mistäkin? Miten saisin lapset ymmärtämään omat oikeutensa ja vaikuttamisen mahdollisuudet omassa kotikaupungissaan? Entä suunnittelu- ja päätöksenteko-osallisuus? Miten lapset otettaisiin aidosti mukaan kunnan päätöksentekoon ja asuinpaikan suunnitteluun? Kuunnellaanko heitä oikeasti vai näennäisesti? Halusin ottaa huomioon koko paketin, en vain tehdä toiminnallisia malleja ymmärtämättä edes itse, miten lähden toteuttamaan tilaajan toimeksiantoa. Halusin samalla luoda uutta toimintakulttuuria Joensuun kokoiseen keskisuureen kaupunkiin. Asioiden muuttaminen ei tapahdu nopeasti.

Toimintaosallisuus oli ensimmäinen selkeä kuva kehittämistyöni kokonaisuudessa, jota lähdin toteuttamaan erilaisten osallistavien opetusharjoitteiden ja leikkien avulla. Tutkin laajasti alan kirjallisuutta ja sain syventävää näkökulmaa osallistavien opetusmenetelmien kautta. Minulle avautui laaja kenttä erilaisista mahdollisuuksista kehittää Lasten Parlamentin toiminnallista osuutta vieläkin enemmän.

Ohjaavan oppilaskunnan opettajan ansiosta sain koulun hyvin mukaan kehittämistyöhön. Uimaharjun kouluun oli aloitettu myös kokeilu hyvinvointiohjaajasta. Sain häneltä tukea toiminnallisiin harjoitteisiin ja oppituntien tarkkaan hyötykäyttöön minuuttiaikataululla.

Mielestäni ryhmässä toimimisen edellytyksenä on ottaa huomioon kaikki sen jäsenet. Olen sitä mieltä, että ohjaajalla pitää olla osallistavia työkaluja, millä saamme ryhmädynamiikan toimimaan sen edellyttämällä tavalla. Huomasin, että monelle lapselle sana Lasten Parlamentti ei välttämättä kertonut mitään. Näin ollen mielestäni ryhmän ohjaajan tai ohjaajien tärkeänä tehtävänä oli avata käsitettä Lasten Parlamentti

enemmän. Ryhmän aktivoiminen toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla lisää lapsen oikeutta vaikuttaa ympärillään oleviin asioihin.

Lapsen ikäkehitys ei näe sitä, että hän on osa Joensuuta, vaan osa omaa asuinalueetta. Siellä lapsen on helpompi nähdä epäkohtia ja lapsella on parempi näkemys jo fyysisen kokonsa ja kokemuksensa vuoksi. Lapset ovat kokemusasiantuntijoita. (Nivala 2019.)

Alueelliset mallit, joita olen kehittänyt tähän mennessä, vahvistavat osallisuutta alueittain. Näen, että Joensuun alakoululaiset ovat samanarvoisia alueellisten mallien ja Lasten Parlamentin myötä. Alueelliset mallit tuovat lapsen äänen kuuluville päättäjille.

Lasten Parlamentti on erinomainen lasten kuulemisväylä kuntapäättäjille. Sen kuuluu kehittyä ja jalostua koko ajan lasten näköiseksi paketiksi kaikkine yksityiskohtineen. Alueellisia malleja tulee kehittää myös ajan ja lasten tarpeiden mukaisiksi, toiminnallisiksi paketeiksi. Tulevaisuudessa vaikuttamisen pitäisi olla niin isossa roolissa, että se olisi osa laaja-alaista oppimissuunnitelmaa integroituna eri oppiaineisiin. Yhteiskunnallisissa aineissa lapsen oikeudet ja mukaan ottaminen oman kunnan suunnitteluun sekä toiminnan lapsiystävällisyys olisi hyvä ottaa huomioon. Yhteistyö koulujen ja nuorisopalveluiden kanssa tuo lisäaspektia moniammatilliseen työhön ja sen jatkuva kehittäminen on myös erittäin tärkeää.

Haasteita on vielä pitkään mm. koulun kulttuurin ja lasten kuulemisen saralla, mutta sinnikäs ja pitkällä tähtäimellä tehtävä työ tuottaa varmasti hedelmää, kun tavoitteet ovat yhteiset. Yhdessä tekeminen ja yhteydet kouluun luovat jo hyvän pohjan ja asenteiden muutoksen menneisyyteen. Joensuussa on ollut osalla kouluista käytössä uusi kokeilu, hyvinvointiohjaaja. Se on helpottanut paljon yhteydenpitoa koulumaailmaan ja sitonut tekemisen myös yhtenäiseksi.

Tampereen kaupunki otti lapset mukaan ratikkasuunnitteluun onnistuneesti. Lapsen mielipiteet kertovat usein suorasti ongelman ytimen ja käytännön toteutus voikin olla hyvin yksinkertainen.

On tärkeää saada kaikki halukkaat mukaan niin, että he tietävät, että voivat olla mukana. Kun alue saadaan pieneksi, voidaan tiedottaa laajemmin ja kaikki pystyvät jollain tavalla osallistumaan ja tuomaan lisää aiheita. (Nivala 2019.)

Lapsilla on myös paljon käytännön ideoita kaupunkisuunnitteluun. Joensuun kaupungin puistoalueet ovat saaneet uutta ilmettä vuoden sisään. Lasten näkökulma puistojen käytännön suunnitteluun voisi olla myös lähitulevaisuuden kehityslistalla.

Kehittämistyön huippuhetkiä oli huomata, kuinka osallisuus opettaa ja lopputulos oli lasten näköistä. Konstruktiivinen tutkimussuunta antoi mahdollisuuden myös kokeiluille. Tärkeää oli oppia tuntemaan lapset ja kannustaa heitä luottamaan itseensä ja niihin ideoihin, mitä he työstivät. Myös koulujen positiivisuus yllätti minut. Lasten Parlamentti on toiminut jo nyt jonkinlaisena jäänmurtajana koulun ja nuorisopalveluiden välillä. Aito kuuleminen ja kohtaaminen olivat parasta, mitä saimme kokea tiiminä, tehdessämme oppilaskuntien kanssa yhteistyötä.

Nyt aloitettu kehittämistyö jatkuu vielä tulevaisuudessakin. Lasten mielipiteiden huomioiminen ja heidän mukaan ottaminen jo suunnitteluvaiheessa, tuo oikeaa osallisuutta Joensuun kaupungin lapsiystävälliseen toimintaympäristöön. Tulevaisuudessa jatkamme Lasten Parlamentin kehittämistä nuoriso-ohjaajien kanssa siten, että otamme toiminnalliset menetelmät käyttöön oppilaskuntien kanssa kaikissa Joensuun kouluissa. Alueelliset mallit kehittyvät alueen tarpeiden mukaisiksi sekä viheralueilla että kantakaupungissa. Osallistava budjetti antaa Lasten Parlamentille valmiuksia kehittyä eteenpäin ja ottaa huomioon lasten ideoita oman elinpiirinsä hyvinvoinnin tukemiseen. Yhteistyöverkostojen kasvaminen Lasten Parlamentin ympärillä on myös hyvin todennäköistä. Jos tekisin työni uudelleen, hyödyntäisin jo olemassa olevia verkostoja vieläkin enemmän Lasten Parlamentin kehittämistyöhön. Tästä on joka tapauksessa hyvä jatkaa. Matka on vielä alussa.

Lähteet

Alijoki, Eila 1998. Pesästä pieni ponnistaa. Lasten varhaisten vuorovaikutustaitojen tukeminen. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Blomberg, Seija 2007. Yhteisöllinen koulu. Teoksessa Gretschel, Anu ja Kiilakoski, Tomi (toim.). Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Cantell, Hannele 2010. Ratkaiseva vuorovaikutus. Pedagogisia kohtaamisia lasten ja nuorten kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Erola, Jouni 2019. Joensuun Lasten Parlamentin malli. Powerpoint esitys.

Eveleens, Chris 2010. Innovation management; a literature review of innovation process models and their implications.

Fischbein, Siv ja Österberg, Olle 2009. Kaikkien lasten koulu. Erityispedagoginen näkökulma lasten kohtaamiseen. Helsinki: Tietosanoma.

Gretschel, Anu ja Kiilakoski, Tomi (toim.) 2012. Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Gretschel, Anu ja Kiilakoski, Tomi (toim.) 2007. Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Haapea, Arto (toim.) 2002. Ihmisoikeudet 2000 –luvulla. Sopimuksia ja asiakirjoja. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Hiltunen, Elina 2012. Matkaopas tulevaisuuteen. Helsinki: Talentum Media Oy.

Hiltunen, Jaana ja Konivuori, Heli 2005. Vihreä draama. Draaman keinoin kestäviin elämäntapoihin. Helsinki: Kustantajat Sarmala Oy.

Houtsonen, Lea ja Åhlberg Mauri (toim.) 2005. Kestävän kehityksen edistäminen oppilaitoksissa. Helsinki: Opetushallitus.

Hyttinen, Leena 2003. Palveluohjauksen vaikuttavuutta määrittämässä. Teoksessa Satka, Mirja ja Pohjola, Anneli ja Rajavaara, Marketta (toim.). Sosiaalityö ja vaikuttaminen. Jyväskylä: Minerva kustannus Oy.

Itä-Suomen yliopisto 2019. Benchmarking. Viitattu 25.03.2020.
<https://www.uef.fi/benchmarking>

Juurikkala, Juha 2008. Ilon pedagogiikka. Kohti nykyaikaista koulua. Jyväskylä: Tutkiva opettaja – hanke.

Kangas, Marjaana 2014. Leikillisyyttä peliin. Teoksessa Krokfors, Leena ja Kangas, Marjaana ja Kopisto, Kaisa (toim.) 2014. Oppiminen pelissä. Pelit, pelillisuus ja leikillisuus opetuksessa. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Kiilakoski, Tomi 2007. Lapset ja nuoret kuntalaisina. Teoksessa Gretschel, Anu ja Kiilakoski, Tomi (toim.). Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Komonen, Katja ja Suurpää, Leena ja Söderlund, Markus (toim.) 2012. Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Koskinen, Sanna 2007. Lähiympäristöön vaikuttavaa ympäristökasvatusta. Teoksessa Gretschel, Anu ja Kiilakoski, Tomi (toim.). Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Krokfors, Leena ja Kangas, Marjaana ja Kopisto, Kaisa (toim.) 2014. Oppiminen pelissä. Pelit, pelillisuus ja leikillisuus opetuksessa. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Lasten Parlamentti 24.10.1992. Pöytäkirja Lasten Parlamentin istunnosta 24. lokakuuta 1992 eduskunnan täysistuntosalissa.

Leskisenoja, Eliisa ja Sandberg, Erja 2019. Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mahkonen, Sami 2002. Lapset ja Nuoret. Teoksessa Haapea, Arto (toim.). Ihmisoikeudet 2000 –luvulla. Sopimuksia ja asiakirjoja. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Nielikäinen, Justiina 2009. OIKEESTI! –menetelmäopas lapsen oikeuksien käsittelyyn kouluissa. Helsinki: Kyriiri Oy.

Niemelä, Jorma ja Dufva, Virpi (toim.) 2003. Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhannella. Jyväskylä; PS-kustannus.

Ojasalo, Katri ja Moilanen, Teemu ja Ritalahti Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011. Lasten ja nuorten osallistuminen päätöksentekoon Suomessa. Euroopan neuvoston politiikkatutkinta. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2011:27. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 07.01.2020.
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75392/OKM27.pdf?sequence=1>

Riihelä, Monika 1997. Mitä teemme lasten kysymyksille? Lasten ja ammattilaisten kohtaamisten merkitysulottuvuuksia lapsi-instituutioissa. Helsinki: STAKES.

Satka, Mirja ja Pohjola, Anneli ja Rajavaara, Marketta (toim.) 2003. Sosiaalityö ja vaikuttaminen. Jyväskylä: Minerva kustannus Oy.

Taipale, Tanja (toim.) 2005. Osallistavat opetusmenetelmät. Kansan sivistystyön Liitto KSL ry.

Takala, Marjatta (toim.) 2010. Erityispedagogiikka ja kouluikä. Helsinki: Gaudeamus.

Tammi, Ari 2009. Nyt äänestetään! Lasten vaikuttamistaidot. Helsinki: Lasten keskus Oy.

Tigerstedt-Tähtelä, Elisabeth 2002. Lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus. Teoksessa Haapea, Arto (toim.). Ihmisoikeudet 2000 –luvulla. Sopimuksia ja asiakirjoja. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere University Press.

Unicef 2019. Lapsiystävällinen kunta. Viitattu 15.9.2019.
<https://www.unicef.fi/unicef/tyomme-suomessa/lapsiystavallinen-kunta-projektiesittely/>

Uusitalo, Kari & Kohtamäki, Marko 2011. Konstruktiivisen tutkimusotteen rooli menetelmien kentässä. Teoksessa Puusa, Anu & Juuti, Pauli (toim.). Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. Helsinki: Johtamistaidon opisto.

Vuorinen, Ilpo 1993. 1000 tapaa opettaa. Naantali: Resurssi.

Väinämö, Jouki 13.11.2018. Ei vielä kukaan päätöstä Uimaharjun koulun muutostöistä. Yle Uutiset. Viitattu 25.03.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-10505058>

Haastattelut

Nivala, Miia 2019. Vapaa-aikaohjaaja. Liperin hyvinvointipalvelut. Haastattelu: 31.10.2019.

Niskala, Aino 2019. Nuoriso-ohjaaja. Tampereen nuorisopalvelut. Haastattelu: 13.3.2019.

Teittinen, Turo 2019. Kehittämispäällikkö. Nuorten Keski-Suomi ry. Haastattelu: 27.2.2019.

Liitteet

Mielipidejana

- Minä voin ja saan olla eri mieltä äidin tai isän kanssa.
(12.artikla: Lapsilla on oikeus omaan mielipiteeseensä)
- Jos kaverini on käyttäytynyt tyhmästi, saan haukkua häntä.
(13.artikla: (Jokaisella lapsella on oikeus ilmaista mielipiteensä, kunhan se ei loukkaa muita)
- Minä saan leikkiä joka päivä.
(31.artikla: Lapsella on mahdollisuus leikkiin ja vapaa-aikaan)
- Kaikilla maailman lapsilla pitäisi olla yhtä hyvät oltavat.
(2.artikla: Lapsen hyvinvointi ei saa riippua siitä, mistäpäin maailmaa hän on kotoisin, tai miltä hän näyttää)
- Minun on pakko käydä koulua. (28.artikla: Lapsilla on oikeus käydä koulua)
- Voisin mennä töihin, jos haluaisin. (32.artikla: Lapsille ei saa teettää liian raskasta työtä)

Lasten Parlamentin 18.02.2020 ohjelma

LASTEN PARLAMENTTI tiistaina 18.2.2020 klo 12-14

- mehu- ja pullatarjoilu klo 11.45 alkaen tarjolla kabinettitiloissa

1) TERVETULOA: KAUPUNGINJOHTAJAN TERVEHDYS
5min.

2) TAUSTA JA TILAISUUDEN OHJEET
5min.

- tapaamisen tausta, oppilaskuntatiimin ja nuorisotoimen yhteistyö järjestelyissä

- osallistujalappujen kirjoituksen ohjeistus

- päättäjien esittely ja osallistujat esittäytyvät

- millä tavalla tilaisuus etenee ja miten kysymykset kysytään

3) KYSYMYKSET

- koulunkäynti

- kouluruoka

- koulujen piha-alueet

- vapaa-aika

- muuta

→ mikrofonien kuljetus: Heini ja Anne

4) TAPAHTUMAPALAUTE (Annun johdolla)
10min.

- nuorisotyönohjaajat jalkautuvat kouluittain, sääpalautekortit & kysymykset

5) JOS ON AIKAA: PÄÄTTÄJIEN KYSYMYKSIÄ LAPSILLE

6) LOPPUSANAT: Annu ja Taina
5min.

- kiitokset päivästä, miten tästä jatketaan

(Annu Jantunen 2020)

Lasten kysymykset vastausalueittain**Lastenparlamentti tiistaina 18.2.2020**

Paikalla kouluista olivat Niittylahti, Reijola, Suhmura, Tuupovaara, Uimaharju, Kiihtelysvaara, Itä-Suomen koulu, Pataluoto, Steiner-koulu, Karsikko ja Utra.

Virkamiehistä ja päättäjistä paikalla olivat kaupungin johtaja Kari Karjalainen, hyvinvointijohtaja Riitta Huurinainen, kehittämisjohtaja Jani Kaasinen, koulutusjohtaja Olli Kauppinen, Polkka oy:n Pirjo Mäkinen, liikuntajohtaja Timo Heinonen, kirjastopalvelujohtaja Suvi Pirnes-Toivanen, nuorisajohtaja Jouni Erola, kunnossapitopäällikkö Jarkko Purmonen ja poliitikoista kaupungin valtuutettu, kasvatus- ja koulutuslautakunnan puheenjohtaja Joakim Kärkäs sekä kaupungin valtuutettu ja kaupungin hallituksen jäsen Sari Koskinen.

Koulunkäynti

Karsikko: A2-kieli ei välttämättä jatku, jos hakee erityisluokalle (liikunta, draama). Silloin kun kieliopintoihin haettiin, luvattiin, että niitä voi jatkaa yläkoulussa. Minkä takia joissakin tapauksissa ei voikaan?

Olli Kauppinen, koulutusjohtaja: Molemmat ovat vapaaehtoisia, sekä erityisluokalle haku että A2-kielen opiskelu. Tässä tapauksessa joutuu valitsemaan, kumpaa haluaa yläkoulussa tehdä, koska tuntijaon puitteissa erityisluokan valinnaistunnit menevät tähän erityisaineeseen eikä tilaa pitkälle kieliopinnoille ole.

Tuupovaara: Voisiko kävelytiet hiekoittaa paremmin, että koulumatka olisi turvallisempi?

Paula Lamminsalo: Kyseiset tiet eivät ole kaupungin omistuksessa vaan ELY:n. Kannattaa laittaa palautetta ELY:lle <https://palautevayla.fi/aspa> / <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/kunnossapito2>. Toinen vaihtoehto on olla yhteydessä kaupunkiin <https://www.joensuu.fi/hoito-ja-kunnossapito>, sitäkin kautta palaute menee eteenpäin.

Pataluoto: Miksi terkkari ei ole aina paikalla?

Sari Koskinen: Selvitän asiaa SiunSotelta. Arvauksena on, että kouluterveydenhoitaja resurssi on jaettu monen koulun kesken ja sama terveydenhoitaja on osan päivästä toisella koululla.

Suhmura: Voisiko koulut alkaa myöhemmin ja loppua myöhemmin?

Olli Kauppinen: Kaupungin tasolla ei määrätä, että koulun täytyy alkaa tiettyyn aikaan. Koulujen alkamiseen ja päättymiseen vaikuttaa moni asia, joista koulukyydit yksi merkittävimmistä. Joensuussa on kouluja, joissa on paljon oppilaita koulukyydissä ja samassa kyydissä voi kulkea useamman koulun oppilaita. Asiasta kannattaa keskustella oman koulun rehtorin kanssa, että onko kuljetussuunnitelmassa mahdollisuuksia muutoksiin.

liksenvaara: Toivoisimme mahdollisuutta päästä enemmän koulun ulkopuolisiin toimintaympäristöihin, esim. Teatteriin, museoihin, liikuntapaikkoihin.

Olli Kauppinen: Järkevä ja hyvä toive. Eri kouluilta on hiukan enemmän etäisyyttä eri toimintaympäristöihin, joten pyörällä kulkeminen ei ole kaikkialta mahdollista. Toisaalta jokaisen koulun ympäristössä on sellaisia mahdollisuuksia, mitä toisaalla ei ole. Jonkin verran rahaa on kouluittain käytössä kuljetuksiin. Näistä rahoista päättää rehtori.

Rekivaara: Lisää ulkopuolisia vierailijoita. Nuorisotyöntekijöitä toivottiin myös käymään koululla.

Jouni Erola: Lasten Parlamentti toiminta on tulevaisuudessa ajateltu toimivan niin, että nuorisotyöntekijä vierailisi koululla ennen tätä suurtapaamista koululla. Joten ainakin yksi vuosittainen uusi vierailija. Toivon, että tulevaisuudessa Lasten Parlamentti lisää muutenkin yhteistyötä koulun kanssa.

Karsikon koulu: Meillä voisi olla puolet vuodessa yhtä valinnaista ja puolet toista, että saisimme itse päättää mitä valinnaiset ovat. Nyt meillä valinnainen vaihtuu joka kuudes viikko, eikä valinnaista saa itse valita.

Olli Kauppinen: Valinnaisuus alakoulussa on suunniteltu eri kouluissa eri tavalla (koko vuosi samaa, puoli vuotta samaa, lyhyt jakso) ja rehtori tekee koulukohtaisesti päätökset valinnaisaineista.

Tästä asiasta kannattaa jatkaa keskustelua oppilaskunnanhallituksessa ja viedä ehdotus rehtorille. Tämä on juuri niitä asioita, joiden takia oppilaskunta on olemassa. Aikuiset ovat erittäin iloisia, että oppilailta tulee hyviä ehdotuksia.

Niittylahti: Milloin Niittylahteen tulee uusi koulu?

Olli Kauppinen: Kaupungin valtuusto on päättänyt, että hankesuunnitelma tehdään vuonna 2022. Sitten se hyväksytään ja sitten alkaa rakentaminen. Koulu valmistuu arviolta 2023 tai 2024.

Joakim Kärkäs: Joensuussa on monta kouluprojektia samaan aikaan menossa, joten kaikkia ei voi rakentaa yhtä aikaa, koska rahat ja rakentajat loppuvat. Tästä johtuen kouluja rakennetaan eri aikaan.

Piha-alue

Reijola: Koulun piha-alue on hyvin levoton iltaisin. Asiatonta mopoilla (jopa autoilla) kaahailua on paljon. Tämä vähentää ja estää pihan normaalin ja asiallisen käytön. Osa vanhemmista ei uskalla laskea lapsiaan koulun pihalle iltaisin. Voisiko valvontakameroita/valvontaa, ” portteja ” tms. lisätä?

Jarkko Purmonen: Ongelmat ovat tiedossa ja niiden ratkaisemiseksi selvitetään, että mitkä keinot juuri teidän koulullanne olisivat hyvät valvonnan tehostamiseksi. Valvontakamerat toivottavasti rauhoittavat piha-aluetta ja piha saadaan oikeaan käyttöön.

Itä-Suomen koulu: Koulumme sijaitsee Kaislakadulla. Koulumme välituntipiha on koulurakennuksen takapuolella valtatie 9:n puolella. Valtatie 9:n ja Kanervalan asutuksen välinen meluvalli ja -aita päättyy ennen koulumme piha-aluetta, joka aiheuttaa valtaisan liikenteen melun koulun pihalle. Voisiko meluvallia ja -aitaa jatkaa koulumme kohdalla?

Jarkko Purmonen: Kiinteistö on vuokrakiinteistö, joten kaupunki ei voi suoraan vaikuttaa asiaan. Valtatiestä vastaa ELY-keskus, joka voi asiaan vaikuttaa.
https://vayla.fi/ymparisto/melu-tarina#.XkzOFSNS_b0

Kari Karjalainen: Merkkaan tämän ylös ja keskustelen ELY-keskuksen kanssa, jotta valtio veisi asiaa eteenpäin.

Pataluoto: Voisiko koulun pihalle saada kiipeilytelineitä, että olisi monipuolisempaa tekemistä?

Utra: Meillä on pieni koulun piha, jossa on vain neljä pientä kiikkua. Piha pieneni kun moduulirakenne tuli

Kiihtelysvaara: Voisiko koulun pihaan saada hämähäkkikiipeilyverkon tai hämähäkkikiikun tai koripallokentän?

Jarkko Purmonen: Koulujen pihojen remontit ovat isoja ja kalliita toteuttaa. Käytännössä niitä tehdään kun pihoihin tehdään isompi suunnitelma/remontti.

Olli Kauppinen: Joka vuosi alkusyksystä kysyn rehtoreilta tarpeita pieniä hankkeita varten. Tämä lista toimitetaan tilakeskukselle kootusti. Vieköö toiveenne rehtorille, että hän on hereillä ensi syksynä!

Karsikko: Lumivalli koulun pihalla on jäässä ja vaarallinen. Lisäksi piha on jäässä. Pihaa ei hiekoiteta kunnolla.

Jarkko Purmonen: Vien terveisiä tekniselle keskukselle, koska pihojen kunnossa pito on heidän vastuullaan.

Paula Lamminsalo: Alueurakasta kysyin, että mistä johtuu, että piha on jäässä. Koulujen pihassa on erilaisia alueita, jotka hoidetaan eri tavalla. Esimerkiksi ovien edustoja hiekoitetaan enemmän kuin muuta aluetta. Nämä huoltorajat eivät tietenkään näy käyttäjälle muuten kuin siinä, että eri kohdat on huollettu eri tavalla. Välitunnilla on harmillista, kun kaikkialla ei voi olla. Aikuisten ikäviä juttuja, mutta raha ratkaisee, että kuinka paljon mitään voidaan hoitaa.

Joakim Kärkäs: Karsikon koulun pihalla ei ole muuta kuin jäätä. Nykyisellään ei palvele välituntitoimintaa.

Utra: Miksi lämpimät pukukopit Utran kentällä eivät ole koulun käytössä?

Timo Heinonen: Pukukoppien osalta on sellainen toimintatapa, että siellä missä ei ole Joensuun kaupungin omaa henkilöstöä töissä, kenttien reunalla on vain katos. Utran kopissa on nykyisin kaupunkirakenneyksikön taukotila.

Reijola: Koulumme oppilailla on huolta jääkiekkokaukalon, -kentän ja luistelukoppien käytöstä. Kopit kaipaavat siistimistä ja kunnostamista, Ovet voitaisiin sulkea aikaisemmin, esim. klo 20.00 mennessä (Nyt ne ovat auki klo 22 asti). Tämä aikaisempi koppien sulkeminen ehkä vähentäisi sotkemista iltaiikaan. Käyttäjät toivoisivat myös kiekonpelaamisen rajoittuvan vain kaukaloon. Voisiko kentälle laittaa tästä esim. opastekyltit? Kenttä on hyvin aktiivisessa käytössä. :)

Timo Heinonen: Kentän reunalle voidaan laittaa opaste kiekon pelaamisen rajoittamisesta kaukaloon. Toivotaan että sitä uskotaan.

Häiriökäyttäytyminen on yksi syy siihen, miksi kopeista on siirrytty pois. Koppi lähtee Reijolasta myös jossain vaiheessa pois, koska häiriökäyttäytymistä on niin paljon. Nyt

nopeana ratkaisuna voisimme tehdä niin, että koppeihin vaihdetaan lukot ja avaimet annetaan koulun opettajille, jotta koululaiset pääsevät käyttämään lämmintä koppia oppituntien aikana. Muita käyttäjiä varten tuodaan katos.

Myös Reijolaan tulee jossain vaiheessa uusi koulu ja siinä yhteydessä liikuntaolosuhteita mietitään uudestaan. Toive olisi että koulu olisi yhteisötalon lähelle, jotta liikuntaolosuhteet olisivat helposti saavutettavia.

Kouluruokailu

Suhmura: Voisiko olla enemmän jälkiruokia?

Pirjo Mäkinen: Koulutoimen kanssa on tehty palvelusopimus, jossa on sovittu, että Joensuussa on yksi jälkiruokaviikossa. Sopimus pohjautuu kouluruokasuositukseen, jossa suositellaan, ettei makeita välipaloja olisi kovin usein. Seuraavaa sopimusta tehdessä voidaan keskustella, että voisiko olla toinen jälkiruokapäivä.

Niittylahti: Haluamme perinteistä kotiruokaa esim. uunimakkaraa, lihamurekettä ja pizzaa ruokalistalle. Kuoriperunat ovat olleet hyviä.

Pirjo Mäkinen: Kuoriperunoita voidaan lisätä, koska siitä on tullut hyvää palautetta. Teemme kokeilua, jossa koulu kerrallaan perunoita vaihdetaan kuorellisiksi niissä kouluissa, joissa niitä menee.

Yritämme tehdä kotiruokamaisia ruokia. Kouluruokasuosituksessa makkararuokia saisi olla 2 kertaa / 5viikkoa. Uunimakkara palaa todennäköisesti listalle, kun seuraavan kerran päivitetään.

Pitsaa ei lasketa meille kotiruuaksi. Pitsa on haastava kouluruuan valmistamiseen, koska tarvitaan niin paljon peltejä. Pitsa on erityisherkkä, jota esimerkiksi voi toivoa koulun erityistapahtumia varten, jolloin sitä ei valmisteta kaikille kouluille yhtä aikaa.

Lapset toivovat eri aikoina eri laisia ruokia, aiemmin toivottiin erikoisia nyt kotiruokaa. Reagoimme näihin toiveisiin sitä mukaan kun se on mahdollista.

Kiihtelysvaara. Voisiko useammin olla toiveruokapäiviä?

Pirjo Mäkinen: Keväälle ja syksylle toiveruokapäivän järjestäminen on mahdollista. Kiva, että olette vastanneet kyselyyn.

Pataluoto: Miksi koulussa on niin paljon erilaisia ruokia kuin kotona?

Pirjo Mäkinen: Minkä kukin ymmärtää erilaiseksi. Keskustelemme Nuorisovaltuuston kanssa vuosittain ruokalistasta ja sitä keskustelua jatketaan, että saataisiin lapsia ja nuoria miellyttäviä ruokia. Lista päivitetään seuraavan kerran ensi lukuvuodelle.

Miksi on kasvisruokapäiviä?

Pirjo: Kasvisruoka on ilmastokysymys. Se on päätös, jonka voimme jokainen tehdä ilmaston hyväksi. Liharuuat ja maito rasittavat eniten ilmastoa. Kaikesta ei tarvitse luopua, mutta syömällä enemmän kasviksia teemme ilmastolle hyvää.

Utra: Voisiko saada ruokalaan uudet kalusteet? Nykyisistä kalusteista lähtee kova melu.

Jarkko Purmonen: Utra ei ole ainoa paikkaa, jossa on meluongelmia ruokalassa. Sisäympäristöryhmä testaa Nolkakan koulussa erilaisia akustiikkavaihtoehtoja, että selvitetään, mitkä auttavat meluun ruokalassa. Hyvän ratkaisun löytäminen vaatii suunnittelua ja kokeilujen seuraamista, että nähdään voiko toteuttaa muissa kouluissa. Toivottavasti näistä löytyisi teidän kouluun toimiva akustointimenetelmä.

Utra: Voisiko kouluihin tulla enemmän hedelmiä?

Pirjo Mäkinen: Valtio maksaa hedelmätukea, jonka avulla hedelmien määrää on nyt jo lisätty. Opettajilta ja siivoojilta on tullut sen myötä paljon palautetta, kun hedelmiä löytyy koulusta ympäri käytäviä niiden tarjoilun jälkeen. Hedelmä ei ole lelu ja sekin kuuluu syödä ruokalassa.

Hedelmien lisääminen olisi hyvä tapa myös lisätä jälkiruokia.

Kouluihin terveisiä: Jos lautashävikki vähentyisi, säästyisi rahaa hedelmiin. Hävikin pienentäminen on ilmastoteko, jonka jokainen voi tehdä. Ruokaa saa hakea lisää, ettei jää hävikkiä.

Tarjottimiton kokeilu. Onko harkittu Joensuussa?

Pirjo Mäkinen: Tarjottimetonta ruokailua tullaan kokeilemaan Tuupovaaran uusissa tiloissa ja Enon moduulikoulussa. Sen avulla säästetään astianpesusta yksi vaihe.

Vapaa-aika

Uimaharju: Voisiko vanhan koulun paikalle saada koirapuiston?

Paula Lamminsalo: Uimaharjuun uudistettiin kaavaa eli ohjetta, miten aluetta rakennetaan. En muista tarkkaa paikkaa, mutta se on aika lähellä vanhaa koulua. Valitettavasti tässä seuraavassa kolmen vuoden suunnitelmassa ei vielä ole koirapuistoa, mutta se on lisätty seuraavalle investointilistalle.

Tavoite on, että ympäri kaupunkia löytyy koirapuistoja.

Karsikko: Voisiko olla enemmän nuorisotaloja?

Jouni Erola: Karsikon talo purettiin ja sen tilalle Sirkkalan alueelle toivottavasti löytyisi paikka koulun yhteydessä. Uudet nuorisotalot ovat nykyisin koulujen yhteydessä ja koulujen iltakäyttö lisääntynyt muutenkin. Kouluverkkoratkaisuista paljon kiinni, milloin talo aukeaa.

Tuupovaara: Voisiko Tuupovaaran nuorisotalon saada auki ja sinne lapsille ja nuorille toimintaa?

Jouni Erola: Juuri tänään sain tiedon, että Tuupovaarassa aloittaa 20h/viikko työntekijä. Pelikerho jatkaa torstaina 20.2. normaaliin aikaan. Syksyllä tehdään uusia ratkaisuja, jotta saataisi enemmän toimintaa Tuupovaaraan.

Niittylahti: Voisiko Niittylahteen järjestää lisää nuorisotoimintaa?

Jouni Erola: Pyhäselän alueella on kaksi työntekijää. Meillä oli Niittylahdessa toimintaa, mutta siellä ei ollut osallistujia. Silloin toiminta järjestettiin yhdessä Niittylahden opiston nuorisotyön opiskelijoiden kanssa.

Jos teillä on hyviä ideoita ja teiltä tulee joukko osallistujia, olkaa yhteydessä joko minuun (jouni.erola@joensuu.fi) tai suoraan alueen nuoriso-ohjaajiin (leena.heikkinen@joensuu.fi p. 050 352 3464 tai petja.hamunen@joensuu.fi p. 050 549 5143). Lähestykää te meitä ehdotuksilla niin me mietitään, miten se olisi hoidettavissa.

Karsikko: Olisiko Joensuuhun mahdollista saada leikkipuisto isommille lapsille? koulun piha suljettiin, joten alueella ei enää ole mitään.

Paula Lamminsalo: Isompien lasten liikkumisen ja leikin paikat ovat koulujen pihalla. Nyt on suunnitteilla perhepuisto keskustan alueelle, jossa olisi huomioitu myös isommat lapset.

Koulun piha tulee sitten kun se valmistuu niin isompien leikkipuisto. Arvioitu valmistumisaika on kolmen vuoden päästä.

Timo Heinonen: Sirkkalan yläkoulun pihaan tulee monipuoliset ja mielenkiintoiset mahdollisuudet nykyiseen verrattuna, kunhan ensin Karsikon koulu valmistuu ja päästään rakentamaan uutta. Sirkkalan koulun suunnitelman loppuun vieminen tuo hyvät mahdollisuudet Sirkkalan koulun pihalle välituntikäyttöön ja iltakäyttöön. Tämän alueen olosuhteet paranevat parin vuoden sisällä merkittävästi.

Pajakadun kenttä on myös tulossa uudistuksen myötä aktiivisempaan käyttöön.

liksenvaaran toive: Isompien leikkipuisto. Siellä voisi olla vaijeriliuku, vauhdikkaita liukumäkiä, korkeita, haastavia kiipeilytelineitä, parkour-paikka, jättitramppoja maahan upotettuna, haastava ja korkea labyrntti ja isokokoinen linnunpesäkeinu.

Rekivaara: Oppilaat toivovat enemmän mahdollisuuksia harrastaa ja osallistua, myös niin että me, jotka emme ole ihan keskustassa, pääsisimme osallistumaan.

Utra: Voisiko Utran alueelle tulla enemmän leikkipaikkoja esim. skatepark tai leikkipuistoja?

Timo Heinonen: Liikuntapaikkatyöryhmä ja lähiliikuntatyöryhmä miettivät yhdessä, että mitä laitetaan koulun pihalle, mitä laitetaan koulun kentälle ja mitä laitetaan muualle ja minkälaisia lähiliikuntapaikkoja on. Jos haluatte vaikuttaa alueenne suunnitteluun laittakaa meille viestiä (timo.heinonen@joensuu.fi). Toiveet luetaan ja otetaan huomioon suunnitelmassa.

Utra: Olisiko Utran rannalle mahdollista saada uimalaituri?

Timo Heinonen: Uimalaituri ei voi olla kaikissa paikoissa turvallisuussyistä, esimerkiksi joki virtaa kovaa tai rannassa on ojia, jotka tekevät joesta sameaa. Myös laiturin ylläpito on huomioitava.

Paula Lamminsalo: Utran uimarannan reunassa vedessä on teräviä kiviä, joita ollaan poistamassa. Haluavatko lapset, että ne pitäisi säilyttää? Paulalle tieto, että mitä ajatuksia kivistä on (paula.lamminsalo@joensuu.fi).

Kiihtelysvaara: Uusia kerhoja kaivattaisiin. Kokkaus- ja leipomiskerho olisi monen mieleen ja bändikerhokin sai kannatusta. Olisiko näitä mahdollista järjestää? Yhteisiä tapahtumia toivotaan mm. jääkiekon pelaamista sovittuna aikana isommalla porukalla. Kuka olisi oikea taho järjestämään tällaista kerhotoimintaa?

Jouni Erola: Meillä on ollut Tuupovaarassa ohjaaja pois ja se on vaikuttanut koko Vaara-alueen toimintaan. Olkaa kerhotoiveista suoraan yhteydessä minuun (jouni.erola@joensuu.fi) tai Miiaan (miia.tuunanen@joensuu.fi p. 050 560 5583). Kuulemme mielellämme teidän toiveita, että missä alueella mitään kannattaa järjestää, että toimintaan löytyy osallistujia (koulukuljetukset, muut harrastukset, mikä kellon aika). Jatkojalostaisitte ideaa vähän pidemmälle, että mitä ne kerhot olisivat ja sitten yhdessä mietittäisiin, että miten se saataisi toteutettua.

Karsikko: Miksi rannoilta otetaan laitureita pois?

Paula Lamminsalo: Matonpesulaiturit eivät enää täytä matonpesunormia. Matonpesupaikat on siirretty maalle, jotta ne on saatu viemärijärjestelmään. Jos vanha matonpesulaituri on ollut huonossa kunnossa ja vaarallinen, ne on poistettu eikä niitä palauteta.

Timo Heinonen: Uimarannoilla laitureita ei ole suosittu, mutta olemassa olevia ei ole tarkoitus poistaa, ellei kunto ole ollut sellainen, ettei sitä ole voinut käyttää turvallisesti. Tapauskohtaisesti on aina mietitty, tuodaanko uusi tilalle huomioiden alueen uintimahdollisuudet.

Logistiikka

Nepenmäen koulu: Voisiko koulumatkojen pyöräteitä aurata aikaisemmin?

Paula Lamminsalo: Kaupungin kadut ja pyörätiet on jaettu eri luokkiin. Laatu/pääväylät ovat lähes aina aurattu, kun siinä liikkuu ihmisiä. Asuinkadut ovat luokassa 3. Valitettavasti kaikkia katuja ei pystytä auraamaan samassa aikataulussa.

Jos halutaan, että olisivat paremmassa kunnossa, tarvittaisiin niin paljon enemmän rahaa, ettei siihen ole nyt mahdollisuutta.

Karsikko: Voisiko Multimäen jälkeen Kulhon suuntaan tehdä pyörätien?

Paula: Kulhontie on valtiantie. Joten ehdotus pitää laittaa valtiolle <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/ehdotusapuri>.

Jos kaupunki laajenee alueelle, tilanne voi muuttua. Vien viestiä eteenpäin, että se voidaan ottaa huomioon aluetta suunniteltaessa.

liksenvaara: Voisiko Lasten Parlamenttiin järjestää kyyditykset koululta?

Olli Kauppinen: Nyt rehtori päätti koulukohtaisesti. Seuraavaan parlamenttiin mietitään uudestaan.

Karsikko: Voisiko bussipysäkin aurata paremmin ja voisiko siinä olla penkki?

Paula Lamminsalo: Urakassa on tietoa, että kuinka usein aurataan. Paula vie viestin eteenpäin, että pysäkillä on tiettyyn aikaan paljon lapsia. Nyt haasteen tekee se, että alueella on paljon keskeneräisiä rakennustöitä.

Kaupunkisuunnittelu

Uimaharju: Voisiko Uimaharjuun saada muovinkeräyspisteen?

Paula Lamminsalo: Kysyin asiaa jätehuoltosuunnittelijalta, joka kertoi, että muovikierrätys on uusi asia ja niistä vastaa Rinki-keräyspaikat. Tänä vuonna jätelaki uudistuu, joten muovia täytyy jatkossa kerätä tehokkaammin. Todennäköisesti lakimuutoksen myötä Uimaharjuun keräyspiste on tulossa.

liksenvaara: Ilahtuisimme kauniista puistoista ympäri kaupunkia.

Paula: Minäkin toivon ihania puistoja.

Muut kysymykset

Niittylahti: Haluaisimme enemmän kässää, kuvista, musiikkia ja liikkaa.

Olli Kauppinen: Taito- ja taideaineita pidän erittäin tärkeinä, mutta siitä huolimatta tällä hetkellä mennään näillä mitä on. Hallitus on päättänyt, että minkälaisella tuntijaolla peruskoulussa mennään. Valinnaisaineet ovat ainoa mahdollisuus saada näitä aineita lisää.

Kansalaisopisto ja Pekkalan kuvataideopisto tarjoavat hyviä mahdollisuuksia harrastaa.

Utra: Olisiko Utran koulun kentälle saada kaukalo?

Timo Heinonen: Joensuussa on päätetty, että kaukaloita on ainoastaan niillä kentillä, joissa on töissä kaupungin omaa henkilöstöä. Maaseutualueella on erilliset sopimukset ylläpidosta, jotta kaukaloita voidaan hoitaa. Keskustan urakoitsijoilla ei ole sellaista kalustoa, joilla kaukaloita voisi hoitaa, joten niitä ei kannata laittaa.

Uutena kokeiluna on tulossa sellaisia ”kaukaloita”, joista pitkät sivut on otettu pois, eli niissä on vain kaarre ja verkot. Niitä olisi mahdollisia hoitaa nykyisellä kalustolla ja käytön kannalta se lisäisi turvallisuutta.

Eno: Voisiko ruokalamooduulia vähän siirtää, ettei se olisi luonnon liukumäen edessä?

Jarkko Purmonen: Moduulia ei valitettavasti voi siirtää. Harmillista, että suunnittelijalle on käynyt tällainen virhe. Voisivatko lapset etsiä korvaavaa mäkeä..

Louhioja: Olisiko koululle mahdollista saada oma kirjasto?

Olli Kauppinen: Kouluissa on aikanaan ollut käsikirjasto, mutta se on vähentynyt ja on tukeuduttu kirjastoautoon. Hanke on mahdollinen rahoitus hankkia kirjallisuutta. Tällä hetkellä Louhiojan koululla koulutuspalveluiden kautta ei ole tulossa kirjoja.

Suvi Pirnes-Toivanen: Varsinaista kirjastoa ei ole luvassa Louhiojalle. Kirjastoauto toki kiertää koululla ja yhteistyötä lähimmän kirjaston kanssa kannattaa tehdä. Yksi hyvä yhteistyön muoto on kirjapaketit, joita rehtori tai opettaja voi tilata koululle lyhyeen tai pidempään lainaan, jotta lukemista riittäisi koulussa.

Isommilla kouluilla kirjasto voi olla koulun yhteydessä, esimerkiksi Nepenmäellä. Karsikkoon on myös näillä näkymin tulossa kirjasto. Vaatii koululta kokoa, että alueelta tarpeet, että on järkevä toteuttaa.

(koonnut: Annu Jantunen 2020)

Ohjeet palautetta varten

Opettaja kertoi meille Lasten Parlamentista ennen tilaisuutta sopivasti.

aurinkoja ____ puolipilvistä ____ sateista ____ ukkosta ____

Lasten kommentit:

Valmistelimme parlamenttia koululla etukäteen kysymällä muilta oppilailta, mitkä asiat heistä ovat tärkeitä.

aurinkoja ____ puolipilvistä ____ sateista ____ ukkosta ____

Lasten kommentit:

Miten keräsitte?

Jos ette keränneet niin, miten kysymykset tulivat?

Mielestäni tilaisuus oli

aurinkoja ____ puolipilvistä ____ sateista ____ ukkosta ____

Lasten kommentit:

Sain vastauksen minua askarruttaneisiin kysymyksiin

aurinkoja ____ puolipilvistä ____ sateista ____ ukkosta ____

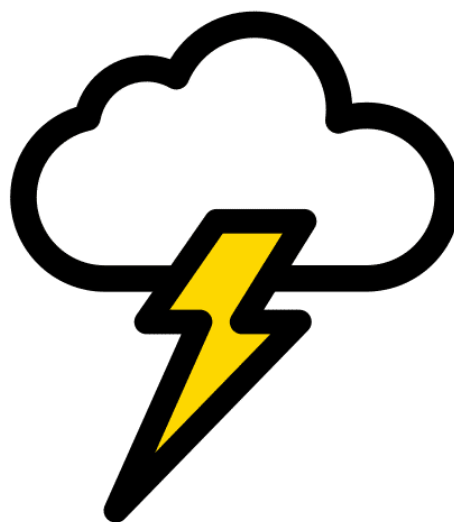
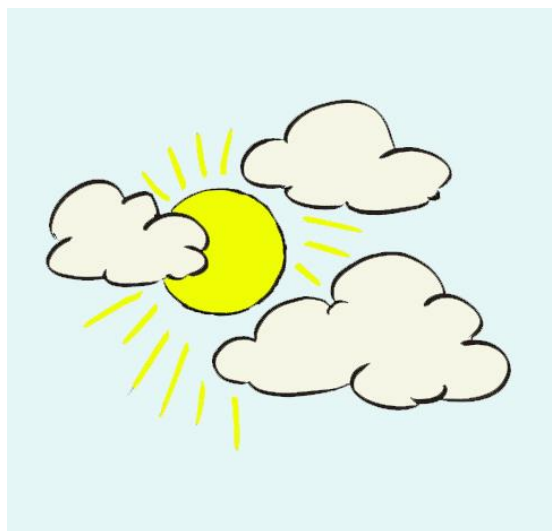
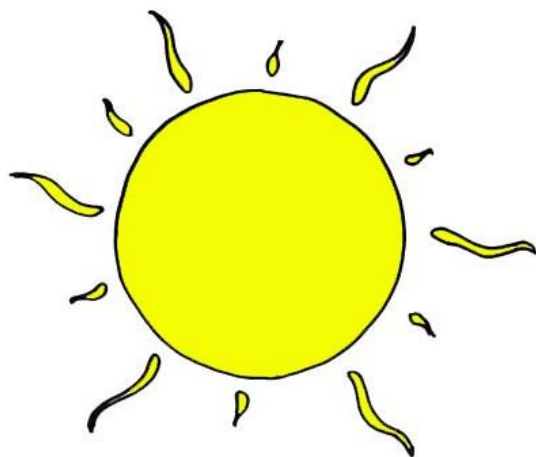
Lasten kommentit:

Mitä toivoisin jatkossa?

Kirjoita auringon taakse asia, joka mielestäsi oli kaikkein kivoin tässä Lasten Parlamentissa

Kirjoita salaman taakse asia, jonka toivoisit olevan eri tavalla seuraavassa Lasten Parlamentissa

(Annu Jantunen 2020)

(Annu Jantunen 2020)

Lasten palaute suuristunnosta

Lasten Parlamentin tilaisuudesta 18.2.2020

Opettaja kertoi meille Lasten Parlamentista ennen tilaisuutta

- 12 aurinkoa
- 7 puolipilvistä
- 2 sateista
- 2 ukkosta

Lasten kommentit:

- 1 kokous ainakin oli järjestetty ennen tilaisuutta
- tietoa sai vaikka myöhässä ilmoittauduttiin
- 1 kuukausi ennen kerrottu
- Saimme tehdä etukäteen harjoitteita. Se oli hauskaa. Meille kerrottiin Lasten Parlamentista.
- saimme tietää tänään
- kuljetusongelma!
- opettaja kertoi, että siellä on päättäjiä ja mennään linja-autolla
- hyvin infottu

Valmistelimme parlamenttia koululla etukäteen kysymällä muilta oppilailta, mitkä asiat heistä ovat tärkeitä.

- 9 aurinko
- 6 puolipilvistä
- 1 sateinen
- 5 ukkosta

Lasten kommentit

- tiedon vienti puutteellinen
- teemat tulivat esille heti

Miten keräsitte?

- Opettajan ohjaamana oppilaskunnan hallitus keräsi koulun oppilailta varsinkin koulun pihan turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä
- kysyttiin omalta koululta etukäteen
- kaikilta oppilailta kysyttiin sekä myös rehtorilta
- kysymällä luokista
- 3 lk:sta ylöspäin 2 oppilasta mielipidekysely
- laitettiin paperi toiveet/haaveet, johon sai kirjoittaa vapaasti. Oli laput, johon kirjoitettiin (joka oppilaalle omat)
- oppilaskunnalta

Jos ette keränneet niin, miten kysymykset tulivat

- saimme tietää vasta päivää ennen tapahtumaa koko asiasta
- oppilaskunnan hallitus oli mukana, ei kaikki lapset. Kysymykset saatiin harjoitteiden kautta.
- toivelaatikko, jota käydään läpi oppilaskunnan hallituksessa
- oppilaskunnan hallitus päätti

Mielestäni tilaisuus oli ?

- 13 aurinkoa
- 8 puolipilvistä
- 1 sateista

Lasten kommentit:

- vähän jännitti. Minusta tuntui, että meidät otettiin tosissaan
- selkeä tilaisuus
- oli vähän tylsää, oli aika pitkä. Oli ihan kiva, kun ei tartin olla ympäri tunti.
- kiva, tuttu paikka
- oli kiva ja sai vastaukset kysymyksiin
- oli hyviä kysymyksiä
- liian paljon yksittäiseen kouluun liittyviä kysymyksiä, jotka ei koskettanut meitä
- tylsää
- kiva, mukava kokous

Sain vastauksen minua askarruttaneisiin kysymyksiin?

- 9 aurinkoa
- 12 puolipilvinen
- 2 sadetta

Lasten kommentit

- Vähän epäselviä olivat vastaukset päättäjiltä ja virkamiehiltä
- esim. uuden koulun rakentamisen aikataulu
- molemmat kysymykset saivat hyvän vastauksen
- ihan hyvin ymmärrettävä
- myöntävä vastaus jälkiruokiin +
- sain vastauksen, mutta asia ei vielä ratkennut

Mitä toivoisin jatkossa?**Kaikkein kivointa tällä kertaa oli**

- Tila oli hyvä. Mukavaa oli myös se, että tuli kuulluksi.
- Hieno asia oli, että tila oli tarpeeksi isä ja että meitä kuunneltiin
- se, että kuinka paljon vaikuttajia oli saatu paikalle. sai nähdä päättäjiä ja pääsi vaikuttamaan
- että sai kysyä kysymyksiä
- kiva kokemus x2
- pulla x4
- kahvitarjoilu
- saimme kysyä kaikki kysymyksemme
- sai hyviä vastauksia x4
- saatiin vastaukset kysymyksiin x3
- ne leikkijutut
- pöytä

Ensi kerralla toivoisin

- hyvä tällaisenaan x3
- Huonoa oli, että jotkut eivät päässeet parlamenttiin, koska ei ollut kyytejä.

- valmistautuminen paremmin
- tuli vähän tylsää x2
- aikaisemmin pitäisi ilmoittaa
- tiedottaminen
- vastaukset tarkempia
- jotkut vastaukset jäivät auki
- enemmän asioita, jotka vaikuttaisivat kaikkiin tai edes useampaan kouluun
- että kaikki pääsisi osallistumaan
- pituus max 1 tunti x2
- ympäristöopissa
- tulisi kuvia valkokankaalle
- lyhyempi aika

Opettajien ja ohjaajien kommentteja

- hyvä tilaisuus
- näki samassa rivissä kaikki, jotka päättävät koululaisiin ja koulun käyntiin liittyvistä asioista
- yhteiskyyti Pyhäselän suunnasta
- voisiko teemat laittaa kouluille etukäteen. olisi helpompi miettiä kysymyksiä
- palautteelle enemmän aikaa, tuntui, että vasta siinä lapset uskalsivat puhua
- päättäjät mukaan lasten palautteiden keräämiseen
- aika paljon hyvää tietä tuli tunnissa

(koonnut: Annu Jantunen 2020)

Osallistuva budjetointi

- oppilaskuntien hallituksen kokoukseen käymään, liittyen osallistavaan budjettiin
- 18.2.-18.3. Osallistuvan budjetoinnin käytön suunnittelu yhdessä oppilaskuntien kanssa
- ohjaavan opettajan kanssa etenemisestä, kunhan päätös rahojen käytöstä tulee, jotta rahat saadaan heti käyttöön
- 18.3. Ehdotus Osallistuvan budjetoinnin rahojen käytöstä heini.lehikoinen@joensuu.fi . Mukana tulee olla budjettiarvio.
- noin 1.4. ehdotukset on käytetty kaupungin talolla ja on tieto, mihin rahaa saa käyttää.
- Kun ehdotukset on hyväksytty, viedään asia takaisin oppilaskunnan hallitukseen ja he toteuttavat suunnitelman ehdotuksen mukaisesti (tai mahdollisten kommenttien mukaisesti). (tiliöintiohjeet siinä matkassa mukana.)
- 1.4.-1.6. Oppilaskunnat hoitavat osallistuvan budjetoinnin toimenpiteet yhdessä nuoriso-ohjaajan ja ohjaavan opettajan kanssa
- 1.6. hankinnat tehty ja prosessi raportoitu heini.lehikoinen@joensuu.fi

(Annu Jantunen 2020)